

jaarverslag 2019

stichting
pensioenfonds
randstad i.l.

 randstad

inhoud

bestuursverslag

- 4 kerncijfers
- 7 algemene informatie
- 15 financiële positie
- 20 beleid en besluitvorming
- 31 uitvoering pensioenregeling en risicobeheersing
- 52 beleggingen
- 61 actuariële resultaten
- 65 rapportage van de raad van toezicht
- 68 rapportage van het belanghebbendenorgaan
- 70 verklaring en ondertekening

jaarrekening

- 73 jaarrekening
- 76 toelichting op de jaarrekening

overige gegevens

- 105 bijdrage in het tekort
- 105 financiële overeenkomst met sponsors
- 105 actuariële en bedrijfstechnische nota
- 106 verklaring van de actuaris
- 108 controleverklaring van de onafhankelijke accountant
- 111 personalia stichting pensioenfonds randstad

bestuursverslag.

4	kerncijfers
7	algemene informatie
15	financiële positie
20	beleid en besluitvorming
31	uitvoering pensioenregeling en risicobeheersing
52	beleggingen
61	actuariële resultaten
65	rapportage van de raad van toezicht
68	rapportage van het belanghebbendenorgaan
70	verklaring en ondertekening

kernpunten 2019.

actuele dekkingsgraad

97,5%

beleidsdekkingsgraad

96,4%

aantal deelnemers

15.793

financiële positie

tekort

beheerd vermogen

€ 1,3 mld

toeslagverlening

0,0%

aantal pensioen-
gerechtigden

868

beleggingsrendement

19,0%

toekomst

Hnpf

kernpunten 2019.

meerjarenoverzicht van kerncijfers.

	2019	2018	2017	2016	2015
actuele dekkingsgraad	97,5%	98,3%	100,8%	98,8%	100,6%
beleidsdekkingsgraad	96,4%	100,4%	100,4%	97,2%	102,0%
reële dekkingsgraad*	76,7%	80,2%	79,6%	78,3%	80,9%
minimaal vereiste dekkingsgraad (behorend bij MVEV)	104,1%	104,1%	104,1%	104,1%	104,1%
dekkingsgraad behorend bij VEV	110,8%	113,3%	113,4%	113,1%	113,3%
aantallen deelnemers en pensioengerechtigden					
actieve deelnemers	0	0	0	0	0
arbeidsongeschikten	164	167	172	186	193
gewezen deelnemers	14.761	14.873	15.171	15.251	15.343
pensioengerechtigden	868	813	754	685	617
totaal	15.793	15.853	16.097	16.122	16.153
aantal actieven als % van totaal	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
aantal pensioengerechtigden als % van totaal	5,5%	5,1%	4,7%	4,2%	3,8%
pensioengerechtigden per soort (aantallen)					
ouderdompensioen	658	607	540	485	420
nabestaandenpensioen	123	114	107	101	96
wezenpensioen	34	35	46	41	41
	815	756	693	627	557
arbeidsongeschiktheidspensioen	13	15	16	17	17
WAO-hiaatpensioen	40	42	45	43	43
totaal	868	813	754	687	617
premies en uitkeringen (in € 1.000)					
feitelijke premie, incl. vrijwillige stortingen, zonder uitv.kst.	0	0	0	0	13.929
kostendekkende premie	0	0	0	0	13.454
uitkeringen (inclusief afkoop kleine pensioenen)	9.649	8.738	8.027	7.349	6.820
(Premies 2015 beslaan een half jaar)					
uitkeringen per soort (in € 1.000)					
ouderdompensioen	7.529	6.693	6.146	5.566	4.991
nabestaandenpensioen & wezenpensioen	1.875	1.765	1.678	1.630	1.611
arbeidsongeschiktheid & WAO-hiaat	163	136	199	134	169
afkoop kleine pensioenen	73	140	0	48	18
samenloop en overige	9	4	4	(29)	31
totaal	9.649	8.738	8.027	7.349	6.820
voorwaardelijke toeslagverlening					
	1-1-2020	1-1-2019	1-1-2018	1-1-2017	1-1-2016
actieve deelnemers	n.v.t.	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
gewezen deelnemers en pensioengerechtigden	n.v.t.	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

kernpunten 2019.

	2019	2018	2017	2016	2015
vermogen en solvabiliteit (in € 1.000)					
stichtingskapitaal en reserves	(32.457)	(18.437)	9.078	(13.084)	5.937
pensioenverplichtingen (eigen rekening)	1.290.383	1.087.299	1.068.457	1.102.025	984.786
minimaal vereist eigen vermogen (MVEV)	1.343.907	1.132.387	1.112.874	1.147.338	1.026.000
vereist eigen vermogen (VEV)	1.430.846	1.232.466	1.212.653	1.254.073	1.116.141
gemiddelde duratie van verplichtingen (in jaren)					
rentetermijnstructuur (RTS) - gemiddelde interne rekenrente	0,8%	1,5%	1,6%	1,5%	1,9%
beleggingen (in € 1.000)					
belegd vermogen (activa en passiva)	1.272.936	1.067.614	1.074.768	1.088.737	990.156
beleggingsopbrengsten	199.421	13.547	1.881	106.881	(8.006)
beleggingsrendement in %	19,0%	1,3%	0,3%	10,8%	(0,6)%
beleggingsportefeuille (in € 1.000)					
vastgoedbeleggingen	57.425	62.664	64.064	59.099	55.220
aandelen	232.502	162.503	168.296	174.658	176.123
vastrentende waarden	982.653	841.857	839.854	801.268	703.530
derivaten	356	(42)	1.351	(311)	(245)
overige beleggingen	0	632	1.203	54.023	55.528
beleggingsportefeuille (verdeling in procenten)					
vastgoedbeleggingen	4,5%	5,9%	6,0%	5,4%	5,6%
aandelen	18,3%	15,2%	15,7%	16,0%	17,8%
vastrentende waarden	77,2%	78,9%	78,1%	73,6%	71,1%
derivaten	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%
overige beleggingen	0,0%	0,1%	0,1%	5,0%	5,6%
kosten					
kosten pensioenbeheer (in € 1.000)	912	921	818	800	829
gemiddelde kosten pensioenbeheer per deelnemer	€ 884,01	€ 939,99	€ 882,84	€ 916,00	€ 271,67
kosten vermogensbeheer o.b.v. gem. belegd vermogen (in bps.)	40	42	46	56	58

* De reële dekkingsgraad is gedefinieerd als de beleidsdekkingsgraad gedeeld door de 'indexatiedekkkingsgraad'. De indexatiedekkkingsgraad is de dekkingsgraad waarbij volledige toeslagverlening op basis van prijsinflatie mogelijk is, onafhankelijk van de eigen toeslagambitie van het fonds.

algemene informatie.

juridische structuur

algemeen

Stichting Pensioenfonds Randstad in liquidatie (hierna ook: 'SPR', 'het fonds', 'het pensioenfonds' of 'de stichting'), statutair gevestigd in Amsterdam, is opgericht op 1 januari 1968. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41202016. De statuten zijn laatstelijk gewijzigd op 31 december 2018. Het pensioenreglement is het laatst gewijzigd per 1 januari 2019. SPR is sinds 1 juli 2015 een gesloten ondernemingspensioenfonds. Tot dat moment was het fonds de uitvoerder van de pensioenregeling voor vast personeel van Randstad Groep Nederland bv en van Randstad nv. Vanaf 1 juli 2015 tot 1 januari 2020 was het fonds verantwoordelijk voor de uitvoering van deze pensioenregeling voor de gewezen deelnemers en de pensioengerechtigden. SPR hield de pensioenverplichtingen in eigen beheer en werkte aan de hand van een actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn). Het fonds is aangesloten bij de Pensioenfederatie, de belangenorganisatie voor pensioenfondsen in Nederland.

De door SPR tot 1 januari 2020 uitgevoerde pensioenregeling kwalificeerde als een middelloonregeling op basis van een uitkeringsovereenkomst. Als specifiek kenmerk daarbij geldt dat de regeling administratief gezien een zogeheten CDC¹-regeling was. De voormalige aangesloten ondernemingen waren enkel gehouden tot de betaling van de overeengekomen pensioenpremies en hadden en hebben geen verplichting tot het doen van extra premiebetalingen of bijstortingen in het geval van tekorten in de financiering van het pensioenfonds.

collectieve waardeoverdracht en liquidatie

SPR verkeert sinds 13 november 2019 in staat van liquidatie. Dit is het laatste reguliere jaarverslag van het pensioenfonds, aangezien per 1 januari 2020 alle bezittingen en verplichtingen collectief zijn overgedragen aan een algemeen pensioenfonds. Het fonds heeft in de afgelopen jaren een intensief besluitvormingstraject doorlopen dat moest leiden tot keuzes over een toekomstbestendige pensioenuitvoering. Dit traject heeft in 2019 geresulteerd in de besluiten – met de vereiste goedkeuring van het belanghebbendenorgaan en de raad van toezicht van het fonds - tot overdracht van het volledige fondsvermogen en alle verplichtingen aan

Stichting Het nederlandse pensioenfonds (hierna: 'Hnpg'). Binnen Hnpg is vanaf 1 januari 2020 een Pensioenkring Randstad Groep ingericht, waarin de aanspraken van SPR worden geadmistreerd. Toezichthouder De Nederlandsche Bank (hierna: DNB) heeft op 13 november 2019 aangegeven geen bezwaren te hebben tegen deze collectieve waardeoverdracht en de daarmee samenhangende opheffing van SPR. De overdracht is per 1 januari 2020 ten uitvoer gebracht. Als gevolg hiervan zal de stichting, conform de besluitvorming, naar verwachting eind 2020 worden opgeheven. In hoofdstuk 3 van dit bestuursverslag wordt uitgebreid ingegaan op de onderbouwing van deze besluiten en wordt een inzicht gegeven in de (belangen)afwegingen die hierbij gemaakt zijn.

voormalige aangesloten ondernemingen

Het fonds was formeel sinds 1 januari 2016 gesloten voor nieuwe pensioenopbouw. SPR heeft om die reden geen aangesloten ondernemingen meer. Wel is er een uitvoeringsovereenkomst met de voormalige aangesloten ondernemingen die hoofdzakelijk toeziet op de financiering van de uitvoeringskosten van het pensioenfonds. De voormalige aangesloten ondernemingen staan vermeld in onderstaande tabel.

voormalig aangesloten ondernemingen

(aansluitingen beëindigd m.i.v. 1 januari 2016)

[Diemermere Beheer bv](#)

[E-bridge bv](#)

[I-bridge bv](#)

[Otter-Westelaken Groep bv](#)

[Randstad Holding nv](#)

[Randstad HR Services bv](#)

[Randstad Nederland bv](#)

[Rederij Clipper Stad Amsterdam \(t.b.v. het niet-varende personeel\)](#)

[Tempo-Team Group bv](#)

[Yacht Group Nederland bv](#)

samenstelling van bestuurlijke organen en commissies

bestuur (college van vereffenaars)

Het pensioenfonds heeft sinds 2016 een onafhankelijk bestuur dat is samengesteld uit professionele bestuurders en dat gezien de staat van liquidatie momenteel formeel een college van vereffenaars is. In dit jaarverslag wordt evenwel de term 'bestuur' gebruikt, tenzij anders aangegeven.

Het bestuur vertegenwoordigt het pensioenfonds en draagt de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de pensioenregeling en het daartoe behorende pensioen- en beleggingsbeleid. Besluiten van het bestuur worden met meerderheid van stemmen genomen. Het bestuur heeft uitsluitend bevoegdheden conform de statuten en reglementen van het pensioenfonds, in overeenstemming met de vastlegging in de actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn).

De bestuursleden zijn voor een periode van drie jaren benoemd door het belanghebbendenorgaan van het fonds. Er is een rooster van aftreden vastgesteld, waardoor aftreden van bestuursleden gefaseerd plaatsvindt. De samenstelling van het bestuur was gedurende het gehele verslagjaar ongewijzigd als volgt:

bestuur 2019

	functie in bestuur	datum toetreden	datum aftreden
Han Thoman	voorzitter	29 maart 2016	1 maart 2020
Els Janssen	secretaris	1 september 2016	31 augustus 2021
Hans de Ruiter	plv. voorzitter	1 juli 2014	1 januari 2020

Alle drie bestuursleden hebben jarenlange bestuurservaring aan zowel de kant van de pensioenuitvoering als aan de bestuurlijke en toezichthoudende kant bij meerdere pensioenfonds. Met ingang van 1 januari 2020 is de samenstelling van het bestuur gewijzigd. Hans de Ruiter heeft na een

bestuurslidmaatschap van meerdere jaren besloten om op 31 december 2019 zijn werkzaamheden als bestuurslid te beëindigen. Na het verkrijgen van de benodigde goedkeuring van DNB is Ronald Ganzeboom met ingang van 24 februari 2020 benoemd als zijn opvolger. Vanwege gezondheidsredenen heeft Han Thoman met ingang van 1 maart 2020 zijn bestuurslidmaatschap moeten beëindigen. Gelet op de situatie van het fonds hebben bestuur en belanghebbendenorgaan in onderling overleg besloten om de bestuurlijke bezetting gedurende het verdere voortbestaan en de afwikkeling van het pensioenfonds ongewijzigd te laten. Els Janssen en Ronald Ganzeboom zullen daarbij optreden als vereffenaars.

De relevante personalia van het college van vereffenaars zijn achter in dit jaarverslag opgenomen.

belanghebbendenorgaan

Met de implementatie van het onafhankelijke bestuursmodel bij SPR in 2016 is een belanghebbendenorgaan ingesteld. Dit orgaan is samengesteld uit vertegenwoordigers van de diverse geledingen die betrokken zijn bij het fonds. Het bestuur legt verantwoording af over het gevoerde beleid aan het belanghebbendenorgaan. Het belanghebbendenorgaan benoemt en ontslaat de leden van het bestuur en van de raad van toezicht. Daarnaast heeft het belanghebbendenorgaan goedkeurings- en adviesrechten. Voordat het bestuur bepaalde besluiten tot uitvoering kan brengen, moet het belanghebbendenorgaan hieraan zijn goedkeuring verlenen dan wel advies hierover uitbrengen. De goedkeuringsrechten van het belanghebbendenorgaan hebben onder andere betrekking op besluiten inzake collectieve waardeoverdrachten en liquidatie van het fonds. Gelet op de besluiten die in 2019 genomen zijn ten aanzien van deze onderwerpen, hebben het bestuur en het belanghebbendenorgaan in het verslagjaar intensief samengewerkt.

Het belanghebbendenorgaan bestaat uit vijf leden: twee leden namens de gewezen deelnemers, twee leden namens de voormalige aangesloten ondernemingen en één lid namens de pensioengerechtigden. De leden namens de gewezen deelnemers en de pensioengerechtigden zijn door hun geledingen benoemd op basis van verkiezingen. De leden namens de voormalige aangesloten ondernemingen zijn door deze ondernemingen benoemd.

algemene informatie.

leden belanghebbendenorgaan

	functie in orgaan	geleding
Bart Gianotten	voorzitter	(vm.) werkgever
Solange Overeijnder-Schalcker	secretaris	gewezen deelnemers
Wil Kitslaar	plv. secretaris	pensioengerechtigden
Robert te Riet	lid	gewezen deelnemers
Mark Poort	lid	(vm.) werkgever

Vanwege het aflopen van de zittingstermijnen hebben per 1 januari 2020 herbenoemingen plaatsgevonden van vier van de vijf leden van het belanghebbendenorgaan, met inachtneming van de vereiste goedkeuring door DNB. Voor de herbenoemingen van de leden namens de gewezen deelnemers en namens de pensioengerechtigden waren geen verkiezingen noodzakelijk, omdat er geen tegenkandidaten waren aangemeld.

De relevante personalia van het belanghebbendenorgaan zijn achter in dit jaarverslag opgenomen.

raad van toezicht

Tot en met 2018 is het intern toezicht binnen het pensioenfonds uitgevoerd door een visitatiecommissie. Met ingang van 2019 is de visitatiecommissie vervangen door een raad van toezicht. Deze verandering was noodzakelijk op grond van een wijziging in de Pensioenwet die ondernemingspensioenfondsen met een belegd vermogen van meer dan € 1 miljard verplicht om een raad van toezicht in te stellen. Aangezien SPR op de hiervoor bepalende peilmomenten een belegd vermogen van iets meer dan € 1 miljard had, was de overgang naar een raad van toezicht onontkoombaar. Het bestuur en het belanghebbendenorgaan hadden de wens om continuïteit te houden in het interne toezicht van het fonds, mede met het oog op het lopende besluitvormingstraject inzake de toekomst van de pensioenuitvoering. Daarom hebben bestuur en belanghebbendenorgaan de keuze gemaakt om de raad van toezicht samen te stellen uit dezelfde personen die in 2018 als leden van de visitatiecommissie van het fonds het intern toezicht hebben uitgeoefend. Het belanghebbendenorgaan heeft de voorzitter en de leden van de raad van toezicht voor vier jaren benoemd. DNB heeft in april 2019 ingestemd met de benoemingen van de voorzitter en de leden van de raad van toezicht.

Het verslag van de raad van toezicht is opgenomen in dit jaarverslag. De relevante personalia zijn achter in dit verslag te vinden.

leden raad van toezicht

	functie
Frank Rijkssen	voorzitter
Herma Polee	lid
Niek de Jager	lid

geschillencommissie

Als er sprake is van een geschil tussen het pensioenfonds en een belanghebbende bij het pensioenfonds, is statutair bepaald dat de belanghebbende zich kan wenden tot de geschillencommissie van het pensioenfonds. De samenstelling van de geschillencommissie is in 2019 niet gewijzigd. De commissie heeft een onafhankelijke voorzitter die geen banden heeft of gehad heeft met het pensioenfonds of de voormalige aangesloten ondernemingen, in de persoon van Meindert Almsa. De heer Almsa is pensioenjurist en was laatstelijk verbonden aan de Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten. De andere leden van deze commissie zijn leden van het belanghebbendenorgaan, te weten één lid namens de voormalige aangesloten ondernemingen, Mark Poort, en één lid namens de gewezen deelnemers, Solange Overeijnder-Schalcker.

leden geschillencommissie

	functie	geleding
Meindert Almsa	voorzitter	-
Mark Poort	lid	(vm.) werkgever
Solange Overeijnder-Schalcker	lid	gewezen deelnemers

Er zijn in het verslagjaar geen geschillen behandeld door de geschillencommissie.

directie

Het bestuur heeft een directie aangesteld ten behoeve van het dagelijkse beheer van het pensioenfonds. De statutair directeur van het pensioenfonds is Raimond Schikhof. Zijn relevante personalia staan achter in dit

jaarverslag. Daarnaast zijn er vier personen werkzaam op het pensioenbureau van Randstad Groep Nederland bv, waar het fonds een deel van de werkzaamheden aan heeft uitbesteed.

werkgroep toekomst

Ten behoeve van de verkenning van de mogelijkheden voor de pensioenuitvoering in de toekomst heeft het bestuur in 2017 een werkgroep ingesteld. Deze werkgroep heeft de mogelijke alternatieven voor de pensioenuitvoering in kaart gebracht. In de werkgroep hebben bestuurslid Els Janssen en de directieleden Raimond Schikhof en Ronald Ganzeboom (tot zijn vertrek per 1 juli 2019) zitting gehad. De werkgroep heeft zich gedurende de eerste helft van 2019 met name bezig gehouden met de voorbereiding van de besluitvorming inzake de collectieve waardeoverdracht en de formele vastlegging van alle documentatie. In de tweede helft van het jaar is de aandacht van de werkgroep verschoven naar participatie in de diverse stuur- en werkgroepen die de collectieve overdracht hebben voorbereid. In februari 2020 is de werkgroep toekomst, na de afronding van de collectieve waardeoverdracht aan Hnpf, opgeheven.

compliance officer

Het bestuur heeft het bureau Partner in Compliance uit Amsterdam aangesteld als compliance officer van het fonds. Partner in Compliance vult deze aanstelling in met de persoon van Henk Holt, senior compliance officer bij Partner in Compliance. De heer Holt zag in 2019 toe op de naleving van de gedragscode en op de deugdelijkheid en effectiviteit van de interne complianceregels en -procedures van het fonds. In het kader van het de privacywetgeving vormgegeven in de Algemene verordening gegevensbescherming is de heer Holt sinds het voorjaar 2018 ook de privacy officer van SPR. Partner in Compliance verzorgt daarnaast het complianceprogramma, inclusief 'bewustwordingssessies' voor het bestuur, het belanghebbendenorgaan en het pensioenbureau van Randstad Groep Nederland.

certificerende actuaris en accountant

De certificerende actuaris van SPR is sinds 2018 Willis Towers Watson (formeel: Towers Watson Netherlands B.V.). De accountant van SPR is (onveranderd) PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. Voor de certificerende actuaris is 2019 het laatste verslagjaar waarin werkzaamheden worden verricht. In verband

met de opheffing van het fonds zal de accountant naar verwachting eind 2020 het liquidatieverslag van de stichting controleren.

fiduciare vermogensbeheerder

SPR heeft Kempen Capital Management N.V. (KCM) aangesteld als fiduciare vermogensbeheerder van het fonds. KCM beheert in afstemming met het bestuur van SPR het vermogen van het fonds en adviseert over welke vermogensbeheerders hierbij (kunnen) worden ingehuurd. KCM laat het vermogen van het fonds beheren door andere partijen dan KCM zelf, een belangrijke voorwaarde die in de overeenkomst tussen SPR en KCM opgenomen is.

Het vermogensbeheer vindt plaats binnen de kaders van de met KCM afgesloten overeenkomst, het driejarige strategische beleggingsbeleidsplan van het pensioenfonds en het jaarlijkse, door het bestuur vast te stellen, beleggingsplan. KCM verzorgt tevens het kas- en valutabeheer en draagt zorg voor de risicobeheersing van de totale beleggingsportefeuille in relatie tot de pensioenverplichtingen van SPR. KCM rapporteert maandelijks gedetailleerd over het vermogensbeheer en de risicobeheersing en verzorgt ook de contacten met de ingehuurde vermogensbeheerders. Vanwege de overdracht naar Hnpf zijn de werkzaamheden van KCM voor SPR begin 2020 beëindigd.

custody en beleggingsadministratie

SPR heeft CACEIS (voorheen KAS Bank N.V.) aangesteld als bewaarder van de beleggingen (custodian) en als de beleggingsadministrateur van het fonds. CACEIS bewaart en administreert de belegde effecten en gelden en rapporteert hierover rechtstreeks aan het bestuur van SPR. De beleggingsadministratie bij CACEIS is leidend voor de financiële verslaglegging van het pensioenfonds, zoals opgenomen in de jaarrekening van dit jaarverslag, en voor de door het fonds aan de toezichthouder te rapporteren verslagstaten.

Ook rapporteert CACEIS over de op de beleggingen gelopen risico's en verzorgt zij maandelijks rapportages van de resultaten (performancemeting) op de beleggingsportefeuille. Hierdoor wordt het bestuur niet alleen door vermogensbeheerder KCM, maar eveneens vanuit de onafhankelijke bron CACEIS structureel geïnformeerd over de risicobeheersing en

de resultaten van de beleggingsportefeuille van het fonds.

adviseurs

Het pensioenfonds werd voor actuaariaat en risicobeheersing ondersteund door een externe, adviserende actuaris, te weten Mercer (Nederland) B.V. Daarnaast schakelde SPR de diensten van ALM¹-adviseur, ORTEC Finance et regelmaat in voor de uitvoering van studies en het doorrekenen van herstelplannen en haalbaarheidstoetsen.

dagelijkse uitvoering

Voor de uitvoering van de pensioenadministratie, het voorlichten en informeren van deelnemers en pensioengerechtigden, de bestuursondersteuning en de beleidsvoorbereiding wordt gebruik gemaakt van de diensten van het pensioenbureau van Randstad Groep Nederland bv. De leiding van het pensioenbureau is in handen van de directeur van het pensioenfonds, verder zijn op het pensioenbureau vier medewerkers werkzaam. Zij zijn allen in dienst van Randstad Groep Nederland bv.

Naast de uitvoering van bovengenoemde taken ten behoeve van SPR wordt door het pensioenbureau het (ambtelijke) secretariaat uitgevoerd van alle organen en de geschillencommissie van het fonds.

website

De website van SPR is op internet benaderbaar via www.randstadpensioenfonds.nl. Op de website is informatie te vinden over het pensioenfonds en de pensioenregeling. Op de website zijn de relevante fondsdocumenten te downloaden. Voor de informatievoorziening wordt op de website verwezen naar de huidige uitvoerder Hnpf.

toezichthouder

Er zijn in 2019 door de toezichthouders DNB en AFM geen dwangsommen of boetes opgelegd aan SPR. Er zijn geen directe aanwijzingen aan het fonds gegeven. Ook is er geen bewindvoerder aangesteld. Tevens is de uitoefening van bevoegdheden van organen van het pensioenfonds niet gebonden geweest aan toestemming van de toezichthouder

statutaire doelstellingen

missie, visie en strategie

Als gevolg van de volledige beëindiging van de actieve pensioenopbouw binnen het fonds heeft SPR enkele jaren geleden de volgende missie voor het gesloten pensioenfonds vastgesteld:

Het waarborgen en zorgvuldig beheren van de opgebouwde pensioenen binnen het gesloten fonds, waarbij gestreefd wordt naar het realiseren van toekomstige toeslagverlening en een uiteindelijke overdracht van de verplichtingen en middelen die recht doet aan de belangen van alle betrokkenen.

Gegeven het gesloten karakter van het pensioenfonds was het duidelijk dat een overdracht van de rechten en verplichtingen aan een derde partij op enige termijn noodzakelijk zou zijn. De visie van het fonds was dat SPR het moment van deze overdracht zelf wilde kunnen bepalen en dus al het noodzakelijke zou moeten doen om tot dat moment het zelfstandig voortbestaan van het gesloten fonds op gedegen en verantwoorde wijze vorm te geven. Dat uitgangspunt heeft zich vertaald naar alle relevante beleidsterreinen, zoals de te nemen risico's en de beheersing daarvan, de financiële positie, de bestuurlijke continuïteit en alle andere relevante onderdelen van de bedrijfsvoering van het fonds. Voor de besluitvorming omtrent een uiteindelijke overdracht zijn de belangen van alle betrokkenen leidend geweest. Het bestuur van SPR heeft daarin het maximale gedaan om transparant te opereren en te allen tijde volledige uitleg te kunnen geven omtrent het gevoerde beleid en de genomen besluiten.

De strategie van het fonds is in het verslagjaar met name erop gericht geweest om een zorgvuldige overdracht voor te bereiden en verrassingen daarbij te voorkomen. Die strategie heeft zich vertaald naar een gerichte toepassing van het risicomanagement en een zorgvuldige afstemming met alle partijen die in de transitietrajecten betrokken zijn geweest. De conclusie van het bestuur is dat deze strategie zich heeft terugbetaald in de realisatie van een geslaagde transitie per 1 januari 2020.

¹ ALM = asset & liability management

statuten

Vanwege de verplichte instelling van een raad van toezicht zijn de statuten van het fonds, na goedkeuring van het belanghebbendenorgaan, op 31 december 2018 voor het laatst gewijzigd. Gedurende het verslagjaar zijn de statuten ongewijzigd gebleven.

De statuten zijn te vinden op de [website van het fonds](#).

pensioenreglement

Het pensioenreglement van het pensioenfonds wordt jaarlijks aangepast aan wijzigingen in wet- en regelgeving, zoals de aanpassing van fiscale grenzen. In beginsel wordt getracht om reglementswijzigingen zoveel als mogelijk te beperken, gelet op het gesloten karakter van het pensioenfonds. Met ingang van 1 januari 2019 waren wel enkele inhoudelijke wijzigingen in het pensioenreglement aan de orde. Zo diende de bepaling over de mogelijkheid van tussentijdse afkoop van kleine pensioenen op grond van een wetwijziging te verdwijnen en zijn bepalingen over automatische waardeoverdracht van kleine pensioenen in het reglement opgenomen. Verder zijn bepalingen inzake de keuzemogelijkheden bij pensionering aangepast aan de in 2019 doorgevoerde aanpassing van de ingangleeftijd van 'oude' pensioenaanspraken van 62 jaar naar 65 jaar. Verder zijn zoals jaarlijks gebruikelijk de actuariële tarieven aangepast aan de veranderde rentestand en overlevingskansen.

Het pensioenreglement 2019 was het laatst vastgestelde pensioenreglement van SPR en is te vinden op de website. Vanwege de overdracht aan Hnpf is het reglement vanaf 2020 overgegaan naar de pensioenkring bij Hnpf. Hierbij is het reglement grotendeels ongewijzigd gebleven en hebben slechts beperkte aanpassingen plaatsgevonden.

uitvoeringsovereenkomst

In de financierings- en uitvoeringsovereenkomsten die SPR in het verleden met de aangesloten ondernemingen, de werkgever, heeft gesloten, was expliciet vastgelegd dat de financiële verplichtingen van de werkgever niet verder strekten dan de tijdige betaling van de werkgeversbijdrage en dat er in geen geval sprake kon zijn van premiekorting of terugstorting van pensioenpremies aan de werkgever. In geval van een dekkings- en/of reservetekort van SPR was en is het fonds zelf verantwoordelijk voor het op peil brengen van de financiële positie.

Na de sluiting van het pensioenfonds voor actieve pensioenopbouw in 2016 is een uitvoeringsovereenkomst tot stand gekomen waarin deze bepaling onverminderd van kracht is gebleven. Daarnaast is in deze overeenkomst geregeld dat de voormalige aangesloten ondernemingen de uitvoeringskosten van het fonds, met uitzondering van de kosten voor vermogensbeheer, blijven betalen zolang SPR belast is met de uitvoering en de afwikkeling van de pensioenaanspraken en -rechten van het fonds. Deze uitvoeringsovereenkomst had een geldigheid voor onbepaalde duur.

In het kader van de besluitvorming rond de overdracht aan Hnpf heeft het pensioenfonds in juli 2019 een vaststellingsovereenkomst met de voormalige aangesloten ondernemingen gesloten. In deze overeenkomst is een eenmalige bijdrage van de voormalige aangesloten ondernemingen aan het pensioenfonds vastgelegd. Deze eenmalige bijdrage is erop gericht om de kosten van de overgang naar Hnpf te compenseren en daarmee de overdracht zonder direct financieel nadeel voor de belanghebbenden mogelijk te maken. In de vaststellingsovereenkomst is ook vastgelegd dat de voormalige aangesloten ondernemingen conform de bepalingen uit de uitvoeringsovereenkomsten de kosten verbonden aan de administratieve uitvoering van het fonds voor hun rekening zullen blijven nemen, tot en met de afronding van de liquidatie.

actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn)

In de actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn) van het fonds zijn de missie en visie van het pensioenfonds en de organisatorische opzet beschreven. Verder zijn de belangrijkste aspecten van de financiële systematiek van de pensioenregeling vastgelegd, zoals de financiering, het toeslagbeleid, het beleggingsbeleid en de actuariële uitgangspunten. Ook zijn de belangrijkste kenmerken van het pensioenreglement en de maatregelen inzake risicobeheersing uitgebreid beschreven. Zoals ieder jaar, is eind 2019 de abtn geactualiseerd en opnieuw vastgesteld. Deze abtn is te vinden op de website van het fonds. Gelet op de overdracht aan Hnpf is de abtn van 2019 tevens de laatste versie van de abtn van het pensioenfonds geweest.

risicohouding, haalbaarheidstoets en toeslagbeleid

In de abtn is de risicohouding van het fonds opgenomen. Deze risicohouding is zowel kwalitatief als kwantitatief beschreven. In overleg met het belanghebbendenorgaan heeft het bestuur de ondergrens van het verwachte reële pensioenresultaat vanuit de feitelijke financiële positie van SPR op 75% gesteld. Deze ondergrens bedraagt 84% in geval vanuit het vereist eigen vermogen het pensioenresultaat berekend wordt. Daarnaast is de maximale afwijking van dit pensioenresultaat – in een slechtweerscenario gesteld op 35%. Jaarlijks toetst het pensioenfonds aan de hand van de door DNB voorgeschreven haalbaarheidstoets of het fonds aan deze normen kan voldoen. Is dat niet het geval, dan zal het fondsbestuur in gesprek moeten gaan met de ‘sociale partners’ om de eventuele maatregelen en aanpassingen te bespreken. Vanwege het gesloten karakter van het pensioenfonds beschouwt het bestuur in dit kader de leden van het belanghebbendenorgaan als de ‘sociale partners’ van het pensioenfonds.

In mei 2019 is de jaarlijkse haalbaarheidstoets door SPR uitgevoerd en bij DNB ingediend, op basis van de financiële positie ultimo 2018 en de door DNB voorgeschreven systematiek. Uit de haalbaarheidstoets werd duidelijk dat de uitkomsten van de haalbaarheidstoets binnen de gestelde grenzen lagen. De uitkomsten van de haalbaarheidstoets gaven echter tegelijkertijd aan dat er de komende jaren naar verwachting geen sprake zal zijn van indexatie van de pensioenen. Mede gezien de huidige financiële positie van het fonds ontstaat er vooral in de eerstkomende jaren wat betreft pensioenresultaat een forse achterstand ten opzichte van een geïndexeerd pensioen. Voor de deelnemers en pensioengerechtigden van SPR betekent dit dat hun pensioenen op de langere termijn naar verwachting zullen worden geïndexeerd, maar dat de prijsinflatie niet zal kunnen worden bijgehouden.

De hoogte van de toeslag (‘indexatie’) wordt op grond van het toeslagbeleid jaarlijks vastgesteld aan de hand van de beleidsdekkingsgraad per ultimo jaar. Indien de beleidsdekkingsgraad kleiner dan 110% is, vindt er geen toeslagverlening plaats. Bij een beleidsdekkingsgraad van 110% of meer vindt toeslagverlening conform de voorwaarden gesteld aan toekomstbestendige toeslagverlening zoals vastgelegd in de Pensioenwet en

het Besluit FTK. Bij toepassing van deze voorwaarden wordt er bekeken welke toeslag er op basis van de FTK-rekenregels voor toekomstbestendig indexeren kan worden toegekend. De uitkomst van die rekensom is met name afhankelijk van de rentestand op dat moment en de kenmerken van het deelnemersbestand.

gedragscode

SPR heeft een interne gedragscode. Deze gedragscode is opgesteld volgens de bepalingen van de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en de modelgedragscode van de Pensioenfederatie. De compliance officer houdt toezicht op de naleving van de gedragscode. Alle ‘verbonden personen’ van het pensioenfonds worden jaarlijks gevraagd te verklaren dat zij zich hebben gehouden aan de gedragscode van het fonds. SPR kent geen zogenaamde ‘insiders’. Dit zijn personen die uit hoofde van hun betrokkenheid bij het pensioenfonds voorkennis zouden kunnen hebben ten aanzien van beleggingstransacties en daarvan mogelijk zouden kunnen profiteren. Omdat het beheer van de beleggingen van het pensioenfonds volledig uitbesteed was, waren er geen personen die een voordeel zouden kunnen behalen uit hoofde van mogelijke voorkennis.

Over het verslagjaar 2019 hebben alle aangewezen verbonden personen dit inderdaad bij de compliance officer verklaard. De compliance officer heeft verslag gedaan van deze naleving en aan het bestuur gerapporteerd geen bevindingen te hebben naar aanleiding van de naleving.

klachten en geschillen

SPR heeft een [klachten- en geschillenregeling](#). Klachten worden in eerste instantie behandeld door het pensioenbureau. Als deelnemers zich niet kunnen vinden in de inhoudelijke beantwoording dan wel de behandeling van hun klacht, dan hebben zij de mogelijkheid om een geschil aanhangig te maken bij de geschillencommissie. De geschillencommissie bestaat uit drie leden, te weten:

1. een onafhankelijk voorzitter, niet zijnde een bestuurslid of lid van het belanghebbendenorgaan van het fonds;
2. een lid namens de deelnemers of pensioengerechtigden van het belanghebbendenorgaan;
3. een lid namens de voormalig aangesloten ondernemingen (werkgever) van het belanghebbendenorgaan.

De geschillencommissie stelt een nader onderzoek in naar de feiten en past daarbij hoor en wederhoor toe. De geschillencommissie is door het bestuur van het fonds gemandateerd om besluiten te nemen ten aanzien van de geschillen. Als de indiener van het geschil zich niet kan vinden in het besluit van de geschillencommissie, dan bestaat de mogelijkheid om het geschil voor te leggen aan de Ombudsman Pensioenen. Het pensioenfonds conformeert zich aan het oordeel van de Ombudsman Pensioenen. De klachten- en geschillenregeling is eenvoudig te vinden en in te zien op de website van het fonds.

De geschillencommissie heeft in 2019 geen geschillen behandeld. Het pensioenbureau heeft in het verslagjaar ook geen formele klachten ontvangen.

uitbesteding

De uitvoering van de pensioenregeling was in 2019, net als in voorgaande jaren, door SPR grotendeels uitbesteed aan externe partijen. Het vermogensbeheer was uitbesteed aan Kempen Capital Management N.V., de bewaarneming van effecten en de beleggingsadministratie aan CACEIS en voor de pensioenuitvoering en financiële administratie werd gebruik gemaakt van de diensten van het pensioenbureau van Randstad Groep Nederland bv. Daarmee waren alle uitvoerende werkzaamheden van het pensioenfonds uitbesteed. Het fonds hanteerde hierbij een uitbestedingsbeleid en had alle uitbestedingen geformaliseerd door middel van uitbestedingsovereenkomsten en service level agreements ('SLA's'). Daarnaast heeft het pensioenbureau overeenkomsten afgesloten met Visma-Idella B.V., de leverancier van het administratiepakket waarmee de pensioenadministratie wordt gevoerd. Alle overeenkomsten voldoen aan de wettelijke richtlijnen voor pensioenfondsen ter zake uitbesteding. Met de partijen waarmee persoonsgegevens worden uitgewisseld, zijn verwerkersovereenkomsten afgesloten. Monitoring en evaluatie van de uitbestede taken en de uitbestedingsafspraken geschiedt jaarlijks door het bestuur in samenspraak met de directie van het fonds.

Aan de uitbesteding aan Randstad Groep Nederland waren voor het pensioenfonds geen kosten verbonden. De voormalige aangesloten ondernemingen namen en nemen op basis van de in 2016 gesloten uitvoeringsovereenkomst alle kosten van het

pensioenbureau voor hun rekening. In de uitbestedingsovereenkomst is de onafhankelijke positie van het pensioenbureau benadrukt, wat inhoudt dat de betrokken medewerkers zich bij de vervulling van de overeengekomen werkzaamheden richten naar de belangen van de bij SPR betrokken gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en de voormalige aangesloten ondernemingen.

Als gevolg van de overdracht naar Hnpf per 1 januari 2020 zullen de uitbestedingen van het pensioenfonds in 2020 ten einde komen. Voor Kempen Capital Management en CACEIS is dit vrij kort na de overdracht naar Hnpf het geval geweest. Afgezien van het aanleveren van de laatste rapportages zijn de werkzaamheden rond de beleggingen medio januari 2020 afgerond. Vanwege de werkzaamheden rond het jaarwerk 2019 en de overdracht van de verplichtingen zal de uitbesteding aan Randstad Groep Nederland naar verwachting tot eind 2020 worden voortgezet. Ook de onderuitbesteding van de pensioenadministratie aan Visma-Idella zal om die reden nog tot medio 2020 worden voortgezet. In de vaststellingsovereenkomst die in juli 2019 door SPR gesloten is met de voormalige aangesloten ondernemingen, is bepaald dat de kosten die verbonden zijn aan deze werkzaamheden tot de volledige afronding van de liquidatie van het fonds voor rekening van de voormalige aangesloten ondernemingen komen.

financiële positie.

financiële positie en ontwikkeling dekkingsgraad

Als gevolg van hoge rendementen in vrijwel alle beleggingscategorieën zijn het belegd vermogen en het balanstotaal van SPR in 2019 sterk toegenomen. Het belegd vermogen groeide met ruim € 200 miljoen tot € 1.273 miljoen. Desondanks is de financiële positie van het fonds niet verbeterd. De beleidsdekkingsgraad, de dekkingsgraad die het gemiddelde is van de actuele dekkingsgraden van de laatste twaalf maanden en die bepalend is voor beleidskeuzes en -maatregelen van het fonds, daalde van 100,4% aan het begin van het jaar naar 96,4% eind 2019.

Ook de actuele dekkingsgraad daalde gedurende het jaar. Eind 2018 bedroeg deze 98,3% om eind 2019 te eindigen op 97,5%. Als gevolg van de wederom forse daling van het renteniveau in het verslagjaar stegen de pensioenverplichtingen meer in waarde dan de bezittingen van het fonds. De hoge rendementen die in 2019 op vrijwel alle beleggingscategorieën werden behaald, waren niet toereikend om de gevolgen van deze rentedaling volledig te compenseren. De conclusie van deze ontwikkelingen is dat SPR, ondanks de enorme stijging van het belegd vermogen, er eind 2019 financieel slechter voor stond dan aan het begin van het jaar. Daarmee kwalificeert de financiële positie van het fonds in de terminologie van de certificerend actuaris als 'slecht'.

SPR verkeerde eind 2019 als gevolg van deze ontwikkelingen namelijk onveranderd in een situatie van een dekkingstekort. De beleidsdekkingsgraad was lager dan de dekkingsgraad die hoort bij het minimaal vereist eigen vermogen (MVEV) van het fonds. Deze dekkingsgraad bedraagt 104,1%. Vanwege het dekkingstekort is er al jaren een herstelplan van toepassing. Evaluatie van dit herstelplan in 2019 leerde dat het fonds – theoretisch gezien – zonder aanvullende maatregelen, zoals verlaging van pensioenen, tijdig zou moeten kunnen herstellen. Volgens de gemaakte berekeningen op basis van de situatie van eind 2018 zou het reservetekort – de situatie waarin de beleidsdekkingsgraad lager is dan de dekkingsgraad behorende bij het vereist eigen vermogen (VEV) van het

fonds – binnen de gestelde termijn van tien jaar kunnen worden weggewerkt.

De overdracht aan Hnpf verandert niets aan de financiële situatie van de pensioenen. De dekkingsgraad en het herstelplan van SPR zijn per 1 januari 2020 meeverhuisd naar de Pensioenkring Randstad Groep bij Hnpf. De wettelijke termijnen voor herstel lopen daarmee gewoon door. De regelgeving stelt als eis dat een fonds niet langer dan vijf jaareinden na constatering van een dekkingstekort in de situatie van een dekkingstekort mag verkeren. Voor SPR, nu dus de Pensioenkring Randstad Groep bij Hnpf ligt dat moment eind 2020. Gelet op de actuele dekkingsgraad eind 2019 en de ontwikkelingen in de eerste maanden van 2020 is de kans bijzonder klein dat eind 2020 een beleidsdekkingsgraad van 104,1% zal zijn bereikt. De consequentie hiervan zou een onvoorwaardelijke verlaging van de pensioenen zijn om de dekkingsgraad op het minimaal vereiste niveau te brengen. Een verlaging van de pensioenen is dan in begin 2021 onvermijdelijk. De besluitvorming daarover ligt – binnen de wettelijke kaders – uiteraard bij het bestuur van Hnpf, het bestuur van SPR staat hier volledig buiten.

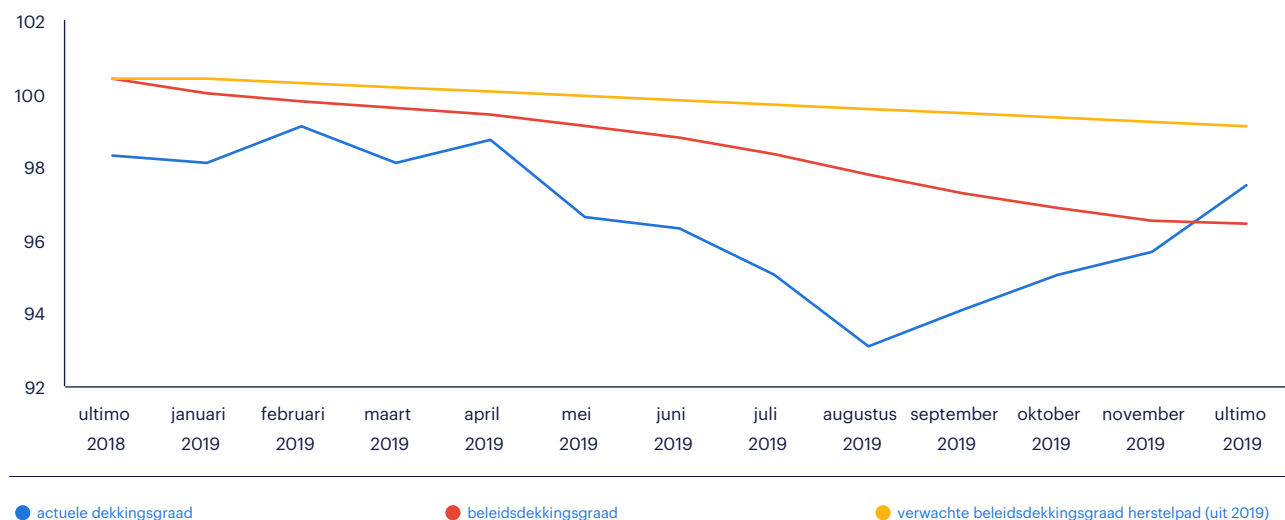
Net als in de voorgaande jaren was de ontwikkeling van de dekkingsgraad bij SPR in 2019 wederom niet in lijn met de verwachtingen die aan het begin van het jaar in het herstelplan waren neergelegd. In het herstelplan – dat doorgerekend wordt op basis van één constant scenario en dus geen rekening houdt met de beweeglijkheid van financiële markten – was een verloop van de beleidsdekkingsgraad voorzien naar een niveau van 99,1% einde jaar. Daar bleef de realiteit met 96,4% dus aanzienlijk bij achter. Dat de praktijk slechter verliep dan de verwachting, komt hoofdzakelijk voort uit het feit dat het fonds het renterisico op de pensioenverplichtingen niet volledig had afgedekt. Dit zorgt bij dalende renteniveaus, zoals die er in 2019 waren, voor negatieve effecten op de dekkingsgraad. Ook de hoge rendementen op andere beleggingen, zoals aandelen, konden deze niet compenseren.

De ontwikkeling van de beleidsdekkingsgraad in het verslagjaar is weergegeven met de rode lijn weergegeven in de grafiek. De gele lijn laat zien hoe de beleidsdekkingsgraad zich volgens het herstelplan had moeten ontwikkelen. Deze loopt naar beneden, omdat de verwachte actuele dekkingsgraad eind 2019 lager zou zijn dan de beleidsdekkingsgraad ultimo 2018; in de

financiële positie.

ontwikkeling dekkingsgraad 2019

realisatie versus verwachtingen herstelplan

jaren erna loopt deze lijn wel omhoog: de financiële positie zou zich op termijn herstellen. De blauwe lijn geeft het verloop van de actuele dekkingsgraad per maand weer. De actuele dekkingsgraad beleefde een dieptepunt in augustus, toen de renteniveaus fors onderuit gingen. Na augustus trad weer enig herstel op, maar dit was onvoldoende om het beoogde herstel te realiseren. De beleidsdekkingsgraad is minder beweeglijk omdat deze het gemiddelde is van de actuele dekkingsgraden van de laatste twaalf maanden. Als gevolg van de ontwikkeling van de actuele dekkingsgraad gedurende 2019 eindigde de beleidsdekkingsgraad uiteindelijk lager dan aan het begin van het jaar.

SPR heeft een relatief jonge populatie van gewezen deelnemers en relatief weinig pensioengerechtigden. Een groot deel van de pensioenverplichtingen ligt ver in de toekomst en zal (pas) op een termijn van tientallen jaren tot uitkering komen. Technisch gezien is daardoor sprake van een hoge duratie (rentegevoeligheid) van de pensioenverplichtingen. De financiële positie van het pensioenfonds is daardoor sterk gevoelig voor rentebewegingen. De rente bepaalt immers, samen met de kansen op overlijden, de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. SPR dekt de gevolgen van de bewegingen van de rente voor ongeveer 70% af, waardoor de dekkingsgraad van het fonds minder gevoelig wordt voor ontwikkelingen van de rente. Bij een dalende rente stijgt de waarde van de pensioenverplichtingen, maar door de renteafdekking

stijgt ook de waarde van de beleggingen en wordt het effect van de rentedaling deels gecompenseerd. Doordat de rekenrente waarmee de pensioenverplichtingen gewaardeerd worden, de UFR-rente, een "kunstmatige" rente is, is de praktijk van renteafdekking echter weerbarstiger. Er zijn namelijk geen beleggingsinstrumenten voorhanden die de exacte bewegingen van de UFR-rente kunnen 'matchen'. Daarnaast leiden doorlopende bijstellingen in de berekening van de UFR-rente tot schokken die zich niet laten compenseren. Deze weerbarstigheid heeft in 2019 een negatief effect gehad op de financiële positie van het fonds. De levensverwachting waarmee de waarde van de pensioenverplichtingen wordt vastgesteld, wordt eens in de twee jaar bijgesteld. Dit effect was in 2019 niet aan de orde.

Onderstaande tabel toont de ontwikkeling van de beleidsdekkingsgraad gedurende de afgelopen vijf jaren.

ontwikkeling (beleids)dekkingsgraad

in %	2019	2018	2017	2016	2015
actuele dekkingsgraad per jaareinde (gerealiseerd)	97,5	98,3	100,8	98,8	100,6
beleidsdekkingsgraad per jaareinde	96,4	100,4	100,4	97,2	102,0
beleidsdekkingsgraad per jaareinde (verwachting herstelplan 2019)	99,1	98,3			

financiële positie.

Zoals hierboven reeds vermeld, heeft SPR in het verslagjaar een evaluatie van het herstelplan uitgevoerd. Deze evaluatie leidde onder meer tot de vaststelling van een nieuw herstelplan voor 2019. Uit dit herstelplan bleek dat het pensioenfonds per einde 2019 een actuele dekkingsgraad van 99,9% zou (moeten) hebben gehad. De praktijk wees anders uit, aangezien de actuele dekkingsgraad eind 2019 eindigde op 97,5%. In de volgende tabel is zichtbaar hoe de realisatie en de verwachting van de actuele dekkingsgraad (uit het herstelplan) in 2019 zich tot elkaar hebben verhouden.

werkelijke t.o.v. verwachte actuele dekkingsgraad

in %

	2019 realisatie	2019 herstelplan
actuele dekkingsgraad 31 december 2018	98,3	98,3
pensioenpremies	0,0	0,0
pensioenuitkeringen	0,0	0,0
toeslagverlening (indexatie, winstbijschrijvingen)	0,0	0,0
wijziging rentetermijnstructuur, gevolgen voor VPV	(16,2)	0,0
beleggingsresultaat	19,0	1,6
overige oorzaken, verwerking nieuwe actuariële grondslagen	(3,6)	0,0
actuele dekkingsgraad 31 december 2019	97,5	99,9

Het positieve beleggingsresultaat van 19,0% leidde tot een forse stijging van het belegd vermogen, maar de combinatie van de rentedaling en de 'overige oorzaken' deed dit effect meer dan teniet. Merk op dat de daling van de actuele dekkingsgraad gedurende het jaar aanmerkelijk kleiner was dan de daling van de beleidsdekkingsgraad. De enorme dip in de actuele dekkingsgraad halverwege 2019 zorgt voor dit effect.

De volgende tabel laat het beleggingsresultaat ten opzichte van de pensioenverplichtingen zien. Getoond is het beleggingsresultaat als saldo van drie posten, waarmee inzichtelijk wordt in hoeverre het beleggingsresultaat de ontwikkeling van de waarde van de pensioenverplichtingen van het fonds heeft kunnen bijhouden. Te zien is dat het saldo, het 'actuariële beleggingsresultaat', ruim +/- € 13 miljoen bedraagt. Ondanks een gerealiseerd rendement van 18,7% is het

beleggingsresultaat daarmee achtergebleven bij de waardeontwikkeling van de pensioenverplichtingen.

'actuariële beleggingsresultaat' 2019

in € 1.000

	2019
directe en indirecte beleggingsopbrengsten	199.421
aan de voorziening pensioenverplichtingen toegerekende intrest	2.539
invloed van wijziging van de rentetermijnstructuur op de VPV	(215.239)
actuariële beleggingsresultaat	(13.279)

Een pensioenfonds is op grond van de wettelijke regels financieel gezond als het over voldoende buffers beschikt om een forse tegenvaller op te kunnen vangen. De wetgever heeft daarvoor buffereisen vastgesteld die rekening houden met de risico's die het pensioenfonds loopt en de mate waarin deze risico's zijn afgedekt. Het vereist eigen vermogen (VEV) geeft aan hoeveel de hoogte van de buffer minimaal zou moeten bedragen. Het VEV is het vermogen dat naar verwachting benodigd is om te voorkomen dat het fonds binnen één jaar terecht zal komen in de situatie van een dekkingsgraad die lager is dan 100%, gegeven een statistische zekerheidsmaat van 97,5%. In een gezonde situatie moet een pensioenfonds een beleidsdekkingsgraad hebben die hoger ligt dan de dekkingsgraad behorende bij het VEV.

De VEV-dekkingsgraad van SPR bedroeg eind 2019 110,8% (2018: 113,3%). De beleidsdekkingsgraad van SPR ligt al sinds eind 2008 onder het niveau van de VEV-dekkingsgraad. Er is daarom al jaren sprake van een reservetekort. Jaarlijks stelt het pensioenfonds een nieuw herstelplan op dat inzichtelijk maakt of het fonds zonder het ultieme middel van verlaging van pensioenen in staat zou moeten zijn om binnen de wettelijke termijn van tien jaar te herstellen tot de VEV-dekkingsgraad. In alle sinds 2015 ingediende herstelplannen werd aan deze voorwaarde voldaan.

Het bestuur van SPR heeft geen herstelplan voor 2020 meer opgesteld. Vanwege de overdracht aan Hnpf heeft het bestuur van dat fonds de berekeningen uitgevoerd en het nieuwe herstelplan bepaald, met inachtneming van de nieuwe wettelijke eisen die hierbij gesteld worden voor de verwachte rendementen van

financiële positie.

beleggingen. Ook op basis van dit nieuwe herstelplan bij Hnpf is de conclusie dat er voor 2030 een tijdig herstel zal kunnen plaatsvinden. Maar, zoals hierboven ook gesteld, is dit voor de kortere termijn minder relevant. Gezien de verwachting dat de beleidsdekkingsgraad eind 2020 nog onder het niveau van de dekkingsgraad behorende bij het MVEV zal liggen, is een onvoorwaardelijke verlaging van de pensioenen in begin 2021 eerder aan de orde omdat eind 2020 de MVEV-grens van 104,1% waarschijnlijk niet zal zijn bereikt.

Pas als er sprake is van een beleidsdekkingsgraad van 110% of meer, zullen de pensioenaanspraken en ingegane pensioenen verhoogd (kunnen) worden door middel van toeslagverlening (indexatie). Sinds 2009 is hiervan geen sprake meer geweest.

Zoals de onderstaande tabel laat zien, waren de (directe en indirecte) beleggingsopbrengsten in 2019 positief. De beleggingen van SPR zijn opgenomen in twee deelportefeuilles: de matchingportefeuille en de rendementsportefeuille. Met de matchingportefeuille wordt getracht het renterisico van de pensioenverplichtingen van het fonds grotendeels af te dekken. Met de rendementsportefeuille wordt getracht rendement te behalen, waarmee de dekkings- en reservetekorten van het fonds kunnen worden opgeheven en waardoor in de toekomst de pensioenaanspraken en ingegane pensioenen (weer) verhoogd zouden kunnen worden.

De benchmark voor de matchingportefeuille is gelijk aan de waardeverandering van de verplichtingen (gewaardeerd tegen de swapcurve ('marktrente')) vermenigvuldigd met het renteafdekkingspercentage (eveneens op basis van de swapcurve). De benchmark voor de rendementsportefeuille is afgeleid van de strategische beleggingsmix zoals die is vastgelegd in het beleggingsbeleid van het fonds.

Beide portefeuilles vertoonden in 2019 een aanzienlijk positief rendement. De matchingportefeuille presteerde vergelijkbaar met de benchmark, de rendementsportefeuille vertoonde een underperformance. In een ander hoofdstuk van dit bestuursverslag wordt nader ingegaan op de beleggingsresultaten.

rendementen beleggingsportefeuilles

in % / in %-pt.

	realisatie	benchmark	verschil
resultaat matchingsportefeuille	23,9	23,9	0,0
resultaat rendementsportefeuille	13,3	14,2	(0,9)
totaal beleggingsresultaat (unhedged)	19,3	19,4	(0,1)
totaal beleggingsresultaat - met valuta-afdekking (t.o.v. verplichtingenbenchmark)	19,0	23,0	(4,0)

Bovenstaand vermelde rendementen van de beleggingsportefeuilles zijn inclusief de effecten van de afdekking van het valutarisico, met name op de Amerikaanse dollar.

SPR hechtte er waarde aan om de financiële ontwikkelingen (ook) te blijven relateren aan ontwikkelingen van de pensioenverplichtingen gebaseerd op de marktrente en hanteerde hiervoor een zogeheten verplichtingenbenchmark. Ten opzichte van deze benchmark was er sprake van een aanzienlijke underperformance (zie de laatste regel in de tabel). Het beleggingsresultaat is – als dit niet direct gerelateerd wordt aan de waardeontwikkeling van de pensioenverplichtingen – evenwel per saldo positief: + € 199,4 miljoen (2018: + € 13,6 miljoen).

Het beleggingsresultaat is één van de belangrijkste onderdelen van de baten en lasten die het jaarlijkse resultaat van het pensioenfonds bepalen. Al deze baten en lasten van SPR in ogenschouw nemend, is er in 2019 per saldo sprake van een negatief resultaat van € 14 miljoen (2018: -/ - € 27,5 miljoen). Dit negatieve resultaat vertaalt zich in de daling van de actuele dekkingsgraad van het fonds.

Sinds 2015 stelt het fonds op grond van de regels van het Financieel Toetsingskader voor pensioenfonds een zogeheten reële dekkingsgraad vast. De reële dekkingsgraad is gedefinieerd als de beleidsdekkingsgraad gedeeld door de 'indexatiedekking'². De reële dekkingsgraad van SPR ultimo 2019 bedraagt 77,7% (2018: 80,2%). Ook deze dekkingsgraad is dus gedaald.

² De indexatiedekking is de dekkingsgraad waarbij volledige toeslagverlening op basis van prijsinflatie mogelijk is, onafhankelijk van de eigen toeslagambitie van het fonds. Ter bepaling hiervan zijn wettelijke rekenregels voorgeschreven. Per einde 2019 bedraagt de indexatiedekking van SPR 125,7%.

vaststelling pensioenaanpassing

Op basis van de financiële positie van het fonds – en gegeven de situatie van een reservetekort – heeft het bestuur van SPR besloten dat de pensioenaanspraken en ingegane pensioenen per 1 januari 2020 niet verhoogd worden. Een verhoging van de pensioenen is op grond van wetgeving en het eigen fondsbeleid pas mogelijk als het fonds aan het einde van een kalenderjaar een beleidsdekkingsgraad van 110% of meer heeft en een verhoging 'toekomstbestendig' kan worden doorgevoerd. Met een beleidsdekkingsgraad van 98,4% is deze situatie ultimo 2019 niet gerealiseerd. Een verlaging van de pensioenen is evenmin aan de orde. Uit de door Hnpf uitgevoerde berekeningen voor het herstelplan in 2020 is duidelijk geworden dat de situatie begin 2020 zodanig was dat nog zonder aanvullende maatregelen (verlaging van pensioenen) een herstel naar het vereiste niveau in een periode van tien jaar mogelijk zou moeten zijn.

Wel kan uit de doorrekening van het herstelplan 2020 worden afgeleid dat de beleidsdekkingsgraad eind 2020 naar verwachting te laag zal zijn om te kunnen voldoen aan de wettelijke eis dat deze op dat moment moet voldoen aan de grens van het minimaal vereist eigen vermogen (104,1%). In die situatie zal in principe een onvoorwaardelijke verlaging van de pensioenen worden doorgevoerd om dit tekort aan te zuiveren. Daarbij maakt het bestuur de opmerking dat de besluitvorming en toepassing van deze maatregelen volledig berust bij het bestuur van Hnpf. Vanwege de overdracht per 1 januari 2020 heeft het bestuur van SPR geen invloed op deze – en andere – beslissingen met betrekking tot de Pensioenkring Randstad Groep.

saldo van baten en lasten

x € 1.000

	2019	2018
directe en indirecte beleggingsopbrengsten	199.421	13.547
resultaat pensioenactiviteiten (excl. aanpassing actuariële grondslagen)	(212.259)	(55.936)
resultaat SPR (excl. aanpassing actuariële grondslagen)	(12.838)	(42.389)
aanpassing actuariële grondslagen	(1.182)	14.874
saldo van baten en lasten	(14.020)	(27.515)

beleid en besluitvorming.

In dit hoofdstuk wordt een toelichting gegeven bij de belangrijkste onderwerpen waar het bestuur zich in het verslagjaar mee bezig heeft gehouden en de besluiten die hierbij genomen zijn. Bij belangrijke besluiten wordt aangegeven welke afwegingen hierbij door het bestuur zijn gemaakt. Ook wordt aangegeven in hoeverre de door het bestuur gestelde beleidsdoelen voor 2019 zijn gerealiseerd.

Voor het bestuur van SPR heeft 2019 grotendeels in het teken gestaan van de besluitvorming en realisatie van de overdracht naar Hnpf. Met name in de eerste helft van het jaar heeft dit geleid tot een hoge frequentie van overleg en vergaderingen, ook met het belanghebbendenorgaan en de nieuw aangestelde raad van toezicht. In de tweede helft van het jaar is de aandacht van het bestuur meer gericht op de realisatie van de overdracht, wat intensieve participatie in de stuurgroep, gezamenlijke werkgroepen en overleg met Hnpf met zich meebracht. In 2019 heeft het bestuur elf reguliere bestuursvergaderingen gehad. Daarnaast hebben er vijf overlegvergaderingen met het belanghebbendenorgaan en drie overlegvergaderingen met de raad van toezicht plaatsgevonden. In totaal hebben er in 2019 veertien stuurgroepvergaderingen met Hnpf en tientallen werkgroepvergaderingen in het kader van de overdracht plaatsgevonden.

activiteiten en besluiten

In het verslagjaar stond voor het bestuur derhalve de toekomst van de pensioenuitvoering centraal, inclusief de uitwerking die hieraan gegeven diende te worden in het transitietraject naar Hnpf. Daarnaast moest er, zoals gebruikelijk, worden voldaan aan uiteenlopende verplichtingen op het gebied van compliance en governance.

beleidsvoornemens 2019

Het bestuur had aan het begin van 2019 in overleg met het belanghebbendenorgaan de volgende beleidsvoornemens vastgesteld:

- Besluitvorming over de toekomst van de pensioenuitvoering;
- Vereenvoudiging van de pensioenadministratie;
- Voorbereiding overdracht naar een algemeen pensioenfonds;
- Communicatie naar belanghebbenden over toekomst fonds;

- Verdere implementatie van verplichtingen voortkomende uit de IORP II-richtlijn.

Het bestuur en het belanghebbendenorgaan werken aan de hand van een zogenaamde 'bestuurskalender'. In deze jaarplanning zijn de beleidsmatige voornemens en verplichtingen van het bestuur verwerkt. Ook alle periodieke activiteiten, zoals beoordeling van risico's en evaluatie van de uitbestedingen, zijn in deze bestuurskalender verwerkt. Aan de hand van de bestuurskalender wordt de voortgang van de werkzaamheden bewaakt en wordt er duidelijkheid gegeven over de samenwerking tussen bestuur en belanghebbendenorgaan. Omdat tevoren duidelijk is welke betrokkenheid van het belanghebbendenorgaan bij specifieke onderwerpen vereist is, kan het belanghebbendenorgaan zich voorbereiden op adviesaanvragen en goedkeuringsvragen vanuit het bestuur. Gedurende het jaar wordt de bestuurskalender aangepast aan nieuwe inzichten en veranderende prioriteiten.

Gelet op de besluitvorming inzake de toekomst van het pensioenfonds stond de realisatie van de bestuurskalender in 2019 vooral in het teken van de voorgenomen overdracht aan Hnpf. Tegelijkertijd werd als gevolg van die besluitvorming duidelijk dat het toekomstperspectief van het fonds hiermee zou verdwijnen. Om die reden is gedurende het jaar een aantal van de voornemens en verplichtingen van de bestuurskalender gehaald. Ook die worden onderstaand toegelicht.

toekomst van de pensioenuitvoering

De primaire verantwoordelijkheid voor het bestuur betreft het goed uitvoeren van de pensioenregeling. Sinds het aantreden van het onafhankelijke bestuur in 2016 was de belangrijkste opdracht voor het bestuur om te zorgen voor een degelijke toekomst van de pensioenuitvoering. De besluitvorming die hiermee samenhang zou bepalend zijn voor het voortbestaan van het pensioenfonds. Gelet op de situatie van het gesloten fonds diende het bestuur vast te stellen hoe de pensioenregeling ook zonder instroom van nieuwe premies voor langere tijd op een kwalitatief hoogwaardig niveau en tegen acceptabele kosten zou kunnen worden uitgevoerd. Daarbij zijn zowel de mogelijkheden binnen het eigen pensioenfonds als verschillende varianten van onderbrenging bij een andere pensioenuitvoerder overwogen. De kernvraag

daarbij was welk van de mogelijke alternatieven het beste tegemoet zou komen aan de belangen van de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden. Om te komen tot een keuze tussen de te onderzoeken opties zijn door het bestuur in overleg met het belanghebbendenorgaan de volgende criteria gedefinieerd:

- Geen avonturen, een 'proven solution';
- Toekomstbestendigheid;
- Behoud van nominale aanspraken;
- Perspectief inzake toeslagverlening;
- Medezeggenschap van belanghebbenden;
- Adequate dienstverlening (communicatie/ serviceverlening) met visie naar de toekomst;

Het bestuur van het pensioenfonds heeft vanaf eind 2016 uitvoering gegeven aan het onderzoek, in nauwe afstemming met het belanghebbendenorgaan. Na een

brede bestudering van alle mogelijk denkbare alternatieven heeft het proces zich toegespitst op een vergelijking tussen enerzijds de overdracht van alle bezittingen en verplichtingen naar een eigen kring bij een algemeen pensioenfonds (Apf), en anderzijds een voortzetting van het gesloten pensioenfonds met uitbesteding van de pensioenadministratie en bestuursondersteuning aan een professionele uitvoeringsorganisatie (niet zijnde Randstad Groep Nederland). Voor beide varianten zijn uitgebreide selectietrajecten georganiseerd, waarin alle relevante partijen en uitvoeringsvarianten zijn onderzocht.

Voor de beoordeling van de alternatieven had het bestuur een matrix opgesteld, waarin alle relevante aspecten van de pensioenuitvoering aan de orde komen, inclusief een wegingsfactor voor de importantie van de aspecten (hoog-midden-laag). Deze matrix was als volgt opgesteld:

beoordelingsaspecten alternatieven pensioenuitvoering

hoog	midden	laag
Toekomstbestendigheid	Communicatie en klantbediening	Hantering eigen actuariële grondslagen van SPR
Zelfstandig en sterk bestuur	Investment beliefs en transitie van beleggingen	Aansprakelijkheid van voormalig aangesloten ondernemingen voor onjuiste gegevensaanlevering
Goede financiële voorwaarden (excassokosten, uitvoering, vermogensbeheer)	Behoud van eigen kenmerken reglement in administratie (pensioenleeftijden, en -soorten)	
Culturele fit	Medezeggenschap	

Uit de uitgevoerde analyse werd duidelijk dat de voortzetting van het eigen gesloten fonds met name op de onderdelen met een importantie van midden en laag, optimaal scoorde. De 'eigenheid' van het fonds zou uiteraard volledig behouden kunnen blijven. De kwetsbaarheid van dit alternatief lag echter in de onderdelen met een hoge importantie. Daaruit werd duidelijk dat het fonds op termijn bijzonder gevoelig zou worden voor toekomstige ontwikkelingen, zoals de voortgaande druk van wet- en regelgeving, de daaruit voortvloeiende kostenstijgingen en de toenemende intensivering van de governance. Ook werd uit de selectie van mogelijke uitvoeringsorganisaties voor het gesloten fonds duidelijk dat een passend aanbod beperkt beschikbaar was en dat de kosten van deze uitbesteding aanzienlijk waren.

Met dat oordeel over de voortzetting van het gesloten fonds was de besluitvorming over overdracht naar een Apf niet rond. Er moest immers wel minimaal één Apf zijn dat op dezelfde criteria wel een betere score kon overleggen. Een onderzoek naar het aanbod van de vier in de 'pensioenmarkt' actieve Apf'en leidde tot het inzicht dat er twee Apf'en waren die hiervoor in aanmerking kwamen. Op basis van dat aanbod concludeerde het bestuur dat het toekomstperspectief voor de deelnemers bij een Apf beter zou zijn vanwege de volgende redenen:

- de overgang naar een Apf leidt tot een directe verlaging van de kosten van vermogensbeheer, administratie en governance;

- de communicatiemogelijkheden van de Apf'en zijn beter en stellen het Apf-bestuur in staat om deelnemers beter te informeren;
- Apf'en bieden mogelijkheden om in de toekomst, zowel kostentechnisch als qua innovatie, verdere schaalvoordelen te benutten op gebied van vermogensbeheer, administratie en governance;
- door overgang naar een Apf vindt een essentiële 'ontzorging' plaats ten aanzien van de immer stijgende eisen aan governance en compliance.

De volgende fase in het traject betrof de uiteindelijke selectie van het beoogde Apf. Daarvoor heeft een intensieve laatste selectieronde plaatsgevonden, waarin een aanvullende vragenronde, site-visits door het volledige bestuur en nader onderzoek van alle relevante juridische documentatie hebben plaatsgevonden. Voor de beoordeling van de partijen is gekeken naar de volgende terreinen:

- toekomstbestendigheid;
- governance;
- uitvoering en uitvoeringskosten;
- vermogensbeheer;
- culturele fit.

Op basis van dit traject is het bestuur in het voorjaar van 2019 tot de conclusie gekomen dat met de keuze voor Het Nederlandse Pensioenfonds op de beste wijze zou kunnen worden voorzien in de toekomstige pensioenuitvoering. De redenen voor de keuze van Hnfp zijn gelegen in:

- de ruimere voorwaarden en flexibiliteit van Hnfp ten aanzien van de toetreding en mogelijke uittreding;
- de overzichtelijke overgang van het vermogensbeheer zonder onwenselijk geachte aanpassingen in de beleggingsportefeuille, gezien de voortzetting van de samenwerking met de huidige vermogensbeheerder Kempen Capital Management;
- de eenvoudigere transitie van de administratie;
- het lagere niveau van de uitvoeringskosten bij Hnfp en niet in het minst
- de betere culturele fit met het bestuur en de uitvoerders bij Hnfp.

Kritische kanttekening ten aanzien van Hnfp betreft de toekomstbestendigheid van dit algemene pensioenfonds. De omvang van Hnfp zal aanmerkelijk moeten groeien om op langere termijn levensvatbaar te

blijven. Het bestuur heeft in de overwegingen meegenomen dat Hnfp met het binnenhalen van SPR een serieuze stap zet richting de benodigde omvang en dat dit de aanzet kan vormen om binnen de gestelde termijn de noodzakelijke levensvatbare omvang te bereiken.

Na de bepaling van de keuze voor Hnfp werd het onderhandelingstraject ingezet, waarin de diverse overeenkomsten en reglementen in onderling overleg werden vastgesteld. De betrokkenheid van de voormalige aangesloten ondernemingen is daarin zeer beperkt gebleven, conform de aard van de afspraken die altijd tussen de werkgever en het pensioenfonds heeft gegolden. Alle overeenkomst zijn gesloten tussen SPR en Hnfp. Dat betekent dat na de opheffing van SPR het belanghebbendenorgaan van de Pensioenkring Randstad Groep een cruciale rol krijgt bij de beoordeling van de uitvoering door Hnfp en de besluitvorming over een eventuele overdracht naar een andere pensioenuitvoerder in de toekomst. Hierin is gedurende het onderhandelingstraject veel tijd en energie gestoken. Ook zijn afspraken gemaakt over de samenstelling van het belanghebbendenorgaan, de instandhouding van de eigen pensioenkring, de actuariële grondslagen, de ontwikkeling van de kosten, het niveau van de dienstverlening, het gebruik van digitale communicatiemogelijkheden, de transitie van de pensioenadministratie en de beleggingen als ook de vrijwaring die Hnfp verstrekt aan SPR.

Het bestuur signaleerde al vroeg in het traject dat in geval van een mogelijke overdracht naar een Apf een aanvullende financiële bijdrage van de voormalige aangesloten ondernemingen noodzakelijk zou zijn om een overdracht zonder financiële nadelen voor de belanghebbenden mogelijk te maken. Op grond van de sinds 2016 geldende uitvoeringsovereenkomst tussen SPR en deze ondernemingen dragen de ondernemingen namelijk de kosten van pensioenuitvoering (met uitzondering van de kosten van vermogensbeheer) die door het pensioenfonds worden gemaakt bij de uitvoering van de regeling. Een overdracht naar een Apf zou ertoe leiden dat deze afspraak niet meer van toepassing is en dat de uitvoeringskosten volledig ten laste van het pensioenvermogen zouden komen, wat tot een nadeel voor de betrokkenen zou leiden.

Naar aanleiding van deze constatering is het bestuur van SPR in overleg getreden met de voormalige aangesloten

ondernemingen en zijn partijen erin geslaagd om een afspraak te maken over een eenmalige bijdrage vanuit de voormalige aangesloten ondernemingen ter hoogte van € 16 miljoen ten behoeve van de financiering van de toekomstige kosten van pensioenuitvoering. Hiermee zou - op basis van de toenmalige inzichten - de overdracht naar Het Nederlandse Pensioenfonds zonder financiële nadelen voor de belanghebbenden kunnen worden gerealiseerd. Deze € 16 miljoen wordt deels aangewend voor een structurele verhoging van de technische voorziening ter financiering van de toekomstige uitvoeringskosten en het resterende deel (na aftrek van de eenmalige financiering van het weerstandsvermogen en de implementatiekosten van de pensioenkring bij het Apf) wordt gebruikt voor het vormen van een tijdelijk 'excassobudget' voor de instandhouding van de eigen pensioenkring bij Hnpf. Gedurende de onderhandelingstrajecten met de voormalige aangesloten ondernemingen en Hnpf zijn meerdere doorrekeningen van het verloop van de toekomstige uitvoeringskosten opgesteld en besproken met het belanghebbendenorgaan en met de raad van toezicht. Een en ander heeft geleid tot diverse aanpassingen en bijstellingen, ook in de kostenstructuur die Hnpf hanteert voor de Pensioenkring Randstad Groep.

Naast de voorwaarden van de overgang en de financiële aspecten van de toekomstige uitvoering heeft de evenwichtige afweging van de belangen van de verschillende groepen binnen het pensioenfonds gedurende het gehele traject voor het bestuur het belangrijkste kompas gevormd. De voorgenomen overdracht naar een eigen kring bij Het Nederlandse Pensioenfonds voldoet naar de mening van het bestuur aan de eisen die in dat kader gesteld kunnen worden. Het bestuur is van mening dat de gekozen oplossing van overdracht naar een eigen pensioenkring bij Hnpf het beste tegemoet komt aan de belangen van de betrokkenen bij het fonds. De kwaliteit van uitvoering wordt beter geborgd, er kan consistent tegemoet gekomen worden aan de voortschrijdende eisen ten aanzien van governance, compliance en bestuurlijke continuïteit en de medezeggenschap van de belanghebbenden is op adequate wijze ingericht.

Het bestuur acht Hnpf in staat om gedurende een periode van tientallen jaren uitvoering te geven aan de pensioenregeling. Uiteraard kan niet met volledige zekerheid gesteld worden dat Hnpf hierin zal slagen. Wel

is door middel van het verkrijgen van tienjarige garanties met de achterliggende uitvoeringsorganisaties van Hnpf al het mogelijke gedaan om een adequate uitvoering langdurig te borgen. Daarnaast zijn inmiddels enkele andere pensioenfondsen ook met een eigen kring toegetreden tot Hnpf. Het bestuur is zich bewust dat de zaken onverhoopt toch anders zouden kunnen lopen dan verwacht of voorzien. Om die reden zijn er binnen de overeenkomst ruime mogelijkheden onderhandeld om voor de Pensioenkring Randstad Groep eventueel een collectief (tussentijds) vertrek bij Hnpf mogelijk te maken. De beschikbare middelen van de kring maken een dergelijk scenario ook in financiële zin haalbaar.

Gedurende alle fasen van het traject, inclusief de onderhandelingen met Hnpf, is het belanghebbendenorgaan – en vanaf 1 april 2019 ook de nieuw ingestelde raad van toezicht – door het bestuur intensief betrokken bij de besluitvorming en totstandkoming van de uiteindelijke overeenkomsten. Op respectievelijk 4 juli en 15 juli 2019 hebben het belanghebbendenorgaan en de raad van toezicht hun goedkeuring verleend aan de besluiten inzake collectieve waardeoverdracht en liquidatie van het fonds. Op 5 juli 2019 zijn de overeenkomsten met Hnpf ondertekend. Op 13 november 2019 is de verklaring van geen bezwaar tegen de collectieve overdracht van DNB ontvangen.

Het bestuur is ervan overtuigd dat de belangen van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden met een overdracht naar een eigen kring bij Het Nederlandse Pensioenfonds het best gediend worden. Met een kritische rol vanuit het belanghebbendenorgaan van de Pensioenkring Randstad Groep moeten de belangen van de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden bij Hnpf voor een langere periode adequaat kunnen worden beschermd.

vereenvoudiging pensioenadministratie

Gelet op de toen reeds waarschijnlijke overdracht naar een algemeen pensioenfonds had het bestuur zich eind 2018 voorgenomen om de administratie van het fonds zoveel mogelijk te vereenvoudigen. Een eenduidige en overzichtelijke administratie met zo min mogelijk uitzonderingen en bijzonderheden is immers eenvoudiger over te dragen, verkleint de kans op toekomstige fouten in de uitvoering en vereenvoudigt de communicatie naar de (gewezen) deelnemers en

pensioengerechtigden. Daarbij diende echter wel een afweging gemaakt te worden ten opzichte van de rechten en belangen van de betrokkenen. Het bestuur heeft gepoogd om in 2019, met inachtneming van alle regels en belangen, tot de beoogde vereenvoudiging te komen.

Vanuit het verleden kende het fonds verschillende pensioenleeftijden. Naast de ongeveer 75% van de (gewezen) deelnemers met een pensioenleeftijd van 65 jaar waren er ook nog enkele duizenden gewezen deelnemers uit een verder verleden met een pensioenleeftijd van 62 jaar of van 65 jaar en één maand. Het bestuur heeft eind 2018 besloten om, met gebruik van nieuwe wetgeving die in 2018 van kracht is geworden, deze pensioenleeftijden zoveel als mogelijk te uniformeren. Daartoe is vastgesteld op welke wijze de ingangsdatum van de pensioenen op actuariel neutrale wijze diende te worden omgezet naar een uniforme pensioenleeftijd van 65 jaar, de pensioenleeftijd die voor 75% van de gewezen deelnemers van SPR reeds van toepassing was. In de eerste maanden van 2019 is deze operatie vervolgens uitgevoerd.

Als specifieke omstandigheid geldt dat de ruim 3.000 gewezen deelnemers met een pensioenleeftijd van 62 jaar naast hun levenslange ouderdomspensioen ook een tijdelijk ouderdomspensioen hadden met een looptijd van drie jaar. Anders dan de aanspraken op levenslang pensioen konden deze tijdelijke pensioenaanspraken niet eenzijdig worden omgezet naar een levenslang pensioen vanaf 65 jaar. Daarvoor is de instemming van de betreffende deelnemers vereist. Daarom is aan deze gewezen deelnemers de mogelijkheid geboden om bezwaar te maken tegen deze omzetting. Daarvan hebben uiteindelijk 28 deelnemers, ofwel minder dan 1% van de betrokken personen, gebruik gemaakt. Ook zijn aanspraken op ongehuwdenouderdomspensioen van een tiental deelnemers op deze wijze omgezet naar aanspraken op regulier ouderdomspensioen. Omdat deze omzetting als een collectieve interne waardeoverdracht geldt, is voor deze omzetting de benodigde verklaring van geen bezwaar van De Nederlandsche Bank gevraagd én verkregen. Deelnemers van wie het pensioen is omgerekend naar een andere ingangleeftijd, hebben de reglementaire mogelijkheid om met behulp van de keuzemogelijkheden hun pensioen bij ingang zodanig 'terug te ruilen' dat hun pensioensituatie weer gelijk is aan die van voor de omzetting.

Ten aanzien van de ongeveer 2.400 gewezen deelnemers met een 'klein pensioen' dat op basis van nieuwe wetgeving in aanmerking komt voor automatische waardeoverdracht (een jaarlijkse aanspraak van minder dan € 497,27) is in het kader van de overdracht naar Hnpf afgestemd dat, zodra de mogelijkheid hiertoe bestaat, Hnpf deze kleine pensioenen zal trachten over te dragen naar een nieuwe pensioenuitvoerder. Naar verwachting zullen deze automatische waardeoverdrachten vanaf 2021 kunnen worden uitgevoerd. Aan twaalf gewezen deelnemers met 'heel kleine pensioenen' – ofwel een aanspraak van minder dan € 2,- per jaar – is met inachtneming van de nieuwe wetgeving op dit vlak de mogelijkheid geboden om het kleine pensioen af te kopen. Hierop hebben vier gewezen deelnemers gereageerd, waarna afkoop van de contante waarde heeft plaatsgevonden. De andere acht gewezen deelnemers hebben ondanks diverse herinneringen niet gereageerd, waarna hun pensioenen zijn komen te vervallen. De contante waarde van deze pensioenaanspraken vervallen bedroeg op dat moment circa € 160,-. Dit bedrag is toegevoegd aan de algemene middelen van het fonds.

SPR had bovendien circa 35 WAO-hiaatpensioenen en twee ouderdomspensioenen herverzekerd bij verschillende verzekeraars. Aangezien Hnpf niet bereid was om deze herverzekeringsconstructies met uitkering via zijn fonds voort te zetten, zijn afspraken gemaakt met de betreffende verzekeraars om de uitkeringen vanaf 2020 rechtstreeks te verzorgen. Na enige aanloopproblemen is dit inderdaad gerealiseerd.

overdracht naar Het nederlandse pensioenfonds

Al kort na het maken van de keuze voor Hnpf als beoogde uitvoerder van de pensioenregeling is een uitgebreide samenwerkingsstructuur opgezet met als doel om een soepele overdracht per 1 januari 2020 mogelijk te maken. Daartoe werd een gezamenlijke stuurgroep opgericht waarin bestuursleden, directieleden en medewerkers van de bestuursbureaus van beide pensioenfonds zitting hadden. Een onafhankelijke externe deskundige werd als voorzitter aangesteld. Daarnaast werden er vier werkgroepen ingesteld die zich bezighielden met de juridische documentatie, vermogensbeheer, administratie / automatisering en communicatie. In deze werkgroepen hadden vooral medewerkers van de betrokken uitvoeringsorganisaties zitting. In de stuurgroep en de

werkgroepen is veel werk verzet om de overdracht per 1 januari 2020 mogelijk te maken. Daarbij lag in eerste instantie de nadruk op de totstandkoming van alle juridische documentatie. Ook de werkgroep administratie / automatisering ging vlot van start. Hierin werd intensief samengewerkt tot na de afronding van de transitie begin 2020. Vanwege de complexe overgang van de pensioenadministratie naar een ander administratiesysteem werd ook de leverancier van het administratiesysteem van Hnpf ingeschakeld om een vlotte transitie mogelijk te maken. De werkgroep vermogensbeheer kende een minder intensief karakter omdat zowel de fiduciaire vermogensbeheerder (Kempen Capital Management) als de custodian (CACEIS) voor beide fondsen dezelfde is en de portefeuille zonder aanpassingen over kon gaan naar Hnpf. De communicatiewerkgroep heeft zich met ondersteuning van een gespecialiseerd bureau met name gericht op de productie van communicatiemiddelen, te weten drie pensioenkranten, en op de afstemming van de individuele berichtgeving aan de deelnemers en gepensioneerden.

Het vele werk in de voorbereidingsfase heeft zich uitbetaald in een vrijwel probleemloze transitie per 1 januari 2020. Alle documenten voor de Pensioenkring Randstad Groep zijn in onderling overleg tot stand gekomen, waarbij het uitgangspunt was dat er inhoudelijk zo weinig mogelijk zou moeten wijzigen. De transitie van de administratie, inclusief de overdracht van het archief, heeft wat meer voeten in de aarde gehad maar is uiteindelijk ook soepel verlopen. Een zorgvuldige analyse van alle pensioenaanspraken, actuariële uitgangspunten, bijzonderheden en uitzonderingen heeft geleid tot een vlotte implementatie. De transitie van het vermogensbeheer bleek uiteindelijk toch complexer dan tevoren was ingeschat, mede vanwege de coördinatie over het aantal betrokken partijen. Dit heeft geleid tot enige praktische problemen bij de overgang van de beleggingen, maar heeft geen beletsel gevormd voor de uiteindelijke realisatie van de overdracht op de beoogde datum. Dankzij de inspanningen van de communicatiewerkgroep zijn de belanghebbenden gedurende het gehele traject van de transitie uitgebreid geïnformeerd.

In februari 2020 heeft een evaluatie plaatsgevonden van het transitietraject en de werkzaamheden van de

werkgroepen en de stuurgroep. Uit deze evaluatie zijn waardevolle lessen getrokken die voor Hnpf nuttig kunnen zijn bij toekomstige transitietrajecten. Voor het bestuur van SPR was de belangrijkste conclusie dat de transitie conform planning en op het verwachte kwaliteitsniveau heeft plaatsgevonden. Vervolgens heeft de stuurgroep zichzelf opgeheven en hebben de werkgroepen hun werkzaamheden beëindigd.

communicatie naar belanghebbenden

De besluitvorming rond de overdracht van de pensioenen en de uiteindelijke opheffing van het fonds was uiteraard van belang voor alle betrokkenen. Dat betekende dat alle gewezen deelnemers en pensioengerechtigden hierover adequaat en zorgvuldig moesten worden geïnformeerd. Na de beëindiging van de actieve pensioenopbouw in 2016 had SPR een communicatiebeleid gevoerd dat relatief terughoudend van aard was. Dit beleid bestond vooral uit het voorzien in de voorgeschreven wettelijke communicatie en het via de website van het fonds informeren over dekkingsgraden en actuele ontwikkelingen. Tot 2019 heeft het bestuur, gelet op het lopende onderzoekstraject, terughoudend gecommuniceerd over de toekomst van het fonds. Alleen op de website en in de jaarverslagen werd enig inzicht gegeven in de stand van zaken.

Toen in het voorjaar van 2019 de besluitvorming over de toekomst van het fonds steeds concreter werd, is door het bestuur een communicatieplan opgesteld dat als doel had om alle betrokkenen te informeren over de besluiten en voor te bereiden op de overgang naar Hnpf. De communicatiespecialisten van Hnpf zijn hierbij nadrukkelijk betrokken. Ook is – zoals hierboven al gemeld – een extern communicatiebureau, gespecialiseerd in pensioencommunicatie, ingeschakeld voor de uitvoering van de plannen. Het traject startte met een individuele brief medio juli 2019 aan alle belanghebbenden waarin de besluiten en de gevolgen hiervan werden toegelicht. Op de website van SPR waren aanvullende informatie en ‘vragen-en-antwoorden’ te vinden. Eind augustus verscheen de eerste pensioenkrant met achtergrondverhalen, in oktober gevolgd door een tweede krant. In november werd in samenwerking met de Vereniging van Gepensioneerden specifiek voor de gepensioneerden een voorlichtingssessie georganiseerd die goed werd bezocht. In januari 2020 werden alle deelnemers door middel van een brief persoonlijk geïnformeerd over de

hoogte van hun overgedragen pensioenen, gevolgd door de welkomstinformatie van Hnpf, inclusief de gegevens voor inlog in de nieuwe 'mijn-omgeving'. In februari is de derde en laatste pensioenkrant verzonden, waarmee het communicatietraject werd afgesloten.

Naast alle nieuws over de overgang van de pensioenen speelde ook de financiële positie van SPR gedurende het communicatietraject een belangrijke rol. De dalende dekkingsgraad leidde ertoe dat deelnemers en pensioengerechtigden voorbereid moesten worden op een mogelijke verlaging van de pensioenen. De communicatieve uitdaging daarbij lag in het onderscheiden van deze 'kortingsdreiging' van de overdracht per 1 januari 2020. Uiteindelijk bleek, mede dankzij de ontwikkeling van de dekkingsgraad in de laatste maanden van 2019, dat een verlaging van de pensioenen in 2020 niet aan de orde was.

Het bestuur kijkt met tevredenheid terug op de in 2019 geleverde inspanningen om alle belanghebbenden optimaal te informeren over de toekomst van hun pensioenen.

verdere implementatie van verplichtingen IORP II-richtlijn

In januari 2019 heeft de implementatie van de Europese IORP II-richtlijn in de Nederlandse pensioenwetgeving plaatsgevonden. Deze nieuwe regels, samenhangend met de facilitering van grensoverschrijdende pensioenuitvoering, leidden tot nieuwe verplichtingen voor pensioenfondsen op het gebied van communicatie, risicobeheer en governance. SPR heeft de nieuwe regels ten aanzien van communicatie en beleggen met medewerking van de uitbestedingspartijen in 2019 geïmplementeerd. Zaken die SPR als gesloten fonds daarbij voornamelijk raakten, waren de jaarlijkse toezending van pensioenoverzichten aan gewezen deelnemers, aangepaste communicatie omtrent maatschappelijk verantwoord beleggen en inhoudelijke aanpassingen van de pensioenoverzichten.

Het onderwerp uit IORP II dat de meeste aandacht vroeg en de gemoederen in de pensioenwereld in 2019 danig heeft bezig gehouden, betrof de invulling van de zogenaamde 'sleutelfuncties' binnen het pensioenfonds. Daarbij moet gedacht worden aan de wijze waarop het pensioenfonds in eigen geledingen uitvoering geeft aan risicomangement, aan interne audit en aan de actuariële functie. Gezien de omvang en

kenmerken van het fonds was duidelijk dat SPR van DNB tot september 2020 de tijd zou krijgen om te voorzien in de definitieve invulling van de sleutelfuncties.

De besluitvorming omtrent de toekomst van het fonds heeft er zodoende toe geleid dat er in 2019 door SPR geen energie meer is gestoken in de invulling van de nieuwe sleutelfuncties, met medeweten van de toezichthouder. Ook andere IORP II-verplichtingen, zoals het uitvoeren van een eigen risicobeoordeling (ERB), zijn in dat kader terzijde gelegd. Het bestuur prijst zich enerzijds gelukkig dat SPR zich de moeite en de kosten heeft kunnen besparen om aan deze nieuwe verplichtingen te moeten voldoen. Anderzijds kan gesteld worden dat juist de invoering van deze verplichtingen en de impact die deze hebben voor kleinere pensioenfondsen zonder eigen uitvoeringsorganisatie zodanig zijn dat dit als een belangrijke reden moet worden gezien waarom dergelijke fondsen 'de handdoek in de ring werpen' en liquidatie voorbereiden. Voor SPR had de besluitvorming over de opheffing van het fonds reeds op andere gronden plaatsgevonden, maar als dat niet het geval was geweest, zou de wijze van implementatie van IORP II mogelijk een belangrijke extra reden zijn geweest om opheffing te overwegen.

governance en bestuursmodel

SPR werkt sinds 2016 met een onafhankelijk bestuursmodel. Doel hiervan was om de bestuurlijke continuïteit te kunnen waarborgen en om het proces van besluitvorming en realisatie rond de toekomst van de pensioenuitvoering op professionele wijze te realiseren. De rol van de belanghebbenden, die in een dergelijk bestuur niet rechtstreeks vertegenwoordigd zijn, wordt behartigd door het belanghebbendenorgaan. Gelet op de grote impact van de besluiten die in 2019 genomen zijn, is de samenwerking tussen het bestuur en het belanghebbendenorgaan met name in de eerste helft van 2019 intensief verlopen. Aangezien het belanghebbendenorgaan goedkeuringsrechten heeft ten aanzien van de besluitvorming over de collectieve waardeoverdracht en de opheffing van het fonds, heeft het bestuur gedurende het gehele traject nadrukkelijk de dialoog gezocht met het belanghebbendenorgaan. Alle stappen in het proces zijn uitvoerig besproken, relevante documenten zijn gedeeld en commentaar van het belanghebbendenorgaan heeft geresulteerd in aanpassing van de voorwaarden voor de overdracht. De

houding vanuit het belanghebbendenorgaan werd door het bestuur soms als zeer kritisch ervaren, maar heeft uiteindelijk zonder meer bijgedragen aan de zorgvuldige besluitvorming en de duidelijke vastlegging van de voorwaarden voor de overdracht.

Sinds pensioenfondsen op grond van governanceregels geacht worden om uitvoering te geven aan een vorm van intern toezicht werkte SPR met een visitatiecommissie. Door een aanpassing in de Pensioenwet werd deze mogelijkheid met ingang van 1 januari 2019 beëindigd voor ondernemingspensioenfondsen met een belegd vermogen van minimaal € 1 miljard. SPR werd hierdoor verplicht om een raad van toezicht in te stellen, bestaande uit minimaal drie onafhankelijke leden, om het intern toezicht van het fonds uit te voeren.

Bij de laatste visitatie, die eind 2018 werd uitgevoerd, werd geanticipeerd op deze ontwikkeling door in overleg met het belanghebbendenorgaan visiteurs te selecteren die zich bereid hadden verklaard om ook zitting te nemen in een nieuwe raad van toezicht. Dat was niet alleen praktisch voor SPR, maar stelde de betrokken toekomstige leden van de raad van toezicht in staat om aan de hand van de visitatie kennis te maken met het fonds. Deze personen zijn begin 2019 door het belanghebbendenorgaan benoemd en goedgekeurd door De Nederlandsche Bank als leden van de raad van toezicht. Vanaf april 2019 is de raad van toezicht operationeel.

Aangezien ook de raad van toezicht een goedkeuringsrecht heeft ten aanzien van een collectieve waardeoverdracht en de liquidatie van SPR, moest de raad van toezicht in 2019 een 'vliegende start' maken op een reeds lang lopend dossier. De raad heeft deze lastige taak voortvarend en terdege opgepakt. Voorafgaand aan de goedkeuring zijn alle aspecten van de overdracht en de liquidatie kritisch doorgesproken met het bestuur, hetgeen op een aantal aspecten tot bijstelling van de gemaakte afspraken heeft geleid.

compliance

In het verslagjaar is door het bestuur wederom onverminderd aandacht besteed aan en tijd gestoken in het onderwerp compliance, ofwel het voldoen aan wet- en regelgeving. De komst van de nieuwe regels in het kader van IORP II, de overgang naar een raad van toezicht en de toenemende trend naar formalisering in

'pensioenland' waren zaken die in 2019 de aandacht vroegen. Wel is vanaf het moment van ondertekening van de besluiten inzake de collectieve waardeoverdracht naar Hnpf een aantal verplichtingen van de bestuursagenda afgevoerd. Belangrijkste voorbeeld daarvan was de inrichting van de sleutelfuncties in het kader van IORP II, die voor SPR in 2019 niet meer opportuun en ook niet noodzakelijk was. Ook heeft het bestuur vanwege de lopende voorbereidingen van de transitie besloten om per 1 oktober 2019 niet over te gaan tot de invoering van de zogenaamde 'URM-systematiek' op de pensioenoverzichten en in de aan het nationale pensioenregister verstrekte informatie. De URM-systematiek geeft op basis van heel veel berekeningen de mogelijke ontwikkeling van het toekomstige pensioen van deelnemers weer aan de hand van verwacht scenario, een gunstig scenario en een slecht-weer-scenario. De aanpassingen die hiervoor nodig waren in het administratiesysteem van SPR werden door het bestuur als zodanig risicovol beoordeeld dat dit mogelijk een bedreiging kon vormen voor een geslaagde transitie. Daarom is, in overleg met toezichthouder AFM, besloten om de pensioenaanspraken in de verschillende scenario's niet te tonen in het pensioenregister, maar om deze uitsluitend op aanvraag beschikbaar te stellen. Deelnemers zijn hierover geïnformeerd op de website en in één van de pensioenkranten. Sinds de overgang naar Hnpf worden de verwachte pensioenen onder de diverse scenario's wel getoond in het pensioenregister.

Ook in 2019 hebben de fondsorganen zich ingespannen om aan complianceverplichtingen te blijven voldoen. Alle verbonden personen ondertekenen jaarlijks een verklaring over het naleven van de gedragscode van het fonds. De compliance officer heeft verslag uitgebracht van zijn bevindingen over het verslagjaar en heeft in 2019 geen overtredingen van de gedragscode geconstateerd.

naleving code pensioenfondsen

Sinds 2014 is de Code Pensioenfondsen van kracht. Deze vorm van zelfregulering binnen de pensioensector omschrijft de normen voor 'goed pensioenfondsbestuur'. Het streven van de pensioensector is om door middel van de Code de optimalisering van de kwaliteit van het pensioenfondsbestuur door pensioenfondsen inzichtelijk te maken. De Code probeert invulling te

geven aan de drie functies van 'goed pensioenfondsbestuur', te weten: besturen, toezicht houden en verantwoording afleggen over wat het pensioenfonds gepland en gerealiseerd heeft. Daarbij is van belang dat er een goede scheiding van verantwoordelijkheden is met een systeem van controle en evenwicht tussen de functies ('checks and balances'). Randvoorwaarde daarbij is dat het pensioenfonds integer en transparant handelt. De Code is gebaseerd op het 'pas-toe-of-leg-uit-beginsel'. Het pensioenfonds wordt geacht aan te kunnen geven of en zo ja, waarom het fonds bepaalde keuzes heeft gemaakt die afwijken van de Code. Sinds een herstructurering in 2018 kent de Code Pensioenfondsen 65 normen, gerubriceerd in acht categorieën.

In deze paragraaf wordt ingegaan op de wijze waarop SPR de Code in 2019 heeft toegepast, ten aanzien van welke onderwerpen uit de Code er sprake is van afwijkingen en welke argumentatie het bestuur hierbij heeft. Ook worden specifiek de normen genoemd waarover verplicht dient te worden gerapporteerd. Hierbij wordt de structuur van de Code aangehouden. De weergave in dit bestuursverslag is een samenvatting van de volledige beschrijving van de naleving van de Code die per norm is onderbouwd en die jaarlijks door het bestuur wordt vastgesteld.

onderdeel 1: vertrouwen waarmaken

Het bestuur is van mening dat van de negen genoemde normen in dit onderdeel er (net als in 2018) niet voldaan werd aan één norm, te weten nummer 7 die betrekking heeft op het vaststellen van het draagvlak voor verantwoord beleggen onder de belanghebbenden. In het beleggingsbeleid van SPR heeft verantwoord beleggen de laatste jaren een steeds belangrijkere plaats ingenomen. Bij vrijwel alle mutaties in de beleggingsportefeuille is getracht om een verantwoord beleggingsbeleid tot uiting te laten komen in de keuze van de beleggingsfondsen. Dit heeft geresulteerd in het opnemen van een aantal beleggingsfondsen met een ESG-achtergrond in de portefeuille. Dit aspect van het beleggingsbeleid is ook uitgebreid besproken met het belanghebbendenorgaan. Anders dan de norm voorschrijft heeft er echter geen formele vaststelling van het draagvlak onder belanghebbenden op dit terrein plaatsgevonden. Aangezien de keuzes ten aanzien van de verdere ontwikkeling van verantwoord beleggen vanaf 2020 bij het bestuur van Hnpf liggen,

heeft het bestuur ervoor gekozen om in 2019 geen acties op dit vlak te ondernemen.

Norm 5 van dit onderdeel betreft de verantwoording over het gevoerde beleid. Het bestuur is van mening dat het bestuur met de publicatie van dit bestuursverslag en het periodieke overleg met het belanghebbendenorgaan aan deze norm voldoet.

onderdeel 2: verantwoordelijkheid nemen

Het bestuur had zich in het kader van dit onderdeel voorgenomen om in 2019 een beloningsbeleid vast te stellen en om in de periodieke evaluatie van de uitbestedingspartijen aandacht te besteden aan dit aspect van de uitbesteding. Beide zaken zijn, ondanks het aflopende karakter van de uitbestedingen, gerealiseerd. Ook het uitbestedingsbeleid is begin 2019 geactualiseerd. Het bestuur is van mening dat hiermee, anders dan in 2018, volledig is voldaan aan de normen uit dit onderdeel.

onderdeel 3: integer handelen

Het bestuur is van mening dat net als in 2018 aan alle acht normen in dit onderdeel werd en wordt voldaan.

onderdeel 4: kwaliteit nastreven

Ook hier zijn acht normen van toepassing. In 2018 werd niet voldaan aan de norm van de uitvoering van een zelfevaluatie door het belanghebbendenorgaan. In 2019 heeft deze zelfevaluatie wel plaatsgevonden, onder begeleiding van een externe deskundige. Hoewel op het moment van de zelfevaluatie al duidelijk was de toekomst van het belanghebbendenorgaan binnen SPR beperkt zou zijn, is bewust gekozen voor het uitvoeren van deze evaluatie. De achtergrond hiervan was dat een deel van de leden van het belanghebbendenorgaan voornemens was om plaats te nemen in het belanghebbendenorgaan van de pensioenkring bij Hnpf. De lessen uit de zelfevaluatie worden door de betreffende leden meegenomen naar het functioneren van het belanghebbendenorgaan bij Hnpf.

Het bestuur heeft gelet op de toekomst van het fonds dit jaar volstaan met een beperkte mondelinge zelfevaluatie.

De conclusie is dat in 2019 aan alle normen van dit onderdeel is voldaan.

onderdeel 5: zorgvuldig benoemen

Ten aanzien van deze negen normen zijn, net als in het voorgaande jaar, twee afwijkingen te constateren. De belangrijkste afwijking betreft norm 33 die bepaalt dat in zowel het bestuur als het belanghebbendenorgaan tenminste één vrouw en één man en zowel leden van boven als onder de 40 jaar zitting hebben. Voor SPR geldt dat zowel in het bestuur als in het belanghebbendenorgaan weliswaar een vrouw zitting heeft, maar dat in beide organen leden met een leeftijd onder de veertig jaar ontbreken. Daarmee wordt deels dus niet voldaan aan deze norm. In beide organen hebben zich in 2019 geen vacatures voorgedaan. Gelet op de toekomst van het pensioenfonds achtte het bestuur het niet realistisch om na te streven dat er aan deze norm zou worden voldaan. Om dezelfde reden heeft het bestuur, anders dan aanbevolen, ook geen stappenplan ter bevordering van de diversiteit opgesteld.

De tweede afwijking in dit onderdeel betreft norm 40. Hierin is bepaald dat de statuten van het pensioenfonds een schorsingsprocedure voor bestuursleden moeten kennen. Aan deze norm is niet voldaan. Hiertoe zou een statutenwijziging vereist zijn. Bij de statutenwijziging in december 2018 is helaas verzuimd deze aanpassing door te voeren. Een nieuwe statutenwijziging ligt niet meer in de lijn der verwachting.

Het bestuur is voorts van mening dat binnen de beperkte kaders van het onafhankelijke bestuursmodel voldaan wordt aan norm 31 die toeziet op de juiste afspiegeling in de samenstelling van de fondsorganen. Dit wordt periodiek getoetst door middel van zelfevaluatie.

onderdeel 6: gepast belonen

Dit onderdeel betreft vijf normen. Het bestuur van SPR is van mening dat het pensioenfonds volledig aan deze normen voldoet. De vastlegging van een beloningsbeleid in 2019 heeft dit nog eens onderstreept.

onderdeel 7: toezicht houden en inspraak waarborgen

Het bestuur is van mening dat volledig voldaan wordt aan de normen van dit onderdeel. Voor de naleving van norm 47 inzake de wijze waarop het intern toezicht (de raad van toezicht) de Code Pensioenfondsen betreft bij de uitoefening van zijn taak, wordt verwezen naar het oordeel van de raad van toezicht elders in dit jaarverslag.

onderdeel 8: transparantie bevorderen

Ook aan de acht normen in dit laatste onderdeel werd naar de mening van het bestuur in 2019 volledig voldaan, dus ook aan norm 58 inzake het inzicht bieden in de missie, visie en strategie van het fonds. Deze komen duidelijk naar voren in dit bestuursverslag. Ook de naleving van norm 62 (vastleggen en beschikbaar stellen van overwegingen omtrent verantwoord beleggen) staat buiten kijf: op de website van het fonds is het beleid op dit punt duidelijk terug te vinden in de Verklaring inzake beleggingsbeginselen. Ook aan de norm 64 (rapporteren over naleving gedragscode en Code Pensioenfondsen) wordt door middel van dit bestuursverslag voldaan. Tot slot is er norm 65 over de toegankelijke en adequate klachten- en geschillenprocedure. Deze is er en ook hierover wordt in het bestuursverslag duidelijk gerapporteerd.

De Code Pensioenfondsen geeft tot slot aan dat in het bestuursverslag over een aantal specifieke onderwerpen gerapporteerd moet worden. Ten aanzien van deze onderwerpen (de kosten van de uitvoering van de pensioenregeling, de naleving van de gedragscode en de afhandeling van klachten en geschillen), wordt verwezen naar het eerste hoofdstuk en naar het hoofdstuk over uitvoering in dit bestuursverslag.

acties voor 2020

Uit de overdracht naar Hnpf vloeien voor het bestuur twee concrete acties voor het jaar 2020 voort. Onderstaand worden deze voornemens kort toegelicht.

verslaglegging over overdracht en liquidatie

Met de afronding van het jaarwerk 2019 wordt een belangrijke stap gezet naar de opheffing van de stichting. De reguliere pensioenactiviteiten komen daarmee ten einde. Vervolgens dient in 2020 echter nog wel verantwoording te worden afgelegd over de overdracht aan Hnpf die per 1 januari 2020 heeft plaatsgevonden. Deze verantwoording zal gebeuren aan de hand van een liquidatieverslag, dat in de tweede helft van 2020 zal worden opgesteld en inzicht zal geven in de financiële aspecten van het opheffen van de stichting.

opheffing van de stichting

De feitelijke opheffing van de stichting zal naar verwachting eind 2020 kunnen plaatsvinden. Hiertoe moet worden voldaan aan diverse formele voorschriften en moeten termijnen in acht worden genomen. Het

bestuur zal in zijn rol van vereffenaar de noodzakelijke stappen zetten om de opheffing te realiseren. Het bestuur voorziet dat het, ondanks het coronavirus en de maatschappij-ontwrichtende gevolgen die de beheersing van deze pandemie geeft, in staat zal zijn bovenvermelde acties in 2020 uit te kunnen voeren. Zo lang de leden van de fondsorganen en de directeur van het fonds gezond blijven, kan naar verwachting het liquidatieverslag tijdig worden opgesteld en het fonds worden opgeheven.

uitvoering pensioenregeling en risicobeheersing.

algemene kenmerken pensioenregeling

Gedurende het verslagjaar was het Pensioenreglement 2019 van het fonds van toepassing. De belangrijkste kenmerken van dit pensioenreglement zijn:

- Pensioenleeftijd is 65 jaar;
- Pensioengrondslag bestond uit pensioensalaris (twaalf maandsalarissen plus vakantiegeld) minus franchise;
- Hantering van de wettelijk minimale franchise ten behoeve van opbouw ouderdomspensioen (alleen nog van toepassing op arbeidsongeschikte deelnemers met premievrije opbouw);
- Hantering van wettelijk maximaal toegestane pensioensalaris van (in 2019) € 107.593,- per jaar;
- De opbouw van ouderdomspensioen voor premievrijgestelde arbeidsongeschikten bedroeg 1,502% per jaar (het fiscaal maximaal toegestane percentage voor regelingen met een pensioeningangleeftijd van 65 jaar);
- Voor genoemde arbeidsongeschikten is een partnerpensioen verzekerd op risicobasis ter hoogte van 70% van het bereikbaar ouderdomspensioen;
- Daarnaast is er een tijdelijk partnerpensioen verzekerd op risicobasis ter hoogte van de gehanteerde franchise;
- Vervroeging of uitstel van de pensioeningangsdatum is mogelijk;
- Daarnaast zijn er andere flexibiliseringsmogelijkheden, waaronder uitruil van ouderdomspensioen in partnerpensioen;
- In geval van arbeidsongeschiktheid (voortkomend uit ziekte tijdens actief deelnemerschap) is er dekking voor het WGA-hiaat, voor zover dit hiaat niet samenhangt met werkloosheid;
- In geval van gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid wordt de wettelijke WGA-uitkering aangevuld tot een niveau van 70% van het laatst verdiende loon;
- Voorwaardelijke, jaarlijkse aanpassing van opgebouwde aanspraken en ingegane uitkeringen op basis van een bestuursbesluit gerelateerd aan de financiële situatie van het fonds (de hoogte van de dekkingsgraad).

Verlaging c.q. korting van pensioenaanspraken en ingegane pensioenen in geval dat het fonds zich in een dekkingstekort bevindt, als er geen andere

mogelijkheden meer zijn om dit dekkingstekort teniet te doen.

ontwikkeling pensioenpremie en deelnemersbestand

ontwikkeling pensioenpremie

Aangezien het pensioenfonds een gesloten pensioenfonds is, worden er al enkele jaren geen pensioenpremies meer ontvangen. Wel betalen de voormalige aangesloten ondernemingen op basis van de in 2016 gesloten uitvoeringsovereenkomst de uitvoeringskosten van het fonds. Deze betalingen kwalificeren evenwel niet als verschuldigde premie.

ontwikkeling deelnemersbestand

Zoals kan worden verwacht bij een volledig gesloten pensioenfonds, is er jaarlijks sprake van een daling van het aantal deelnemers.

Het aantal gewezen deelnemers daalde in 2019 van 14.873 naar 14.761, een daling van 112 personen die voor de helft werd veroorzaakt door pensioeningangen. De overige redenen voor de daling waren uitgaande waardeoverdrachten, het vervallen van 'hele kleine pensioenen' en het overlijden van enkele gewezen deelnemers.

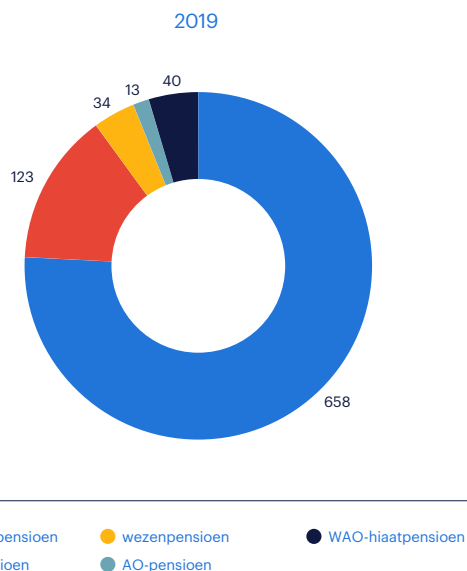
Het aantal pensioengerechtigden steeg van 813 naar 868. Die stijging werd met name veroorzaakt door de ingang van nieuwe ouderdomspensioenen en nabestaandenpensioenen. In deze groep waren in 2019 11 overlijdensgevallen.

Het aantal arbeidsongeschikte deelnemers daalde per saldo met drie stuks van 167 naar 164.

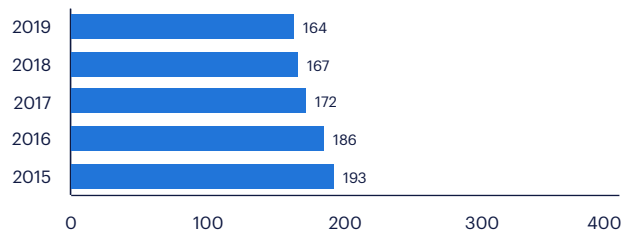
De grafieken tonen de ontwikkeling van de drie categorieën deelnemers per jaareinde over de afgelopen vijf jaren, waarin het fonds volledig gesloten was.

De groep pensioengerechtigden is de enige groep die jaarlijks groeit. De samenstelling van de pensioengerechtigden was eind 2019 als volgt:

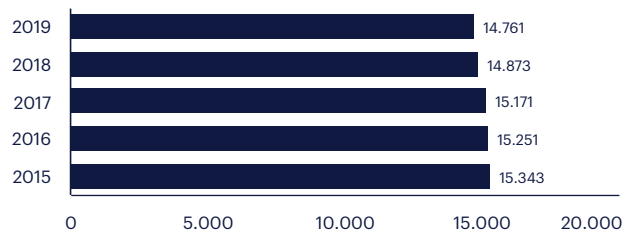
aantal pensioengerechtigden naar pensioensoort 2019

aantal actieve en arbeidsongeschikte deelnemers

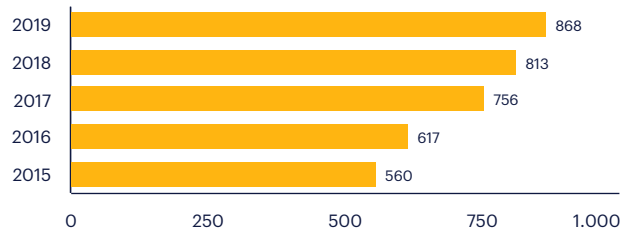

aantal gewezen deelnemers

De voorziening pensioenverplichtingen van SPR representeert de waarde van de pensioenaanspraken en ingegane pensioenen. Als gevolg van de sterke daling van de rente waarmee deze verplichtingen worden verdisconteerd, steeg de waarde van de voorziening aanzienlijk: van € 1.087,8 miljoen eind 2018 naar € 1.290,4 miljoen eind 2019. Dat is per saldo een toename van de voorziening van 18,6%. Dit, ondanks de gedane uitkeringen in 2019.

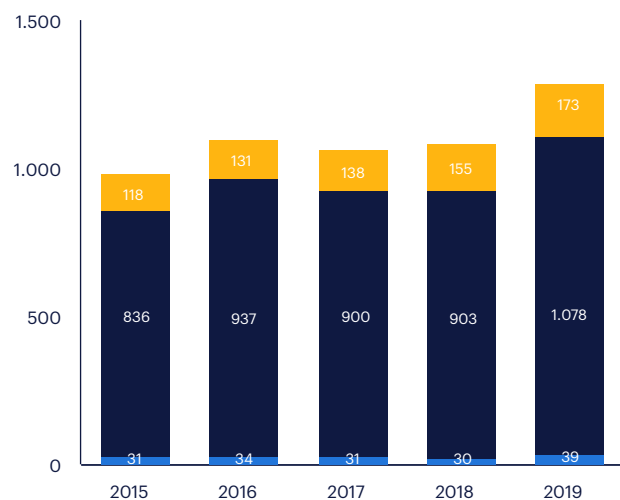
aantal pensioengerechtigden

De voorziening pensioenverplichtingen heeft zich gedurende de afgelopen vijf jaren als volgt ontwikkeld:

voorziening pensioenverplichtingen 2015-2019

x € 1 miljoen (afgerond)

- actieven & arbeidsongeschikten
- gewezen deelnemers
- pensioengerechtigden

Hoewel de groep pensioengerechtigden met 6% van het totale aantal deelnemers een relatief geringe groep is, behoort financieel gezien 13% van de voorziening pensioenverplichtingen toe aan deze groep. De gewezen deelnemers hadden eind 2019 met 93% van het aantal deelnemers en 84% van de voorziening nog altijd veruit het grootste aandeel in het fonds. Voor veel gewezen deelnemers is de pensioendatum nog tientallen jaren verwijderd. De verplichtingen van SPR strekken daarmee ver in de toekomst, waardoor de pensioenen van de deelnemerspopulatie bijzonder gevoelig zijn voor schommelingen in de rente en bijstellingen van de levensverwachting waarmee de verplichtingen worden vastgesteld.

verhoudingen tussen groepen deelnemers

in %	% aandeel in aantallen deelnemers	% aandeel in voorz. pens.verpl.
actieve deelnemers (incl. arbeidsongeschikten)	1	3
gewezen deelnemers	93	84
pensioengerechtigden	6	13
	100	100

risicobeheersing

Een adequate beheersing van risico's wordt als essentieel gezien om de doelstellingen van het pensioenfonds te kunnen realiseren. De risicohouding van de belanghebbenden vormt het vertrekpunt voor het beleid dat SPR hiervoor opstelt en uitvoert. Daarbij wordt vastgesteld welke mate van onzekerheid als gewenst of acceptabel wordt beschouwd en welke risico's bewust worden opgezocht of aanvaard. Dat geldt voor risico's op beleggingsgebied, maar ook op andere terreinen. Risico's nemen kan zowel positieve als negatieve gevolgen hebben. Een belangrijke taak van het bestuur is om mogelijke risico's zo volledig mogelijk in beeld te brengen en vast te stellen welke daarvan gewenst, acceptabel of niet acceptabel zijn. Vervolgens moet het beleid zodanig ingericht en uitgevoerd worden dat de voorzienbare risico's voldoende beheerst worden en dat minder voorzienbare risico's zo snel mogelijk geïdentificeerd worden.

Om doorlopend de risico's inzichtelijk te maken en zo veel als mogelijk te beheersen hanteert het pensioenfonds een systeem van integraal risicomanagement. Hiermee kan het bestuur op een efficiënte en effectieve wijze met onzekerheden en de hieraan verbonden risico's en kansen omgaan. Bij integraal risicomanagement wordt zowel aandacht besteed aan financiële risico's als aan niet-financiële risico's. Het pensioenfonds streeft ernaar om deze risico's doorlopend in kaart te brengen en de juiste maatregelen te treffen om deze risico's te kunnen mitigeren en vervolgens te monitoren. In 2019 stond ook de risicobeheersing met name in het kader van de overdracht naar Het Nederlandse Pensioenfonds. Zoals ook elders in dit jaarverslag te lezen is, heeft met name een zorgvuldige transitie van de pensioenadministratie daarbij veel aandacht gevraagd. De aanpak en effectiviteit van het integraal risicomanagement in 2019 worden in deze paragraaf nader beschreven.

Met betrekking tot het risicomanagement en de 'coronacrisis' in 2020: ten tijde van de uitbraak van het Covid-19-virus in Nederland waren de bezittingen en verplichtingen van SPR al overgedragen. Ook de pensioenadministratie werd derhalve al niet meer door het pensioenfonds gevoerd. De impact op het fonds is dus uitermate beperkt. Medewerkers van het pensioenbureau hebben de overgebleven werkzaamheden (voornamelijk ten aanzien van de

financiële administratie en het jaarwerk) vanuit huis voortgezet, het college van vereffenaars vergadert digitaal. Allen houden zich aan de RIVM-richtlijnen van de overheid; de continuïteit van werkzaamheden is niet in gevaar gekomen.

opzet van de risicobeheersing

Het belangrijkste uitgangspunt voor het integraal risicomanagement wordt gevormd door de missie, visie en strategie van het pensioenfonds. Deze dienen als leidraad voor het formuleren van de doelstellingen op het gebied van strategie, operatie, rapportage, compliance en vermogensbeheer. Een risico is alleen relevant als het de realisatie van de doelstellingen van SPR zou kunnen hinderen en wordt alleen bewust gezocht als de overtuiging bestaat dat de kansen op realisatie van de doelstellingen hierdoor verhoogd worden.

De primaire missie van SPR was van oudsher om de opgebouwde pensioenen binnen het gesloten pensioenfonds te waarborgen en zorgvuldig te beheren, waarbij tevens gestreefd werd naar het realiseren van toekomstige toeslagverlening. Sinds 2016 werd daar de opdracht aan toegevoegd om vast te stellen of een mogelijke overdracht van de verplichtingen en middelen aan een derde partij de kans op de uiteindelijke realisatie van de doelstellingen zou verhogen. Het pensioenfonds had zich in 2019 ten doel gesteld om de overdracht aan Hnpf zo zorgvuldig mogelijk vorm te geven en om tot het moment van overdracht al het noodzakelijke te doen om het beheer van het gesloten pensioenfonds gedegen en verantwoord met beheerste risico's uit te voeren.

Zoals aangegeven, vormt de risicobereidheid een belangrijk criterium voor het beheersen van risico's. De risicobereidheid geeft aan in welke mate het fonds bereid is op risico's te accepteren bij het nastreven van de strategische doelstellingen. De risicobereidheid stelt daarmee de grenzen vast waarbinnen de strategie van het fonds uitgevoerd kan worden. De integrale risicomanagementaanpak richt zich op alle financiële en niet-financiële risico's die de doelstellingen van het fonds, en daarmee die van zijn belanghebbenden, kunnen schaden. De vaststelling van de financiële risicobereidheid is in die zin eenvoudig dat deze zich laat uitdrukken in financiële waarden (mogelijk verlies). Bij niet-financiële risico's, waarbij zaken als reputatie en vertrouwen een rol kunnen spelen, is een

geobjectiveerde vaststelling van de risicobereidheid lastiger. Onderstaand wordt ingegaan op beide aspecten van de risicobereidheid.

financiële risicobereidheid

Het uitgangspunt van het beleid van SPR was van oudsher om de pensioenovereenkomsten na te komen met behulp van de voor het fonds beschikbare sturingsmiddelen. De financiële positie van het gesloten pensioenfonds wordt sinds 2016, bij gebrek aan premiestroom en zonder opbouw van nieuwe pensioenrechten, vrijwel volledig gestuurd via de middelen uit beleggingsopbrengsten. Het risico van niet-toereikende beleggingsopbrengsten, waardoor de ingegane pensioenen en pensioenaanspraken op enig moment verlaagd zouden moeten worden, ligt op grond van het reglement volledig bij de deelnemers en pensioengerechtigden. Er kan geen beroep worden gedaan op de voormalige aangesloten ondernemingen om eventuele tekorten aan te vullen. Het beleid van SPR is daarom zodanig ingericht dat onder een breed scala van omstandigheden op lange termijn naar verwachting een gedeeltelijk geïndexeerd pensioen zou kunnen worden uitgekeerd, terwijl de kans op korten in enig jaar zoveel als redelijkerwijs mogelijk werd beperkt.

Dit uitgangspunt is vertaald in een risicohouding die feitelijk twee vormen kent: een voor de korte termijn en een voor de lange termijn. Als maatstaf voor de risicohouding voor de korte termijn hanteert SPR de evenwichtsdekkingsgraad, de dekkingsgraad behorend bij het vereist eigen vermogen (VEV) van het fonds. Deze maatstaf geeft aan welke mate van geaggregeerd financieel risico als wenselijk wordt gezien. Het bestuur heeft deze risicohouding vastgesteld op een VEV tussen minimaal 10,5% en maximaal 16%. Het VEV, waarvan de hoogte voornamelijk afhankelijk is van het risicoprofiel van het beleggingsbeleid, kan fluctueren door verschuivingen in de strategische beleggingsmix van het fonds en door externe factoren zoals de rentestand, mag niet buiten deze grenzen terecht komen. Het feit dat er een ondergrens wordt gesteld aan dit risico, geeft aan dat het nemen van een zekere mate van beleggingsrisico als essentieel wordt beschouwd om de doelstellingen van het fonds te kunnen realiseren. Zonder risico te nemen in de beleggingen is het immers niet mogelijk om de benodigde rendementen voor de gewenste toeslagverlening (indexatie) te realiseren.

De risicohouding voor de lange termijn is uitgedrukt in het (niet verder gekwantificeerde) streven dat de kans op het korten van de ingegane pensioenen en aanspraken beperkt dient te zijn en dat de ondergrens van het verwachte reële (langetermijn)pensioenresultaat – zoals gedefinieerd in de zogeheten haalbaarheidstoets – op fondsniveau 75% is. Als zich een slechtweerscenario voordoet, dan is de maximaal aanvaardbare afwijking 35% van deze ondergrens. Uit de in 2019 uitgevoerde haalbaarheidstoets bleek dat aan deze criteria werd voldaan. Daarnaast heeft het bestuur bepaald dat in geval het onverhoopt noodzakelijk is dat een verlaging van de pensioenen moet worden doorgevoerd, deze verlaging maximaal 1% per jaar mag bedragen. Op grond hiervan is een concrete ondergrens voor de beleidsdekkingsgraad van het fonds bepaald, de 'kritieke dekkingsgraad'. Deze lag in 2019 rond de 96%. Vanaf een beleidsdekkingsgraad op dit niveau wordt het fonds geacht om over voldoende herstelvermogen te beschikken om zonder aanvullende kortingen in maximaal tien jaar te kunnen herstellen tot het niveau van het vereist eigen vermogen (VEV). Jaarlijks wordt de kritieke dekkingsgraad opnieuw vastgesteld en een nieuwe haalbaarheidstoets uitgevoerd. Ook in 2019 is vastgesteld dat SPR binnen de maximaal gestelde termijn kan herstellen tot het niveau van het VEV.

In het najaar van 2018 heeft SPR een nieuwe, beknopte ALM-studie laten uitvoeren. De conclusie van de doorrekeningen in deze studie was dat de kans aanzienlijk was dat SPR in de komende jaren de ingegane pensioenuitkeringen en opgebouwde pensioenaanspraken zou meten moeten verlagen. Het risico van de mogelijke verlaging hangt vooral samen met de hersteltermijn die het fonds op grond van de wettelijke bepalingen heeft om de grens van het minimaal vereist eigen vermogen (MVEV) te bereiken. Deze grens ligt op een dekkingsgraad van 104,1% en de beleidsdekkingsgraad van SPR zou eind 2020 minimaal op dat niveau moeten liggen om de verlaging te ontlopen. De verslechtering van de financiële positie in 2019 heeft de kans op een verlaging verder doen toenemen. Zoals uit de ALM-studie echter al duidelijk werd, heeft het fonds geen sturingsmogelijkheden om de kans op verlaging van pensioenen op korte termijn te verminderen. Daarom heeft het bestuur in 2019 gekozen voor een voortzetting van het bestaande risicobeleid.

niet-financiële risicobereidheid

De niet-financiële risicobereidheid van het pensioenfonds laat zich niet in cijfers duiden. Als uitgangspunt geldt dat het pensioenfonds in beginsel een foutloze administratie en dienstverlening aan zijn deelnemers en pensioengerechtigden nastreeft. Het volledig mitigeren van alle denkbare operationele risico's in de uitvoering is echter (te) kostbaar en daarom accepteert het bestuur van SPR een beperkt restrisico. Vanwege het gesloten karakter van het pensioenfonds is de afhankelijkheid van omgevingsfactoren zoals de juistheid van gegevensaanlevering door aangesloten ondernemingen minimaal. Ook de wijze waarop de uitvoeringskosten van het fonds gefinancierd worden, als ook de bestuurlijke inrichting met professionals, verkleinen de mogelijke omgevingsrisico's. Het pensioenfonds heeft wel te maken met de risico's die samenhangen met mogelijk wijzigende regelgeving en veranderende opvattingen in de werkwijze van de toezichthouder. Deze worden dan ook nauwlettend gemonitord en voor zover mogelijk beheerst. In 2019 is door het bestuur van SPR en het pensioenbureau van RGN veel aandacht besteed aan de uitvoering van controles ten aanzien van de juistheid en volledigheid van de geadministreerde pensioenen in het kader van de voorbereiding van de overdracht naar Hnfpf. In deze context lag de risicobereidheid, mede vanwege de vereiste zorgvuldigheid bij de transitie, nog lager dan voorheen.

uitvoering risicoanalyse

Het bestuur van SPR identificeert en inventariseert doorlopend de relevante financiële en niet-financiële risico's van het fonds. Ten behoeve van analyse en monitoring zijn deze risico's op basis van de verschillende expertisegebieden toebedeeld aan de bestuursleden. De toebedeelde risico's worden in een jaarlijkse cyclus beoordeeld en binnen het bestuur besproken op basis van een analyse waarin de kansen op en de mogelijke impact van risico's zijn gewaardeerd. Een en ander resulteert in een totaaloverzicht, een 'levend' document met 27 relevante risico's die zijn onderverdeeld naar financiële risico's (17 stuks) en niet-financiële risico's (10 stuks). Dit risk framework werd doorlopend door het bestuur aangepast op basis van veranderende inzichten en ontwikkelingen.

De geïdentificeerde risico's worden beoordeeld op kans en impact. Onderstaand wordt toegelicht hoe de classificatie plaatsvindt.

uitvoering pensioenregeling en risicobeheersing.

kansklasses

Ten aanzien van de waarschijnlijkheid waarin de beoordeelde risico's zich zouden kunnen manifesteren, wordt door SPR de volgende indeling aangehouden:

zeer onwaarschijnlijk	Het is onwaarschijnlijk dat dit risico optreedt in de komende 36 maanden.
onwaarschijnlijk	Het is mogelijk dat dit risico optreedt in de komende 36 maanden.
mogelijk	Het is mogelijk dat dit risico optreedt in de komende 12 maanden.
waarschijnlijk	Het is vrijwel zeker dat dit risico optreedt in de komende 12 maanden.
zeer waarschijnlijk	Het is vrijwel zeker dat dit risico meer dan eenmaal optreedt in de komende 12 maanden

impactklasses

Met betrekking tot de impact die risico's met zich meebrengen in geval ze zich voordoen, wordt de volgende indeling aangehouden:

minimaal	Minimale negatieve gevolgen voor realiseren van missie of doelstellingen van het fonds.
klein	Geen materiële impact op het bereiken van de missie of doelstellingen van het fonds.
middelmatig	Materiële impact op het bereiken van missie en doelstellingen van het fonds.
hoog / groot	Sterk verminderde mogelijkheid om missie en doelstellingen te realiseren.
maximaal	Verlies van de mogelijkheid om de activiteiten van het fonds voor te zetten. Liquidatie.

risicoprofiel en risicobereidheid

In eerste instantie worden zowel kans als impact beoordeeld vanuit de brutosfeer, dus zonder inachtneming van de risicomitigerende maatregelen die het pensioenfonds getroffen heeft. De inzet van beheersmaatregelen leidt in de meeste gevallen tot een verlaging van de kans en/of impact van de gesignaleerde risico's. Het resulterende netto-risico wordt op basis van de onderstaande schaal gewaardeerd:

1-3	goed beheerst	Vergt normale bestuurlijke aandacht
4-5	voldoende beheerst	Risico acceptabel, maar bewaking vereist
6-10	risicovol	Risico zorgwekkend, verdere beheersing vereist
> 10	hoog risico	Risico onacceptabel, directe beheersing nodig

bestuurlijk proces van risicobeheersing

Het proces van integraal risicomanagement is een doorlopend bestuurlijk proces. Het is van belang dat de risico's periodiek worden beoordeeld en besproken. Ook is het relevant om mogelijke nieuwe risico's te signaleren en in te schatten. Daarnaast verdient de inzet van mogelijke nieuwe of alternatieve beheersmaatregelen doorlopende aandacht. Tot slot wordt de werking van de bestaande beheersingsmaatregelen geëvalueerd om vast te stellen of deze nog effectief zijn. Om het integraal risicomanagement organisatorisch te kunnen borgen heeft het bestuur een vaste werkwijze vastgesteld voor een periodieke bespreking van de risico's.

Gedurende het jaar worden alle onderkende risico's binnen het bestuur besproken. Ieder bestuurslid is op basis van de binnen het bestuur afgesproken verdeling van aandachtsgebieden primair verantwoordelijk voor de bewaking van de daarbij behorende risico's. Het betreffende bestuurslid bereidt ten behoeve van de bespreking in de bestuursvergadering deze risico's in overleg met de directie voor, waarna plenaire bespreking en eventuele besluitvorming plaatsvinden. Als er nieuwe inzichten zijn of als er mogelijke nieuwe beheersmaatregelen aan de orde zijn, dan worden de effecten hiervan meegenomen in het model en worden op grond hiervan mogelijke besluiten genomen en acties ingezet. Dergelijke sessies vinden drie maal per jaar plaats, waarmee jaarlijks de gehele cyclus doorlopen wordt. Specifieke aandacht wordt daarbij besteed aan de risico's waarvan de beheersing door het bestuur als ontoereikend is beoordeeld.

Naast de periodieke monitoring van de risico's vindt bij besluitvorming door het bestuur een weging van de relevante risico's plaats. Indien de besluitvorming onderwerpen betreft waarbij het belanghebbendenorgaan een adviserende of goedkeurende rol heeft, wordt de invloed van het voorgenomen besluit op de relevante risico's toegelicht bij de voorlegging aan het belanghebbendenorgaan.

uitvoering pensioenregeling en risicobeheersing.

De risicomatrix van het pensioenfonds is per eind 2019, doch voor de overdracht aan Hnpf, als volgt vastgesteld:

risico	risico-categorie	kans	impact	risicoprofiel (netto)	risicobereidheid	status
Beleggingsbeleidrisico	Financieel	onwaarschijnlijk	klein	acceptabel beheerst	acceptabel beheerst	OK
Renterisico	Financieel	onwaarschijnlijk	middelmatig	risicovol	risicovol	OK
Curverisico	Financieel	onwaarschijnlijk	middelmatig	acceptabel beheerst	risicovol	OK
Zakelijke-waarden(prijs)risico	Financieel	mogelijk	klein	risicovol	risicovol	OK
Kredietrisico	Financieel	onwaarschijnlijk	klein	acceptabel beheerst	acceptabel beheerst	OK
Valutarisico	Financieel	waarschijnlijk	minimaal	acceptabel beheerst	acceptabel beheerst	OK
Tegenpartijrisico	Financieel	onwaarschijnlijk	klein	acceptabel beheerst	acceptabel beheerst	OK
Leveragerisico	Financieel	onwaarschijnlijk	klein	acceptabel beheerst	acceptabel beheerst	OK
Onderpandrisico	Financieel	onwaarschijnlijk	klein	acceptabel beheerst	acceptabel beheerst	OK
Inflaterisico	Financieel	mogelijk	middelmatig	risicovol	risicovol	OK
Liquiditeitsrisico	Financieel	onwaarschijnlijk	klein	acceptabel beheerst	acceptabel beheerst	OK
Bewaarnemingsrisico	Financieel	zeer onwaarschijnlijk	middelmatig	goed beheerst	goed beheerst	OK
Verzekeringstechnisch risico - lang leven	Financieel	onwaarschijnlijk	middelmatig	risicovol	risicovol	OK
Verzekeringstechnisch risico - kort leven	Financieel	onwaarschijnlijk	klein	acceptabel beheerst	acceptabel beheerst	OK
Verzekeringstechnisch risico - arbeidsongeschiktheid	Financieel	onwaarschijnlijk	klein	acceptabel beheerst	acceptabel beheerst	OK
Operationeel risico - juistheid en volledigheid pensioenadministratie	Financieel	zeer onwaarschijnlijk	middelmatig	goed beheerst	goed beheerst	OK
Operationeel risico - verwerking status arbeidsongeschiktheid	Financieel	onwaarschijnlijk	klein	acceptabel beheerst	acceptabel beheerst	OK
Managementinformatierisico	Niet-financieel	onwaarschijnlijk	klein	acceptabel beheerst	acceptabel beheerst	OK
IT-risico	Niet-financieel	onwaarschijnlijk	klein	acceptabel beheerst	acceptabel beheerst	OK
Communicatierisico	Niet-financieel	onwaarschijnlijk	klein	acceptabel beheerst	acceptabel beheerst	OK
Crisiscommunicatie	Niet-financieel	zeer onwaarschijnlijk	klein	goed beheerst	acceptabel beheerst	OK
Juridisch risico	Niet-financieel	zeer onwaarschijnlijk	klein	goed beheerst	goed beheerst	OK
Uitbestedingsrisico	Niet-financieel	zeer onwaarschijnlijk	hoog / groot	acceptabel beheerst	acceptabel beheerst	OK
Bestuursrisico	Niet-financieel	onwaarschijnlijk	klein	acceptabel beheerst	acceptabel beheerst	OK
Niet-evenwichte belangenafweging	Niet-financieel	zeer onwaarschijnlijk	middelmatig	goed beheerst	goed beheerst	OK
Integriteitsrisico	Niet-financieel	zeer onwaarschijnlijk	klein	goed beheerst	goed beheerst	OK
Veranderende wet- en regelgeving	Niet-financieel	onwaarschijnlijk	klein	acceptabel beheerst	acceptabel beheerst	OK

Onderstaand worden de belangrijkste risico's en beheersingsmaatregelen toegelicht, waarbij tevens wordt ingegaan op de relevante ontwikkelingen in het risicomanagement in 2019.

financiële risico's

Ook de beheersing van de financiële risico's heeft in 2019 in het teken gestaan van de overdracht aan Hnpf. Met de keuze voor Hnpf was duidelijk dat er geen ingrijpende wijzigingen in het beleggingsbeleid aan de orde zouden zijn omdat het fiduciaire beheer over de beleggingen onveranderd in handen bleef van Kempen Capital Management. Ook was duidelijk dat de door het bestuur en belanghebbendenorgaan vastgestelde risicohouding met de overdracht aan Hnpf niet zou wijzigen. Aan de hand van de in 2018 uitgevoerde ALM-studie is het bestaande beleggingsbeleid en het daarbij behorende risicobeleid in 2019 gecontinueerd.

De beheersing van de financiële risico's vertaalt zich in het beleggingsplan van het fonds en het daaruit voortvloeiende mandaat dat gegeven wordt aan de fiduciaire vermogensbeheerder. Door het hanteren van diverse maatstaven voor risicobudgettering en het vaststellen van normwelingen, bandbreedtes, maximale exposures, minimale ratings en andere limieten, is een complex van maatregelen getroffen met als doel om de inzet van beleggingsrisico's te laten conformeren aan het beleid van het fonds. Risico's die als ongewenst worden beschouwd, zoals rente- en valutarisico's, worden volledig of deels geneutraliseerd door middel van beleggingsinstrumenten. Over de inzet en onderbouwing van het risicobudget wordt maandelijks zowel door de fiduciaire vermogensbeheerder (KCM) als door de custodian (CACEIS) aan het bestuur van SPR gerapporteerd. Naar de mening van het bestuur zijn de belangrijkste financiële risico's voor het fonds het renterisico, het hieraan gerelateerde curverisico, het zakelijke-waardenrisico, het tegenpartijrisico, het inflatierisico en het langlevensrisico. Hier worden bewust beheerste risico's gezocht, waarbij opgemerkt wordt dat niet alle risico's zich volledig door de inzet van financiële instrumenten laten beheersen. In 2019 hebben zich geen onvoorziene financiële risico's voorgedaan. Wel is de constatering dat het renterisico wederom dominant is geweest voor het uiteindelijke resultaat in 2019. Onderstaand wordt een toelichting per risico gegeven.

renterisico

Het renterisico of matchingrisico is het risico dat zich kan voordoen als gevolg van verschillen tussen activa en passiva ten aanzien van rentevoet en looptijden. Doordat de verplichtingen van het pensioenfonds vanwege de overwegend verwachte lange looptijden

een hoge mate van rentegevoeligheid kennen, streeft het bestuur ernaar om dit risico tot een gewenst niveau te beheersen. Het bruto renterisico van het pensioenfonds wordt door het bestuur hoog ingeschat. Daarbij bewegen de bezittingen en de verplichtingen van het fonds niet in gelijke mate als gevolg van de marktwaarde van de bezittingen en de 'boekwaarde' van de verplichtingen op basis van de UFR-rente. Daardoor kan de balans tussen activa en passiva fluctueren en kunnen beheersingsmaatregelen hun doel voorbij schieten. Het fonds accepteert om die reden bepaalde marges bij de beoordeling van de effectiviteit van de beheersing.

SPR heeft ervoor gekozen om bewust een stuk renterisico te lopen, om te kunnen profiteren van een stijgende rentecurve. Het grootste deel van het renterisico ten opzichte van de door DNB gehanteerde toezichtsrente (de UFR) wordt desalniettemin afgedekt, waardoor er netto gezien aanzienlijk minder renterisico gelopen wordt. Hiertoe hanteert SPR een dynamische rentestafel, wat wil zeggen dat de mate van afdekking van het renterisico van de pensioenverplichtingen afhankelijk is van de actuele hoogte van de marktrente. Hoe lager de marktrente, des te lager de procentuele afdekking van het renterisico, en andersom. Het idee hierachter is dat de kansen op een verdere daling van de rente kleiner worden naarmate het renteniveau daalt. De afdekkingsniveaus zijn afgestemd op de risicohouding van het fonds. De vaststelling van het niveau van renteafdekking is geen automatisme: bij het bereiken van een bepaald renteniveau stelt het bestuur van SPR vast of de mate van renteafdekking daadwerkelijk gewijzigd dient te worden, gezien de marktomstandigheden en verwachtingen. Uit eerdere toetsing in de ALM-studie is duidelijk geworden dat het dynamische renteafdekkingsbeleid naar verwachting een positief effect zou hebben op het rendements- en risicoprofiel van het fonds. Bovendien is er bij verschillende renteniveaus sprake van een constantere hoogte van het VEV.

Gedurende geheel 2019 werd, uitgaande van een waardering van de pensioenverplichtingen op basis van de UFR-curve, 70% van het renterisico afgedekt. Daarmee werd bewust afgeweken van de systematiek van de dynamische rentestafel. Op basis van de aanzienlijke rentedaling die zich in de zomerperiode voordeed, zou conform het dynamische beleid de afdekking van het risico verlaagd moeten zijn. Het

bestuur heeft echter besloten om de mate van afdekking niet aan te passen, gelet op de precaire financiële situatie van het fonds en de verwachtingen omtrent de ontwikkeling van de marktrente. Er was gedurende het jaar geen sprake van overschrijdingen van de bandbreedte van de afdekking. Op basis van de rentedaling gedurende 2019 zou, zonder afdekking van renterisico, een daling van de dekkingsgraad van circa 17%-punt aan de orde zijn geweest. Als gevolg van de afdekking van het renterisico werd deze daling aanzienlijk beperkt. Desalniettemin is de conclusie dat het bewust lopen van renterisico in 2019 een forse negatieve bijdrage aan het resultaat en de ontwikkeling van de dekkingsgraad heeft geleverd. Daarmee is sprake van een risico dat, na de inzet van de getroffen beheersingsmaatregelen, door het bestuur nog altijd als risicovol wordt gekwalificeerd.

curverisico

Het curverisico betreft het risico dat de waardeontwikkelingen van de pensioenverplichtingen en van de vastrentende beleggingen niet gelijkmatig verlopen als gevolg van veranderingen in de rentecurve wanneer er geen sprake is van parallelle renteveranderingen (over de gehele rentecurve). Dit risico ontstaat als het renterisico niet op alle looptijden in gelijke mate wordt afgedekt. Vanwege de hoge duratie van de pensioenverplichtingen van SPR wordt ook dit aspect als risicovol beoordeeld. Een goede verdeling van de vastrentende waarden over de verschillende looptijden is van groot belang om dit risico te kunnen beheersen. Daarbij geldt dat vooral voor de langere looptijden (30 jaar en verder) de beschikbaarheid van vastrentende waarden met vergelijkbare karakteristieken beperkt is, wat leidt tot onaantrekkelijke kostenniveaus. Er moet dan ook een afweging worden gemaakt tussen het beoogde niveau van beheersing van het curverisico en de kosten die gemaakt worden om dit risico te beheersen.

De zwakke schakel in de beheersing van het curverisico wordt daarnaast gevormd door de invloed van de UFR-systematiek. Door de afwijking van de bewegingen in de marktrente ten opzichte van de 'kunstmatige' UFR-rente is het vrijwel onvermijdelijk dat er verschillen bestaan tussen de koersbewegingen van de swaps en obligaties die gebruikt worden voor de rente-afdekking en de wijze waarop de verplichtingen op basis van de toezichtscurve worden berekend. Dit risico wordt aan de hand van maandelijksse rapportages nauwlettend

gevolgd, maar laat zich niet beheersen. Het bestuur accepteert dit risico dan ook en kwalificeert het als risicovol. In 2019 had het curverisico een beperkte invloed op het totale resultaat. Er was geen sprake van grote bewegingen op de rentecurve die niet waren voorzien in het beleid.

zakelijke-waardenrisico

Het zakelijke-waardenrisico is het risico van veranderingen in de waarde van de bezittingen van het fonds als gevolg van wijzigingen in marktprijzen. Het fonds heeft bewust gekozen voor het opnemen van aandelen en onroerend goed in de beleggingsportefeuille om rendement te behalen om daarmee de financiële positie van het fonds op de langere termijn te versterken teneinde pensioenen te kunnen indexeren. Het zakelijke-waardenrisico is dan ook een risico dat inherent is aan de gekozen risicohouding en dat past binnen de risicobereidheid.

Dit risico wordt met name gemitigeerd door een beperkte allocatie aan zakelijke waarden in de beleggingsmix. Ook wordt bewust gekozen om spreiding aan te brengen in de in de beleggingen in zakelijke waarden, zoals vastgelegd in de strategische beleggingsmix van het fonds. Ook heeft SPR in het mandaat aan de fiduciair vermogensbeheerder richtlijnen bepaald ten aanzien van beleggingscategorieën waarin mag worden belegd. Bovendien beperkt SPR het zakelijke-waardenrisico door grenzen te stellen aan het risicobudget op totaalniveau. SPR belegt in zakelijke waarden (voor zover mogelijk) passief aan de hand van marktbenchmarks. Hiermee wordt voorkomen dat er risico's worden gelopen door het maken van beleggingskeuzes die afwijken van het gemiddelde van de markten (vermijden van actief beheerisico en concentratierisico).

Het belangrijkste zakelijke-waardenrisico voor SPR is het aandelenmarktrisico. Dit komt tot uitdrukking in de bijdrage van het aandelenrisico aan het dekkingsgraadrisico. In de meting van het risico volgens FTK-normen werd in 2019 ongeveer 37% van het dekkingsgraadrisico veroorzaakt door aandelenrisico. Door de begrenzingen die in het strategische beleggingsbeleidsplan zijn gesteld aan aandelen, wordt bewaakt dat het aandelenrisico niet te dominant wordt voor de ontwikkeling van de financiële positie van het fonds. In 2019 heeft het zakelijke-waardenrisico zonder

meer positief bijgedragen, omdat de rendementen op alle zakelijke waarden ongekend hoog waren. Met een terughoudend risicobeleid heeft SPR hier dus in 2019 beperkt van kunnen profiteren. De beoordeling van het bestuur blijft onveranderd dat het zakelijke-waardenrisico als risicovol moet worden gekarakteriseerd, iets wat overigens in begin 2020 als gevolg van de coronacrisis bij veel pensioenfondsen duidelijk zichtbaar is geworden.

inflatierisico

Inflatierisico is het risico dat de reële waarde van de pensioenen wordt verminderd door de doorlopende invloed van prijsstijgingen. Het fonds tracht dit risico te beheersen door het verlenen van toeslagen (indexaties), als de financiële positie dat toestaat. SPR streeft ernaar (over de lange termijn) de pensioenen met de helft van de prijsindexatie te laten toenemen. Deze doelstelling is na de uitvoering van de ALM-studie in 2018 herbevestigd. De financiering van de toeslagverlening vindt volledig plaats vanuit de te realiseren beleggingsrendementen. Om toeslagverlening te kunnen realiseren is binnen de beleggingen gekozen voor de inzet van zakelijke waarden zoals aandelen en enkele specifieke beleggingscategorieën die in geval van inflatie zekerheid moeten bieden, zoals onroerend goed. Het bestuur tracht doorlopend te komen tot een zorgvuldige afweging tussen het nominale risico en het streven naar toeslagverlening door de effecten van verschillende economische scenario's te analyseren, zowel in het kader van de ALM-studie als bij de vaststelling van het jaarlijkse beleggingsplan en de periodieke rapportages.

In 2019 heeft de inzet van zakelijke waarden ter beheersing van het inflatierisico een positief resultaat opgeleverd. Alle categorieën waarin risico's worden genomen om het inflatierisico te beheersen hebben positieve rendementen getoond. Helaas bleek het negatieve effect van de rentedaling in 2019 groter dan het positieve effect van de rendementen op de zakelijke waarden. Per saldo is het streven om het inflatierisico te beheersen door de inzet van risicovollere beleggingen, ondanks de positieve rendementen, in 2019 dan ook niet gerealiseerd. Gegeven de inherente onzekerheden en het beperkte perspectief op toeslagverlening wordt het inflatierisico door het bestuur als risicovol beoordeeld.

langlevenrisico

Het langlevensrisico is het (verzekeringstechnische) risico dat uitkeringen (nu dan wel in de toekomst) niet (volledig) gefinancierd kunnen worden uit de opgebouwde technische voorziening als gevolg van onjuiste en/of onvolledige (technische) aannames en grondslagen. Het langlevensrisico ziet op het risico dat personen later overlijden dan aangenomen in de veronderstellingen.

SPR hanteert de meest recente overlevingstafel van het Actuarieel Genootschap bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen, waarin begrepen de verwachte toekomstige verbetering van de levensverwachting. Tevens hanteert het fonds een correctie voor de verwachte levensverwachting van de populatie van het fonds ten opzichte van de totale Nederlandse bevolking (ervaringssterfte). Deze correctie is gebaseerd op postcode: naar gelang de ervaringssterfte in een bepaald postcodegebied, wordt er meer of minder geld gereserveerd ten behoeve van de toekomstige pensioenuitkeringen. Na een aanpassing van de overlevingstafel van het Actuarieel Genootschap in 2018 is er in 2019 weinig relevant gebeurd op dit vlak. De actuariële resultaten over 2019 hebben inzichtelijk gemaakt dat een negatief resultaat op langlevensrisico is geboekt van ruim € 500.000. Desondanks worden de gehanteerde grondslagen door het bestuur als voldoende prudent beoordeeld, wat niet afdoet aan de kwalificatie risicovol die naar de mening van het bestuur onverminderd voor het langlevensrisico geldt.

vereist eigen vermogen (VEV)

De hierboven opgesomde financiële risico's laten zich conform de regels van het Financieel Toetsingskader (FTK) kwantificeren in het vereist eigen vermogen (VEV) van het fonds per einde van het verslagjaar. Het VEV geeft weer welke kapitaalbuffers SPR dient aan te houden om het solvabiliteitsrisico van het fonds conform de daartoe opgestelde regels te beheersen. De Nederlandsche Bank heeft hiertoe een solvabiliteitstoets voorgeschreven, de S-toets. De toets is een wiskundig bewerkte som van bovengenoemde risico's en levert een percentage op dat moet worden opgeteld bij een dekkingsgraad van 100% = de evenwichtsdekkingsgraad. Hoe groter de risico's die een pensioenfonds loopt, des te groter het VEV.

uitvoering pensioenregeling en risicobeheersing.

Voor SPR ziet de berekening van het VEV met behulp van de S-toets er eind 2019 als volgt uit:

	bedrag bij feitelijke mix	bedrag bij strategische mix
S1 - renterisico	28.795	23.654
S2 - marktrisico	89.799	88.775
S3 - valutarisico	34.825	41.510
S4 - commodities- risico	0	0
S5 - kredietrisico	37.609	37.538
S6 - verzekeringstechnisch risico	47.622	47.622
S7 - liquiditeitsrisico	0	0
S8 - concentratierisico	0	0
S9 - operationeel risico	0	0
S10 - actiefbeheer- risico	0	0
diversificatie-effect	(96.875)	(99.230)
vereist eigen vermogen	141.775	139.869
voorziening pensioen- verplichtingen (tot.)	1.290.977	1.290.977
VEV als percentage	11,0%	10,8%

Het VEV op basis van de strategische (beleggings)mix bedroeg eind 2019 10,8% van de voorziening pensioenverplichtingen. In het Financieel Toetsingskader is dit de waarde waarop de solvabiliteitspositie wordt getoetst. Het VEV op basis van de feitelijke mix bedraagt 11,0% en ligt dus op een vrijwel gelijk niveau. Beide percentages liggen (opgeteld bij 100%) ruim boven de beleidsdekkingsgraad van het fonds ultimo 2019. SPR beschikt dan ook niet over de vereiste kapitaalbuffers en kampt met een dekkingstekort (op basis van MVEV) en een reservetekort (op basis van VEV). De financiële positie wordt door de certificerend actuaris dan ook als 'slecht' gekarakteriseerd.

Genoemde VEV-percentages bevinden zich aan de onderkant van de bandbreedte die met betrekking tot de risicohouding voor de korte termijn is geformuleerd. De gelopen financiële risico's van het fonds voldoen daarmee aan de mate waarin SPR bereid is risico's te lopen. Daarmee heeft het fonds in 2019 voldaan aan de eis om alleen aanvaardbaar geachte financiële risico's te accepteren.

niet-financiële risico's

Naast de financiële risico's kent SPR ook een aantal risico's van niet-financiële aard. Deze risico's laten zich niet direct kwantificeren in euro's, maar kunnen wel van grote invloed zijn op de vraag in hoeverre het pensioenfonds in staat is om de doelstellingen te realiseren. Niet-financiële risico's zijn vooral gelegen in de omgeving waarin het pensioenfonds opereert (veranderende wet- en regelgeving, toezicht) en in de wijze waarop het pensioenfonds de uitbestede activiteiten beheerst. Onderstaand wordt toegelicht wat de belangrijkste niet-financiële risico's waren die het pensioenfonds in 2019 onderkende en hoe het fonds heeft getracht om deze risico's te beheersen.

veranderende wet- en regelgeving

Dit betreft het risico dat schade voor het fonds en/of deelnemers en pensioengerechtigden ontstaat als gevolg van het niet-naleven van wet- en regelgeving. Dit geldt eveneens voor schade die kan ontstaan als gevolg van het door het fonds niet voldoen aan verplichtingen uit overeenkomsten. Als belangrijkste beheersingsmaatregel geldt dat het bestuur is samengesteld uit pensioenprofessionals die op dagelijkse basis met de pensioenmaterie actief zijn. Het bestuur wordt terzijde gestaan door een ervaren en juridisch onderlegde directie en maakt zo nodig gebruik van de diensten van juridische experts bij specifieke vraagstukken. Het fonds gaat – indien nodig – actief de dialoog aan met toezichthouders over wet- en regelgeving die volgens het fonds niet (dan wel beperkt) toepasbaar is voor de situatie van het gesloten pensioenfonds. Minimaal twee maal per jaar inventariseert het bestuur de gevolgen van nieuwe en mogelijk komende wet- en regelgeving voor het fonds. Indien nodig, wordt de opinie van een gespecialiseerde externe partij ingeroepen om te bepalen nieuwe of veranderende regels leiden tot noodzaak van aanpassing van beleid en/of fondsdocumenten.

Naast het risico van veranderende wet- en regelgeving wordt ook het 'toezichthouderrisico' door het bestuur als hoog ingeschat. In de praktijk blijkt dat niet alleen de inhoud van wet- en regelgeving bepalend is voor het risico, maar dat ook de interpretatie door en het beleid van de externe toezichthouders van belang zijn voor de risico-inschatting van het pensioenfonds. Voor SPR zijn de toenemende druk ten aanzien van governance en compliance die voortvloeien uit de naleving van wet- en regelgeving, een belangrijke reden geweest om

uiteindelijk te besluiten tot de overdracht van de bezittingen en verplichtingen aan Hnpf.

In 2019 waren genoemde risico's met name van belang voor het verkrijgen van de benodigde verklaring van geen bezwaar van DNB voor de collectieve waardeoverdracht aan Hnpf. De strikte regels die gesteld worden aan de collectieve overdracht en het daarmee samenhangende besluit tot liquidatie van het fonds hebben het bestuur genoodzaakt om een uitgebreide en zorgvuldige vastlegging te doen van alle relevante feiten en overwegingen die samenhangen met deze besluiten. Uit het feit dat de verklaring van geen bezwaar van DNB op 13 november 2019 is verkregen, kan worden afgeleid dat de risico's in 2019 voldoende beheerst waren.

IT-risico

Het IT-risico betreft het risico dat de informatievoorziening onvoldoende continuïteit heeft, evenals het risico dat de IT- processen onvoldoende integer of onvoldoende beveiligd zijn. Dit speelt met name bij de partijen aan wie SPR werkzaamheden heeft uitbesteed, te meer waar persoonsgegevens van deelnemers worden verwerkt. Met de uitbestedingspartijen worden afspraken gemaakt over de beveiliging van gegevens, bedrijfszekerheid, back-up-procedures, uitwijkmogelijkheden en worden escrow-overeenkomsten afgesloten waarmee de beschikbaarheid van de gebruikte programmatuur wordt gewaarborgd.

Na de vastlegging van een eigen IT-beleid in 2018 heeft SPR in 2019 een inventarisatie uitgevoerd om vast te stellen in hoeverre het IT-beleid en de uitvoering daarvan bij de uitbestedingspartijen conformeren aan de uitgangspunten van het pensioenfonds. Aan de hand van zogenaamde fit- / gapanalyses is gezamenlijk met vermogensbeheerder KCM en custodian CACEIS vastgesteld dat de IT-aspecten van de dienstverlening voldoen aan de gestelde eisen. Ten aanzien van Randstad Groep Nederland, dat als uitbestedingspartij de pensioenadministratie verzorgt, was al langer duidelijk dat de gewenste waarborgen niet zouden kunnen worden verkregen. Dit was ook één van de redenen waarom, als het fonds wel zelfstandig zou zijn doorgedaan vanaf 2020, een uitbesteding van de pensioenadministratie aan een gespecialiseerde partij noodzakelijk zou zijn geweest. Desalniettemin hebben

zich in 2019 ook bij uitbestedingspartij Randstad Groep Nederland in 2019 geen incidenten voorgedaan.

Een ander aspect van IT-risico waar het bestuur in 2019 veel aandacht aan heeft besteed betrof de kwaliteit van de IT aan de zijde van Hnpf, en dan in het bijzonder bij de uitvoeringsorganisatie a.s.r., dat de pensioenadministratie vanaf 2020 verzorgt. Voorafgaand aan de uiteindelijke keuze voor Hnpf en gedurende het gehele transitietraject is uitgebreid aandacht besteed aan de beheersing van de IT-risico's in de keten bij Hnpf. Op basis van het uitgevoerde onderzoek komt het bestuur tot de conclusie dat de IT-risico's adequaat en professioneel worden beheerst. Mede daarom acht het bestuur het IT-risico in 2019 acceptabel beheerst.

uitbestedingsrisico

Dit betreft het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van de aan derden uitbesteede werkzaamheden dan wel door deze derden ter beschikking gestelde apparatuur en personeel wordt geschaad, waardoor de belangen van het pensioenfonds worden geschaad. Onderdeel hiervan is het coördinatierisico, zijnde het risico dat de onderlinge samenwerking of de transparantie tussen de verschillende uitvoerders onvoldoende is waardoor de kwaliteit van de uitvoering niet in overeenstemming is met het door het fonds gewenste niveau.

SPR heeft de facto alle uitvoerende en ondersteunende taken uitbesteed aan externe partijen. Met alle betrokken partijen zijn uitbestedingsovereenkomsten en service level agreements afgesloten die de wederzijdse rechten en verplichtingen duidelijk weergeven. In deze overeenkomsten zijn alle bepalingen vastgelegd inzake geheimhouding, scheiding van bestanden, toegang van de toezichthouder tot de gegevens en andere wettelijke vereisten.

Indien mogelijk en relevant, wordt gestreefd naar een door de uitvoerder te hanteren certificering van de werkprocessen, zoals ISAE3402. Vermogensbeheerder KCM en custodian CACEIS beschikken hierover en zij hebben beide aan de hand van een 'schone' ISAE-verklaring aangetoond de interne beheersing van de werkprocessen op orde te hebben. Ook Visma Idella, de leverancier van het pensioenadministratiepakket waarin Randstad Groep Nederland de administratie voor SPR

voert, heeft op deze wijze aangetoond grip te hebben op haar werkprocessen.

Daarnaast verschaffen periodieke rapportages van de uitvoerders een adequaat inzicht in de werkzaamheden van de betreffende partij. Jaarlijks vindt door het bestuur een evaluatie van de uitbestede werkzaamheden plaats. De risicomangementrapportages gaan expliciet in op de mate waarin en de wijze waarop de continuïteit, de kwaliteit en de integriteit van de dienstverlening zijn en worden geborgd.

De nadruk bij de beheersing van uitbestedingsrisico's lag in 2019 uiteraard bij de transitietrajecten in het kader van de overdracht aan Hnpf. Aangezien SPR en Hnpf deels gebruik maken van dezelfde uitbestedingspartijen (KCM en CACEIS) was een deel van deze afstemming relatief eenvoudig. De meeste aandacht ging gedurende het verslagjaar uit naar de transitie van de pensioenadministratie, waarvoor een zeer intensief en gedegen traject is doorlopen. Deze inspanningen betaalden zich uit in een probleemloze uitvoering van de transitie in januari 2020.

integriteitsrisico

Dit is het risico dat de integriteit van het fonds wordt beïnvloed als gevolg van niet-integere, onethische gedragingen van de organisatie in het kader van wet- en regelgeving en maatschappelijke en door het fonds opgestelde normen. Onderdelen van het integriteitsrisico zijn: benadeling van derden, voorwetenschap, witwassen, terrorismefinanciering, belangenverstremgeling, fraude en onbehoorlijk handelen. Integriteit wordt mede ingevuld door het uitdragen van een integere bedrijfscultuur door het bestuur.

SPR heeft een integriteitsbeleid en een gedragscode vastgesteld en heeft voorzien in de aanstelling van een compliance officer. Ook is er een klokkenluidersregeling, een incidentenregeling en een systematische integriteitsrisicoanalyse (SIRA) die jaarlijks geactualiseerd wordt. Met deze SIRA worden mogelijke integriteitsrisico's, zoals het risico van belangenverstremgeling, door het bestuur en de compliance officer beoordeeld. In iedere bestuursvergadering worden de bestuursleden en directie verzocht om aan te geven welke nevenfuncties, geschenken en uitnodigingen er in de voorbije periode aan de orde zijn geweest. De bespreking van deze zaken

draagt bij aan een verdere bewustwording van mogelijke risico's op het gebied van belangenverstremgeling.

In 2019 was voor de fondsorganen vooral de bewaking van de integriteit rond de essentiële besluitvormingsprocessen over de waardeoverdracht en de liquidatie van belang. Met een intensieve uitwisseling van standpunten en een zorgvuldig intern proces is getracht om te komen tot weloverwogen, transparante en evenwichtige besluitvorming waarbij de integriteit van de genomen besluiten voorop staat.

bestuursrisico

Het bestuursrisico is het risico dat als gevolg van de kleine bezetting van het driehoofdige bestuur een kwetsbare situatie zou kunnen ontstaan als gevolg van een mogelijk vertrek van één of meerdere bestuursleden. Een eventueel tussentijds vertrek van één van de bestuursleden zou zorgen voor een 'gat' dat snel gevuld zou moeten worden om de bestuurlijke continuïteit en beheersing / besturing van het fonds te kunnen waarborgen. Om dit risico te beheersen is gekozen voor een samenstelling van drie bestuursleden: bij vertrek van één van de bestuurders is het bestuur nog steeds volledig bevoegd. Het aftreden van bestuurders vindt gefaseerd plaats, zodat er nooit meer dan één bestuurder tegelijkertijd aftreedt. Verder betaalt het fonds een marktconforme vergoeding aan de bestuurders. Deze vergoeding moet het fonds in staat stellen om in voorkomende gevallen tijdig nieuwe kandidaten te werven en te selecteren.

Sinds het bestuur in 2016 is gaan werken aan de hand van het onafhankelijke bestuursmodel heeft het bestuursrisico zich niet voorgedaan: de bestuurlijke bezetting is altijd volledig geweest. Aan het eind van 2019 en in het begin van 2020 veranderde dit echter. Tegelijk met het geplande vertrek van bestuurslid Hans de Ruiter per 1 januari 2020 werd duidelijk dat voorzitter Han Thoman om persoonlijke redenen zijn bestuurslidmaatschap eveneens wilde beëindigen. In overleg met het belanghebbendenorgaan en de raad van toezicht heeft het bestuur besloten om Ronald Ganzeboom te benoemen als bestuurslid, waarna Han Thoman per 1 maart 2020 is afgetreden. Sindsdien bestaat het bestuur uit twee bestuursleden, die in hun rol van vereffenaars verantwoordelijk zullen zijn voor de opheffing van het fonds. Gezien de status van het fonds

achten de fondsorganen het bestuursrisico hiermee voldoende beheerst.

communicatierisico

Dit is het risico dat de communicatie van het pensioenfonds niet voldoet aan wet- en regelgeving of dat de communicatie onvoldoende aansluit bij de behoeften en belevingswereld van de deelnemers en/of pensioengerechtigden waardoor deze onjuist, onvolledig en/of niet tijdig worden geïnformeerd.

In de jaren 2016 tot en met 2018 heeft het bestuur voorbereidingen getroffen voor de besluitvorming rondom de toekomst van het fonds. Vanuit communicatief oogpunt was het lastig om de risico's die hiermee gepaard gingen, te beheersen. Het was immers tot medio 2019 nog steeds onzeker hoe de besluitvorming zou gaan verlopen en welke gevolgen dat voor de belanghebbenden zou krijgen. Dat betekende dat er geen heldere boodschappen over de toekomst gedeeld konden worden. Toen eenmaal duidelijk was dat de overdracht aan Het Nederlandse pensioenfonds zou gaan plaatsvinden, is een grote inspanning geleverd om de belanghebbenden hierover goed te informeren en eventuele risico's zoveel als mogelijk te verkleinen. Op basis van een specifiek hiertoe opgesteld communicatieplan is vanaf juli 2019 een uitgebreide campagne uitgerold waarin persoonlijke brieven, meerdere pensioenkranten en berichtgeving via de website van het fonds gebruikt zijn om de deelnemers en gepensioneerden zo goed mogelijk te informeren.

Een specifieke uitdaging daarbij was om de boodschap omtrent de ontwikkeling van de dekkingsgraad gedurende het verslagjaar en de mogelijke gevolgen hiervan (een dreigende verlaging van de pensioenen) zo veel als mogelijk te scheiden van de informatie omtrent de overdracht aan Hnpf. Het één staat immers los van het ander en het bestuur hechtte eraan om duidelijk te maken dat de overdracht aan Hnpf geen invloed zou hebben op de financiële positie en de te treffen maatregelen. Ook moest duidelijk zijn dat eventuele maatregelen niet aan Hnpf verweten kunnen worden. Dit thema is gedurende het voorlichtingstraject omtrent de overdracht meerdere malen expliciet onder de aandacht van de deelnemers en gepensioneerden gebracht.

Het is op voorhand lastig om vast te stellen of de getroffen beheersingsmaatregelen toereikend zijn geweest. De reacties van deelnemers die tijdens en na afloop van de overdracht aan Hnpf zijn geregistreerd, kunnen als een belangrijke indicator worden beschouwd. Op basis van deze signalen en de getroffen maatregelen acht het bestuur het communicatierisico in 2019 acceptabel beheerst.

uitvoeringskosten

De uitvoeringskosten van SPR zijn te verdelen in twee soorten kosten: de kosten van pensioenbeheer (administratie) en de kosten van vermogensbeheer (beleggingen). De kosten van pensioenbeheer bestaan uit de administratieve uitvoeringskosten en de kosten voor bestuursondersteuning plus beleidsadvisering, en worden op grond van de uitvoeringsovereenkomst volledig gedragen door de voormalige aangesloten ondernemingen. Deze kosten komen dus niet ten laste van het pensioenfonds en hebben om die reden geen invloed op het financiële resultaat van het pensioenfonds. Alle kosten die verbonden zijn aan het beheer en de administratie van de beleggingen worden in mindering gebracht op de beleggingsresultaten en komen zodoende voor rekening van de gewezen deelnemers en de pensioengerechtigden. In deze paragraaf wordt ingegaan op de ontwikkeling van deze kosten in het verslagjaar.

pensioenbeheerkosten

Het pensioenbureau van Randstad Groep Nederland verricht primair de taken ten behoeve van de pensioenuitvoering voor SPR. Daarnaast worden er ook activiteiten uitgevoerd voor andere pensioenregelingen en opdrachtgevers. Daarom wordt slechts een deel van de kosten van het pensioenbureau toegerekend aan SPR. Uit de kostenverdeelstaat van het pensioenbureau over 2019 blijkt dat € 912 duizend van de kosten gerelateerd is aan de kosten van pensioenbeheer voor het fonds (2018: 921 duizend). Dit bedrag betreft deels kosten die rechtstreeks verbonden zijn aan de uitvoering van de pensioenregeling, zoals de kosten van het pensioenadministratiesysteem. In de kosten zitten ook indirecte kostenposten, zoals de bijdragen aan toezichthoudende instanties als De Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële Markten. Ook kosten als de inhuur van de accountant, adviserend actuaire, certificerende actuaire, compliance officer en diverse

adviseurs zijn in deze kosten opgenomen.

Vergoedingen voor leden van de fondsorganen zijn ook onderdeel van de kosten van pensioenbeheer. Verder zitten in deze kosten schattingselementen ten behoeve van de toerekening van personeelskosten van het pensioenbureau aan het fonds.

De schatting van de pensioenbeheerkosten is daarmee vrijwel gelijk aan de kosten in 2018. De onderverdeling van de kosten is wel verschillend. Enerzijds waren de personeelskosten in 2019 lager door het vertrek van de adjunct-directeur van het pensioenbureau halverwege het jaar. Anderzijds waren de kosten voor communicatie (productie en verspreiding van twee pensioenkranten) en IT-ondersteuning in het kader van de transitie naar Hnpf aanzienlijk hoger en werd gebruik gemaakt van externe adviseurs voor het juridische traject met Hnpf en de begeleiding van het transitietraject. Ook de instelling van de raad van toezicht leidde tot een extra kostenpost.

Een specifiek aspect van de uitvoeringskosten betreft de kosten van het externe toezicht. Als financiële instelling staat SPR onder toezicht van twee externe partijen, te weten De Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële Markten. Aan beide toezichthouders is het fonds een jaarlijkse toezichtbijdrage verschuldigd, die door de betreffende toezichthouder op basis van de geldende wet- en regelgeving wordt bepaald. Deze bijdragen hebben zich de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld:

ontwikkeling toezichtskosten

in €

	2019	2018	2017	2016	2015
De Nederlandsche Bank	71.758	71.720	64.483	60.457	45.613
Autoriteit Financiële Markten	4.123	4.124	3.658	5.528	4.677

De toezichtsbijdrage voor DNB lijkt na forse stijgingen in het verleden een stabiel niveau te hebben bereikt. De kosten van de AFM lijken ook stabiel te zijn geworden. Naast deze directe toezichtskosten wordt het fonds ook geconfronteerd met indirecte toezichtskosten. Dit zijn de kosten die het fonds moet maken (bijvoorbeeld door de inzet van externe partijen) om aan nieuwe verplichtingen te voldoen die door de toezichthouders (al dan niet als gevolg van wetgeving) worden verlangd.

In 2019 vormen de kosten voor het voldoen aan de wettelijke verplichting tot het instellen van een raad van toezicht hier een goed voorbeeld van. Anderzijds kan gesteld worden dat zowel AFM als DNB in 2019, gelet op de besluitvorming inzake de collectieve waardeoverdracht en liquidatie, een praktische en pragmatische aanpak van het toezicht hebben getoond. Bij de contacten met de toezichthouders is gebleken dat ook aan die zijde de aandacht werd gericht op de relevante zaken en dat er, gezien het ontbreken van een toekomstperspectief voor SPR, beperkte aandacht werd besteed aan verplichtingen en formaliteiten die voor SPR niet meer aan de orde zijn.

De door de Pensioenfederatie voorgeschreven systematiek van berekening van de uitvoeringskosten per deelnemer gaat uit van de situatie van een actief pensioenfonds met een zekere populatie aan deelnemers en pensioengerechtigden. De pensioenbeheerkosten worden hiertoe gedeeld door het aantal actieve deelnemers en pensioengerechtigden. Aangezien SPR een gesloten pensioenfonds is, leidt deze systematiek (waarin de 14.761 gewezen deelnemers niet meetellen) naar de mening van het bestuur tot irrelevante resultaten. Desondanks volgt onderstaand het resultaat van deze voorgeschreven berekening:

kosten pensioenbeheer

aantal / bedragen in €

	2019	2018
aantal deelnemers	1.032	980
kosten pensioenbeheer	912.297	921.187
gem. kosten per deelnemer	884,01	939,99

De gemiddelde kosten voor pensioenbeheer per deelnemer bedroegen volgens deze systematiek € 884 (2018: € 940). Dat is een flinke daling, maar die wordt vrijwel volledig veroorzaakt doordat er eind 2019 per saldo ruim 50 meer ingegane pensioenen waren dan een jaar tevoren. Voor het bestuur is de relevantie van dit getal beperkt gezien het geringe aantal deelnemers in de zin van de definitie zoals de Pensioenfederatie die hanteert, waarbij het veertien maal zo grote aantal gewezen deelnemers geen rol speelt.

Het bestuur vindt het relevanter om te kijken naar een maatstaf die rekening houdt met de specifieke situatie

van het fonds, op basis van het totaal aantal deelnemers inclusief de gewezen deelnemers. Uitgaande van de gemiddelde som van het totaal aantal deelnemers bedroegen de kosten van pensioenbeheer in 2019 € 57,66 per deelnemer/pensioengerechtigde, waarmee ze exact gelijk waren aan het vergelijkbare getal in 2018. Zowel de pensioenbeheerkosten als het gemiddeld aantal deelnemers vertoonden in 2019 in deze definitie een lichte daling. Gezien de extra taken die de voorbereiding van de collectieve waardeoverdracht en de transitie naar Hnpf met zich mee heeft gebracht, kan geconcludeerd worden dat er ook in 2019 kostenbewust is geopereerd. Nogmaals wordt benadrukt dat deze kosten geheel voor rekening van de voormalige aangesloten ondernemingen kwamen en dus geen effect hebben gehad op het financiële resultaat van het pensioenfonds of de pensioenen van de gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.

vermogensbeheerkosten

De kosten van het vermogensbeheer worden deels verantwoord in de staat van baten en lasten in de jaarrekening. Dit betreft de zogenaamde 'out-of-pocketkosten', ofwel de kosten die SPR daadwerkelijk betaalt voor het vermogensbeheer. In 2019 is dit een bedrag van € 1,1 miljoen (2018: € 1,2 miljoen). Deze kosten zijn onderdeel van het beleggingsrendement van het fonds. Daarnaast zijn er andere, niet direct zichtbare kosten die verbonden zijn aan het vermogensbeheer. Dit zijn de kosten die binnen de onderliggende beleggingsfondsen direct verrekend worden met de waarde van de beleggingen van het fonds en niet tot uitdrukking komen in separate facturen. Het gaat hierbij om beheerkosten van beleggingsfondsen en om aan- en verkoopkosten van deze beleggingsfondsen. Ook betreft het de kosten als gevolg van transacties binnen de beleggingsfondsen waarin SPR belegt. Al deze kosten zijn weliswaar niet direct zichtbaar in de vorm van uitgaven door het pensioenfonds, maar vormen feitelijk wel een grote kostenpost als het om vermogensbeheer ten behoeve van pensioenen gaat. Daarom worden deze kosten ook verantwoord in het jaarverslag.

Voor het achterhalen van de werkelijke kosten die binnen de beleggingsfondsen worden gemaakt, is SPR afhankelijk van de informatievoorziening en de transparantie die de beheerders van deze fondsen bieden. De meeste beheerders van beleggingsfondsen zijn daarbij behulpzaam door het publiceren van de daarvoor gehanteerde gegevens. Ten aanzien van de

transactiekosten, voortkomend uit de aan- en verkopen van beleggingen, gaat het evenwel om schattingen. Hierbij zijn de 'kosten per trade' en de omloopsnelheden binnen de beleggingsfondsen als indicatoren gebruikt, onder de aanname dat de geheven toe- en uittredingskosten van een beleggingsfonds kostendekkend zijn voor de bijbehorende transacties. In de situatie waarin de fondsbeheerder wel een opgave doet van de transactiekosten van het fonds, is uiteraard deze opgave gehanteerd.

De schatting van de totale vermogensbeheerkosten is te zien in de volgende tabel.

uitvoering pensioenregeling en risicobeheersing.

kosten vermogensbeheer

in € 1.000

	beheer- kosten	performance gerelateerde kosten	transactie- kosten	totaal 2019	totaal 2018
vastgoedbeleggingen	213	0	0	213	235
aandelen	248	0	336	584	306
vastrentende waarden	1.555	0	156	1.711	1.666
hedge funds	3	0	0	3	18
overige beleggingen	118	0	13	131	108
overlay-beleggingen	558	0	80	638	751
totaal kosten toe te wijzen aan categorieën	2.695	0	585	3.280	3.084
kosten fiduciair beheer	1.032	0	0	1.032	1.024
bewaarloon	152	0	0	152	142
overige kosten	256	0	0	256	217
Totaal overige kosten	1.440	0	0	1.440	1.383
totale kosten van vermogensbeheer	4.135	0	585	4.720	4.467
als bps van het gemiddeld belegd vermogen	35	0	5	40	42

Als maatstaf voor de beheerkosten is de 'ongoing charges figure' (OCF) van de beleggingsfondsen waarin belegd wordt, gebruikt. De OCF bevat de beheervergoeding plus de administratiekosten, accountantskosten, bewaarkosten, kosten voor securities lending e.d. van het beleggingsfonds. Beleggingsfondsen publiceren de OCF in hun jaarverslagen. Aangezien het boekjaar van beleggingsfondsen per fonds verschilt en de jaarverslagen niet altijd tijdig voor het jaarwerk van SPR beschikbaar zijn, is de meest recent gepubliceerde OCF gebruikt. Als een beleggingsfonds geen OCF, maar een TER (Total Expense Ratio) rapporteert, dan is deze maatstaf gebruikt. In relatie tot wat hierboven al vermeld is: de in de tabel per beleggingscategorie vermelde beheerkosten maken onderdeel uit van de kosten van de beleggingsfondsen waarin SPR belegt en worden niet direct in rekening gebracht bij SPR. Deze kosten zijn daarom niet expliciet terug te vinden in de jaarrekening van SPR. De beheerkosten die bij 'totaal overige kosten' vermeld staan, worden wel direct in rekening gebracht bij SPR; deze kosten zijn derhalve in beginsel wel terug te vinden in de jaarrekening van SPR. Verschillen tussen deze kosten en de jaarrekening gepresenteerde kosten komen voort uit timingissues en verrekeningen van verkregen kortingen die KCM doorgeeft aan SPR. SPR kent geen performancegerelateerde kosten omdat het fonds de principiële keuze heeft gemaakt om de

beloning van de fondsbeheerders en de fiduciaire vermogensbeheerder niet afhankelijk te maken van de gerealiseerde performance om perverse prikkels in de beloningsstructuur te vermijden.

De totale kosten van vermogensbeheer worden gerelateerd aan het gemiddeld belegde vermogen van het pensioenfonds in dat jaar. In 2019 bedroeg het gemiddelde belegd vermogen € 1.169 miljoen. Procentueel komen de totale kosten van het vermogensbeheer exclusief de transactiekosten daardoor op 35 basispunten (0,35%) van het gemiddeld belegd vermogen. In 2018 bedroegen deze procentuele kosten 37 basispunten (0,37%). De transactiekosten in 2019 bedroegen in 5 basispunten (0,05%) van het gemiddeld belegd vermogen, hetgeen gelijk is aan de transactiekosten in 2018. De totale vermogensbeheerkosten over 2019 komen daarmee op 40 basispunten ofwel 0,40% van het gemiddeld belegd vermogen, een daling van 2 basispunten ofwel 0,02% ten opzichte van 2018.

De conclusie is dat de constante lijn van daling van de vermogensbeheerkosten ook in 2019 is voortgezet. In 2014 bedroegen de vermogensbeheerkosten nog 0,70%, er is in zes jaar tijd dus bijna sprake van een halvering van de procentuele kosten. Daarbij dient

uitvoering pensioenregeling en risicobeheersing.

kosten vermogensbeheer: aansluiting met jaarrekening

x € 1.000

	beheer- kosten	performance gerelateerde kosten	transactie- kosten	totaal 2019	totaal 2018
beheervergoedingen	0	0	8	8	6
kosten fiduciair beheer	708	0	0	708	858
bewaarloon	152	0	0	152	142
overige kosten	248	0	0	248	211
kosten opgenomen in de jaarrekening	1.108	0	8	1.116	1.217
kosten gesaldeerd met indirecte beleggingsopbrengsten	3.558	0	577	4.135	2.752
door fiduciair manager doorgegeven kortingen op beheerkosten beleggingsfondsen	(531)	0	0	(531)	498
totale kosten van vermogensbeheer	4.135	0	585	4.720	4.467

opgemerkt te worden dat de aanzienlijke stijging van het belegd vermogen de procentuele kosten optisch heeft verlaagd, nominaal gezien is sprake van een beperkte stijging ten opzichte van 2018. Omdat een deel van de vermogensbeheerkosten onafhankelijk is van de hoogte van het belegd vermogen, leidt een stijging van het belegd vermogen tot een daling van de procentuele kosten.

SPR heeft enkele jaren geleden een beleid ingezet om meer passief te gaan beleggen en om bij beleggingen met hoge beheer- en transactiekosten zeer kritisch te kijken naar de toegevoegde waarde daarvan. Dit heeft onder andere geleid tot het elimineren van beleggingen in hedgefondsen. Ook zijn er betere prijsafspraken onderhandeld met de fiduciaire vermogensbeheerder en is geprofiteerd van dalende vergoedingen voor het beheer van beleggingsfondsen die beleid voeren op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen.

De toelichting op de kosten van vermogensbeheer in dit bestuursverslag wijkt af van de kosten zoals gepresenteerd in de jaarrekening. Deze toelichting in het bestuursverslag is gebaseerd op de Aanbevelingen Uitvoeringskosten van de Pensioenfederatie. In de jaarrekening zijn de kosten verantwoord overeenkomstig de Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving. In de jaarrekening betreft het, zoals hierboven al gemeld, de kosten die direct voor rekening van het fonds zijn gekomen. In onderstaande tabel is de aansluiting tussen de kosten van vermogensbeheer, zoals gepresenteerd in het bestuursverslag en in de jaarrekening weergegeven. De door KCM verkregen en doorgegeven kortingen op beheerkosten van

beleggingsfondsen worden hierin opgeteld bij de in de jaarrekening opgenomen kosten: door deze kortingen betaalt SPR minder kosten, maar voor de presentatie van de kosten van vermogensbeheer in dit bestuursverslag wordt uitgegaan van de kosten zonder deze kortingen.

benchmarking van resultaten en uitvoeringskosten

Ten behoeve van benchmarking van de vermogensbeheerkosten van het pensioenfonds participeert SPR in de zogeheten IBI Benchmark van het Institutioneel Benchmarking Instituut (IBI). In deze benchmark worden door pensioenfondsen aan toezichthouders gerapporteerde gegevens – op vrijwillige basis - met elkaar vergeleken. Daarnaast is een vergelijking van de prestaties van pensioenfondsen mogelijk aan de hand van de door DNB periodiek gepubliceerde toezichtsgegevens. In deze paragraaf wordt een analyse gegeven van het rendement, de kosten en het risico van de totale beleggingsportefeuille over 2018, aangezien de benchmarkinggegevens over 2019 pas beschikbaar komen na de indiening van de verslagen over dat jaar. Ten behoeve van benchmarkgegevens worden de transactiekosten gebruikelijk niet meegenomen. In 2018 bedroegen deze transactiekosten 5 basispunten (0,05%). De vergelijking is daarom gebaseerd op een niveau van 0,37% aan vermogensbeheerkosten.

benchmarking pensioenbeheerkosten

De pensioenbeheerkosten bedroegen in 2018 op basis van de door de Pensioenfederatie gehanteerde formule € 940 per deelnemer, hetgeen voor SPR de totaalstelling van pensioengerechtigden en arbeidsongeschikten

omvatte. Dat kostenniveau per deelnemer ontstaat de mediaan van de pensioenbeheerkosten in Nederland aanzienlijk. Die lag in 2018 namelijk op € 294 per deelnemer. Er is een sterke relatie tussen het aantal deelnemers en de hoogte van de kosten per deelnemer; naarmate het fonds meer deelnemers heeft, zullen de pensioenbeheerkosten per deelnemer meestal lager uitvallen als gevolg van schaalvoordelen. Deze vergelijking gaat voor SPR niet op: de situatie van een gesloten fonds met een relatief beperkt aantal pensioengerechtigden is dermate specifiek dat benchmarking niet echt relevant is. In het IBI-benchmarkingonderzoek worden de pensioenbeheerkosten ook uitgedrukt in een bedrag waarbij ook de gewezen deelnemers in de verdeling worden meegenomen. Voor SPR lag dat bedrag in 2018 op € 57,66 per deelnemer tegenover € 189 per deelnemer voor de peer group. Overigens speelt als belangrijke overweging dat deze kosten bij SPR niet ten laste van het pensioenfonds gaan, maar door de voormalige aangesloten ondernemingen worden gedragen.

benchmarking vermogensbeheerkosten

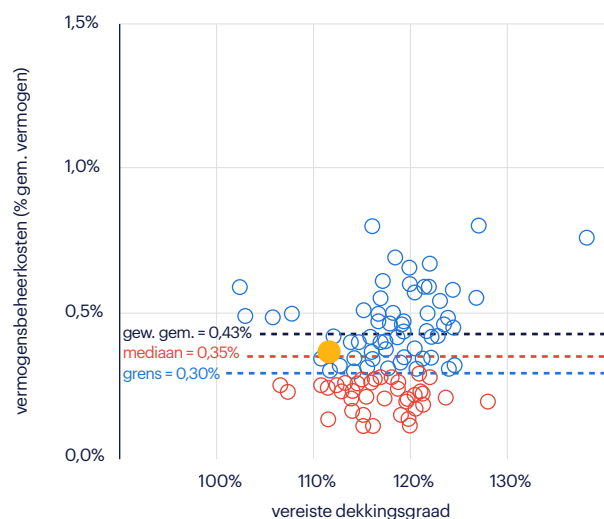
Vergelijking van de vermogensbeheerkosten heeft meer relevantie voor SPR, aangezien hierbij geen relatie wordt gelegd met het aantal deelnemers en de kosten voor alle soorten pensioenfonds (groot of klein, gesloten of niet gesloten) in beginsel redelijk goed vergelijkbaar zijn.

De gegevens in figuur 1 zijn ontleend aan adviesbureau Sprenkels & Verschuren dat vergelijkbare grafieken op basis van de database van DNB op zijn website publiceert. Het VEV geldt hierbij als benadering voor het risicoprofiel van de beleggingsportefeuille. Dit is niet de meest optimale maatstaf om het beleggingsrisico in kaart te brengen, maar het is wel een uniforme maatstaf. Hierdoor kunnen gegevens van SPR vergeleken worden met een relevante peer group van andere ondernemingspensioenfonds

De gele bol in de grafiek geeft de positie van SPR ten opzichte van andere ondernemingspensioenfonds weer. Uit de figuur kan worden opgemaakt dat het fonds in 2018 kosten van vermogensbeheer had die dicht bij de mediaan van de peer group lagen (0,37% versus 0,35%). Binnen de groep met een vergelijkbaar risicoprofiel lagen de vermogensbeheerkosten aan de bovenkant van de bandbreedte, hetgeen verklaard kan

worden uit de keuze van SPR voor beleggingen met een hogere beheervergoeding, zoals niet-genoteerd onroerend goed en structured credit. De transactiekosten van SPR lagen in 2018 met 0,05% relatief laag ten opzichte van de mediaan van 0,09% van de peer group.

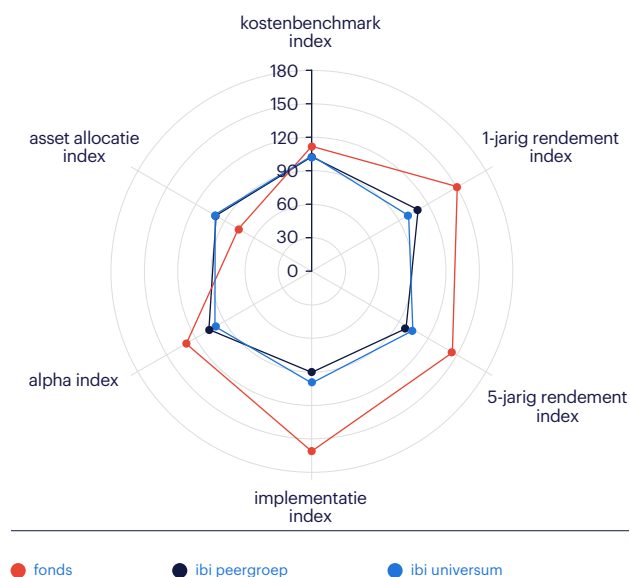
figuur 1: vermogensbeheerkosten

Door IBI is op verzoek van SPR eveneens een analyse gemaakt van de vermogensbeheerkosten van het fonds in 2018. De peer group in dit benchmarkonderzoek is echter klein: deze bestaat uit tien ondernemingspensioenfonds met een belegd vermogen tussen € 1 miljard en € 5 miljard. Het totale universum van IBI-benchmarking bestaat uit 24 pensioenfonds.

Uit de gegevens van IBI benchmarking uit 2018 blijkt dat het niveau van de vermogensbeheerkosten van SPR in dat jaar zich goed verhiel tot die van de peer group van de IBI-benchmark. De peer group scoorde met 0,46% aanzienlijk hoger dan SPR. IBI tracht om iets meer inzicht te geven in de relatie tussen de vermogensbeheerkosten en achterliggende factoren, zoals de samenstelling van de assetmix, bereikt overrendement, overlaykosten en andere elementen die de kostprijs bepalen. Ook wordt een relatie gelegd met de gerealiseerde rendementen op een termijn van één

figuur 2: prestaties vermogensbeheer SPR

respectievelijk vijf jaar. Dat resulteert voor SPR in 2018 in het volgende radardiagram.

Zoals blijkt, heeft SPR in deze vergelijking een vergelijkbare kostenstructuur ('kostenbenchmark Index') als de IBI-peer group. Dit beeld is enigszins afwijkend van de analyse van de DNB-data, en dat heeft mede te maken met het feit dat in de IBI-analyse de vermogensbeheerkosten worden gecorrigeerd voor de samenstelling van de beleggingsmix. Dit hangt samen met het feit dat beleggingscategorieën als bijvoorbeeld niet-genoteerd onroerend goed duurder zijn dan een passieve belegging in aandelen. Rekening houdend met de beleggingsmix van SPR geldt een benchmarkkostenniveau van 34 basispunten, wat iets lager is dan de feitelijke vermogensbeheerkosten van het fonds over 2018 (gecorrigeerd voor transactiekosten).

Hoewel SPR in 'traditionele' beleggingscategorieën als aandelen en bedrijfsobligaties meer en meer passief belegt, valt op dat in de IBI-vergelijking het fonds ten opzichte van zijn peer group nog altijd een relatief actievere belegger is. Dit blijkt namelijk uit een ander punt in de grafiek: de zogeheten alpha-index. Het zijn met name de beleggingen in niet-genoteerd vastgoed, hypotheekleningen en structured credit die de oorzaak hiervan zijn. De beleggingsfondsen waarin SPR in deze categorieën investeert, zijn inderdaad actief op zoek

naar de gewenste beleggingsmix. De zogeheten implementatie-index geeft aan in hoeverre gebruik wordt gemaakt van extra "lagen" die noodzakelijk zijn voor het kunnen beleggen in de verschillende beleggingscategorieën (bijvoorbeeld via fund-of-funds). Op dit punt scoort SPR hoger dan de IBI-peer group en het IBI-universum: het fonds belegt meer via beleggingsfondsen dan andere pensioenfondsen doen.

Voorts blijkt uit de assetallocatie-index dat SPR een beleggingsmix heeft die qua spreiding niet veel afwijkt van de IBI-peer group. Wat wel afwijkt is het rendement. Zowel op de '1-jarig rendement-index' als de '5-jarig rendementindex' scoort het fonds beter dan de peer group. Ook in 2018 was dit het geval. De betere resultaten ten opzichte van de peer group en het IBI-universum worden met name veroorzaakt door het betere resultaat op de renteafdekking. SPR heeft in de laatste jaren gemiddeld een hogere renteafdekking gehad en dat gegeven heeft in combinatie met de opgetreden rentedaling relatief veel bijgedragen aan het beleggingsrendement.

oordeel van het bestuur over de ontwikkeling van de uitvoeringskosten

De kosten verbonden aan het pensioenbeheer worden sinds jaar en dag volledig gedragen door de (voormalige) aangesloten ondernemingen. In het kader van de collectieve waardeoverdracht en de opheffing van het pensioenfonds is afgesproken dat ook de kosten die hiervoor binnen SPR nog gemaakt zullen worden, door de voormalige aangesloten ondernemingen zullen worden gedragen. Door deze afspraken is de ontwikkeling van de kosten van het pensioenbeheer voor de deelnemers en pensioengerechtigden van het fonds niet direct relevant. Deze kosten hebben immers geen invloed op het resultaat van SPR. Desondanks heeft het bestuur altijd als streven gehad om de kosten te beheersen en op een acceptabel niveau te houden, ook in relatie tot andere fondsen. De conclusie is dat de kosten per deelnemer in 2019 gelijk zijn gebleven ten opzichte van 2018. Ondanks de extra kosten die het fonds heeft gemaakt in het kader van de voorbereiding van de collectieve waardeoverdracht en transitie naar Hnrf zijn de kosten naar de mening van het bestuur daarmee goed beheerst. De reductie in de directie van het fonds heeft daartoe financieel bijgedragen.

Ten aanzien van de kosten voor vermogensbeheer is het bestuur positief over de constatering dat SPR er in 2019

wederom in is geslaagd is om vermogensbeheerkosten te verlagen. Mede dankzij de toegenomen transparantie zijn de vermogensbeheerkosten een belangrijkere rol gaan spelen bij de besluitvorming omtrent de inrichting van de beleggingsportefeuille en de evaluatie van resultaten. Alleen als er sprake is van een aantoonbare meerwaarde, wordt er belegd in categorieën met een hogere beheervergoeding. Dit beleid heeft duidelijk een bijdrage geleverd aan de doelmatigheid en kostenefficiëntie binnen de beleggingsportefeuille. Tegelijkertijd constateert het bestuur dat, mede gelet op de resultaten van benchmarking, de ruimte voor het realiseren van een verdere verlaging van de kosten voor vermogensbeheer beperkt is.

In het kader van de selectie van het Apf en de collectieve waardeoverdracht aan Hnpf heeft het bestuur in 2019 uitvoerig onderhandeld over de beide kostensoorten. De overgang naar een Apf is niet gedreven door de wens om te bezuinigen, maar uiteraard is kritisch gekeken naar de mogelijkheden om tot verlaging van kosten te komen. Uit het doorlopen traject werd duidelijk dat ten aanzien van de kosten voor pensioenbeheer het niet realistisch is om een substantiële verlaging van de kosten te verwachten. De voordelen van de schaalgrootte van een Apf leiden maar beperkt tot kostenvoordelen, omdat in een eigen pensioenkring toch veel kosten specifiek voor de kring gemaakt moeten worden. Verder bleken de processen bij het pensioenbureau van RGN kostentechnisch goed in balans.

In het kader van de overdracht van de beleggingen aan Hnpf is overeengekomen dat de beleggingsportefeuille ongewijzigd zal blijven en dat het beheer bij dezelfde fiduciaire vermogensbeheerder zal blijven rusten. Dat zal ertoe leiden dat de vermogensbeheerkosten van wat ooit SPR was in de komende jaren naar verwachting stabiel zullen blijven en wellicht nog iets verder kunnen dalen, gezien de schaalgrootte van Hnpf en het grotere vermogen onder beheer bij de fiduciaire vermogensbeheerder. De verwezenlijking van deze verwachting is evenwel aan Hnpf.

beleggingen.

beleggingsbeleid en -resultaten

beleggingsbeleid

Omdat SPR inmiddels al enkele jaren een gesloten pensioenfonds is, heeft het fonds geen premie-inkomsten meer. Dat betekent dat de realisatie van de ambitie van het fonds vrijwel volledig afhankelijk is van de beleggingen en daarmee van het gevoerde beleggingsbeleid. Hoewel het beleggingsbeleid van het fonds primair gericht is op de lange termijn, geldt dat er ook aandacht wordt besteed aan de risico's die op de korte termijn worden gelopen. Dit komt tot uitdrukking in de risicohouding die het fonds binnen het beleggingsbeleid heeft bepaald. Gezien de hoogte van de dekkingsgraad van het fonds en het al jaren bestaande reserve- en dekkingstekort is de financiële draagkracht beperkt. Dat betekent dat het fonds behoedzaam omgaat met het nemen van beleggingsrisico's. Ook de toepasselijke regelgeving dwingt SPR om nauwgezet op de kortetermijnrisico's te sturen.

Het nemen van beleggingsrisico is geen doel op zich, maar is noodzakelijk om de financiële positie van het fonds te verbeteren en uitzicht te kunnen houden op de realisatie van de doelstellingen inzake toekomstige toeslagverlening. Het nemen van beleggingsrisico brengt ook de kans op tegenvallende rendementen met zich mee en een daaruit voortvloeiende verslechtering van de financiële positie van het fonds. Het bestuur maakt bij de vaststelling van het strategische beleggingsbeleid een doorlopende afweging tussen de te nemen risico's en het daarmee te behalen rendement. Het belanghebbendenorgaan heeft een goedkeurende stem bij de vaststelling van het strategische beleggingsbeleid.

Bij de bepaling en uitvoering van het beleggingsbeleid hanteert SPR een aantal beleggingsovertuigingen. Deze overtuigingen geven aan hoe het fonds tegen de opzet en invulling van het vermogensbeheer aankijkt en dienen als kompas bij het inrichten van de portefeuille en het selecteren van beleggingscategorieën en beheerders van beleggingsfondsen. Voorbeelden van beleggingsovertuigingen zijn dat SPR ervan uitgaat dat passief beheer een betere keuze is dan actief beheer en dat inzet van tactisch beleid op de korte termijn niet bijdraagt aan de realisatie van de strategische

doelstellingen. Ook het geloof in nut en noodzaak van maatschappelijk verantwoord beleggen is één van de overtuigingen. Het beleggingsbeleid en de uitvoering ervan worden periodiek getoetst aan de beleggingsovertuigingen.

matching en rendement

Centraal in het beleggingsbeleid staat het onderscheid tussen een matchingportefeuille en een rendementsportefeuille. De matchingportefeuille heeft als beleggingsdoelstelling het realiseren van een resultaat dat in lijn is met de ontwikkeling van de pensioenverplichtingen. Voor de waarde van deze pensioenverplichtingen, die bij SPR voornamelijk behoren bij relatief jonge gewezen deelnemers, speelt het renterisico een dominante rol. In de matchingportefeuille wordt dit renterisico grotendeels afgedekt. Hiervoor worden beleggingen gebruikt die een laag kredietrisico kennen, zoals staatsleningen van eurozone-landen met een hoge rating en rentederivaten ('interest rate swaps'). De rendementsportefeuille heeft als beleggingsdoelstelling het behalen van een voldoende hoog rendement door het nemen van bewuste en beheerste risico's, waardoor de financiële positie van het fonds verbetert en waardoor er op termijn mogelijkheden voor toeslagverlening ontstaan. In de rendementsportefeuille wordt voornamelijk belegd in zakelijke waarden, zoals aandelen en onroerend goed, maar ook in woninghypotheken en bedrijfsobligaties.

Het vermogen van SPR wordt binnen de matching- en rendementsportefeuilles belegd op basis van vastgelegde verhoudingen tussen de verschillende beleggingscategorieën. Eind 2018 heeft het bestuur een asset-&liability-(ALM-)studie uitgevoerd. In deze studie is het bestaande strategische beleggingsbeleid getoetst en is vastgesteld in hoeverre de beleidsdoelstellingen met behulp van het beleid onder veranderende omstandigheden zouden kunnen worden gerealiseerd. De studie toonde aan dat op de lange termijn de realisatie van de ambities binnen de bestaande risicokaders nog steeds mogelijk zou zijn. Wel werd duidelijk dat voor de korte termijn rekening gehouden moest worden met een aanzienlijke kans op verlaging van de pensioenen. De mogelijkheden om dergelijke consequenties op de korte termijn te kunnen beperken waren minimaal. Dat leidde tot de conclusie dat het bestaande strategische beleid in 2019 grotendeels kon worden voortgezet.

Op basis van de resultaten van de ALM-studie is een meerjarige strategische normportefeuille geformuleerd. Hierin zijn voor de verschillende beleggingscategorieën normwelingen en bandbreedtes opgenomen. Daarnaast wordt er jaarlijks een beleggingsplan opgesteld waarbij het strategische beleggingsbeleid als referentiekader fungeert, maar waarbij rekening kan worden gehouden met verwachte economische ontwikkelingen op de kortere termijn. Ook in het jaarlijkse beleggingsplan zijn bandbreedtes vastgelegd waarbinnen fluctuaties in de waarde van de beleggingen zich mogen voordoen. Bovendien is het mandaat waarmee de fiduciaire vermogensbeheerder van het fonds, KCM, kan werken, begrensd door een zogeheten risicobudget dat eveneens jaarlijks opnieuw wordt vastgesteld. Ten behoeve van de vaststelling van dit risicobudget en voor de uitvoering van het vermogensbeheer binnen de kaders van dit budget, maken SPR en KCM voortdurend afwegingen omtrent de vraag of het nemen van (beleggings)risico naar verwachting beloond wordt. Aan de hand daarvan wordt bepaald hoe het te nemen risico het beste verdeeld kan worden over de verschillende beleggingscategorieën.

Primair uitgangspunt in de risicobeheersing is dat getracht wordt om te voorkomen dat de uitkomsten van de beleggingen – en afgeleid daarvan de dekkinggraad van SPR – te veel afhankelijk worden van één soort risico. Hiertoe hanteert het fonds een beleid inzake beheersing van financiële risico's dat uitgaat van spreiding over verschillende risicobronnen. In het onderdeel van het bestuursverslag dat gewijd is aan risicobeheersing, wordt nader ingegaan op de wijze waarop de financiële risico's zijn beheerst. Risico's die ongewenst zijn, zoals renterisico en valutarisico worden grotendeels afgedekt en risico's die gezocht worden zoals aandelenrisico worden begrensd in de portefeuille.

maatschappelijk verantwoord beleggen

De aandacht voor maatschappelijk verantwoord beleggen ('MVB') is de laatste jaren sterk toegenomen. Het MVB-beleid van SPR ligt in het verlengde van de missie die het fonds heeft en is gericht op het behalen van een duurzaam rendement op de lange termijn om de pensioenambitie (jaarlijkse toeslagverlening) mogelijk te kunnen maken. Specifiek voor het MVB-beleid is er daarom ook een missie geformuleerd. Deze luidt als volgt:

"Het fonds streeft er in zijn beleggingsbeleid naar om binnen de mogelijkheden van het fonds – waaronder begrepen de fiduciaire plicht die het fonds heeft jegens zijn deelnemers om een optimaal rendement te behalen tegen een aanvaardbaar risico – een positieve bijdrage te leveren aan de maatschappij (positief maatschappelijk rendement) en te allen tijde te voorkomen dat door zijn beleggingsbeleid het maatschappelijk belang wordt geschaad."

Het MVB-beleid is gebaseerd op drie overtuigingen die als volgt samengevat kunnen worden:

- Maatschappelijk verantwoord beleggen is een belangrijk uitgangspunt;
- Maatschappelijk verantwoord beleggen loont, duurzame ontwikkeling en bedrijfsvoering kunnen een positieve invloed hebben op de rendement-risico verhouding;
- Een goed en stabiel rendement op de lange termijn vereist voldoende aandacht voor milieu, maatschappij en goed ondernemingsbestuur.

De doelstellingen met betrekking tot het MVB-beleid zijn:

- Verbetering/bestendiging van de rendement-risico verhouding op lange termijn;
- Beperking van reputatierisico;
- Via gericht beleid een positief maatschappelijk rendement realiseren zonder negatieve gevolgen voor het financiële rendement.

SPR geeft op verschillende manieren uitvoering aan het MVB-beleid. Hierbij worden de principes van de Global Compact van de Verenigde Naties als uitgangspunt gehanteerd. Deze tien principes zijn gerelateerd aan arbeidsnormen, mensenrechten, milieu en anti-corruptie en vinden hun oorsprong in internationaal breed geaccepteerde verdragen, zoals de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en de conventies van de International Labour Organisation.

In de beleggingsprocessen van het fonds – met name bij de selectie en monitoring van vermogensbeheerders – wordt het effect van MVB-factoren op de beleggingsrisico's en het rendement expliciet meegewogen conform het gedefinieerde beleid. Het fonds verwacht van de ingeschakelde vermogensbeheerders dat zij een MVB-beleid hebben en toepassen dat niet materieel van het MVB-beleid van het fonds afwijkt en dat niet leidt tot te hoge risico's.

beleggingen.

Het uitsluitingsbeleid van het fonds voldoet aan de wettelijke verplichtingen en de aanvullende MVB-criteria van het fonds. Op grond van wettelijke bepalingen belegt SPR niet in ondernemingen die zich bezighouden met de productie van clustermunitie. Daarnaast wil het fonds niet beleggen in ondernemingen die zich schuldig maken aan ernstige schendingen op het gebied van mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieu en ethiek. Deze zullen voor zover mogelijk worden uitgesloten. Het fonds past uitsluitingen toe, waarbij de ambitie tot uitsluiting (afhankelijk van de beschikbaarheid van uitvoeringsvormen en de daarmee gemoeide kosten) het uitgangspunt vormt. Omdat de beleggingen van SPR in aandelen en bedrijfsobligaties volledig zijn vormgegeven in beleggingsfondsen, is het streven om uitsluitend te beleggen in fondsen die conformeren aan het beoogde beleid van uitsluiting. De mate waarin uitvoering van het uitsluitingsbeleid mogelijk is, is mede bepalend voor de selectie van de beleggingsfondsen. Afhankelijk van de mate waarin de beleggingsfondsen uitvoering geven aan het uitsluitingsbeleid, kan deze ambitie worden waargemaakt.

Indien wordt geconstateerd dat door vermogensbeheerders namens het fonds wordt belegd in ondernemingen die niet voldoen aan deze criteria, zal het fonds overwegen of beleggingen in een ander fonds mogelijk een alternatief kunnen vormen dat beter tegemoet komt aan de doelstellingen van SPR.

Via de vermogensbeheerders streeft SPR naar een constructieve dialoog ('engagement') met de bedrijven waarin zij belegt op het gebied van milieu, maatschappij en goed ondernemingsbestuur. Het belangrijkste doel van deze dialoog is om een bijdrage te leveren aan de plicht en reputatie van het fonds als pensioenuitvoerder die zich specifiek inzet voor MVB. Mede met dit engagementbeleid geeft het fonds nadere invulling aan haar streven om verantwoord te beleggen. Per engagementtraject worden concrete doelen gesteld en een concreet tijdsplan bepaald. Zo kan worden beoordeeld of doelen zijn gerealiseerd.

Binnen de categorie niet-genoteerd onroerend goed is de ambitie van het fonds om de objecten waarin via beleggingsfondsen wordt geïnvesteerd energiezuinig te krijgen. Dit kan worden bereikt door het bouwen met milieubesparende maatregelen zoals zonne-energie, isolatie, zonnepanelen (voor warm water) en warm-koud

opslag in de grond. Een andere mogelijkheid is verbeteringen aanbrengen binnen bestaande bouw om deze te verduurzamen. Ten aanzien van de beleggingen in niet-genoteerd onroerend goed streeft het fonds naar inzet van beheerders die op duurzaamheidsgebied een outperformance ten opzichte van de peer group weten te realiseren.

invloed van overdracht aan Hnfpf

Ook voor het beleggingsbeleid was de overdracht aan Hnfpf in 2019 een relevante factor. Afhankelijk van de keuze uit de vier algemene pensioenfondsen zouden er namelijk grote implicaties voor het gevoerde beleid en de samenstelling van de portefeuille kunnen zijn. Om die reden is in het selectietraject nadrukkelijk onderzocht in hoeverre het beleggingsbeleid van de Apf'en aansloot bij dat van SPR, hoe de beleggingsovertuigingen zich tot elkaar verhielden en welke concrete aanpassingen in de portefeuille er door de Apf'en werden voorgesteld. Naast de wens tot een zo groot mogelijke ruimte voor behoud van het eigen beleid speelde ook het streven om aan- en verkoopkosten bij de overdracht aan een Apf te vermijden, een grote rol. Grootscheepse aanpassingen in de portefeuille en mogelijk gedwongen verkopen van bepaalde – minder liquide – beleggingscategorieën zouden immers tot aanzienlijke kosten kunnen leiden. Met name in de eindronde van de selectie waren de implicaties van de overdracht voor het beleggingsbeleid een belangrijk criterium.

Met de keuze voor Hnfpf werd de keus gemaakt om de beleggingen bij de bestaande fiduciaire vermogensbeheerder KCM te houden, de partij die het fonds op dit vlak al twaalf jaar ondersteunt. Daarmee was ook duidelijk dat er ten gevolge van de overdracht geen wijzigingen in de portefeuille aan de orde zouden zijn. Hiermee werd het maken van verkoop- en aankoopkosten voorkomen en kon de bestaande portefeuille zonder aanpassingen worden overgedragen. Hnfpf heeft het bestaande beleid vrijwel ongewijzigd overgenomen. Toen enkele jaren geleden duidelijk werd dat een overdracht aan een andere pensioenuitvoerder een nadrukkelijke optie werd, heeft het bestuur van SPR besloten om geen nieuwe beleggingen in illiquide categorieën te doen. Aanvullend is in 2019 een terughoudend beleid gevoerd ten aanzien van wijzigingen in de portefeuille. Alleen vanwege overwegingen op MVB-gebied en vanwege beheersing van het 'Brexit-risico' hebben gedurende het jaar wijzigingen in de portefeuille plaatsgevonden. Dit

beleggingen.

uitgangspunt heeft zich vertaald in relatief lage transactiekosten in 2019.

economische ontwikkelingen

De economische markten werden in 2019 wereldwijd ondersteund door de enorme aanpassingen in het door centrale banken gevoerde monetaire beleid en de als gevolg hiervan sterk gedaalde rente. In december 2018 gingen de aandelenkoersen nog fors onderuit als gevolg van de angst dat centrale banken met renteverhogingen de economische groei zouden smoren. Een snelle draai van renteverhogingen naar -verlagingen zorgde er echter voor dat 2019 uiteindelijk het beste jaar voor aandelenbeleggingen in de afgelopen twee decennia is geworden. Maar ook vrijwel alle andere categorieën, van staatsobligaties tot vastgoed, noteerden hoge rendementen.

De economische berichtgeving werd gedomineerd door de ontwikkelingen in de handelsoorlog tussen de VS en China en door de langverwachte Brexit. In de loop van het jaar legden de VS en China elkaar steeds meer en hogere invoertarieven op. Het conflict leek steeds verder te escaleren en breidde zich uit naar het blokkeren van overnames en Amerikaanse kritiek op de lage koers van de Chinese munt. In december kwam het bericht dat de onderhandelingen tot een "phase one" handelsovereenkomst hadden geleid. Hiermee leek sprake van enige ontspanning tussen de beide grootmachten. Brexit bleek in 2019 een dossier met weinig voortgang. Uiteindelijk leverden nieuwe verkiezingen in het VK een absolute meerderheid voor de Conservatieven. Hiermee kwam de weg vrij voor de uittreding van het VK per eind januari 2020, hoewel het sluiten van een nieuwe handelsovereenkomst binnen de resterende termijn tot eind 2020 een uitdaging zal worden.

De ECB kondigde in september een uitgebreid pakket aan maatregelen aan. Dat bevatte een renteverlaging van 0,1%-punt naar een niveau van -0,5% met de aankondiging dat de rente pas wordt verhoogd als de inflatie richting de doelstelling beweegt. Daarnaast werd een nieuw opkoopprogramma gestart ter grootte van € 20 miljard per maand zonder vastgestelde einddatum. Bovendien werden onder meer de kosten van de negatieve rente voor banken beperkt. In november nam Christine Lagarde het roer over van Mario Draghi. De verwachting is dat zij het ruime beleid

van de ECB met negatieve rentes en het opkopen van obligaties nog geruime tijd zal voortzetten.

De Amerikaanse dollar steeg gedurende het jaar circa 2,4% versus de euro. Dit was het gevolg van de sterkere economie en hogere renteniveaus in de VS. Na een aanvankelijke verzwakking van het Britse pond in de eerste helft van het jaar, trad er in de tweede helft een herstel op. Per saldo steeg het Britse pond 5,3% ten opzichte van de euro. De Japanse yen steeg 3% ten opzichte van de euro.

aandelen ontwikkelde markten

Na wederom een positief rendement in december sloot de wereldwijde aandelenindex 2019 af met een positief rendement van maar liefst 28%. Dat maakte 2019 het beste jaar voor aandelen van de afgelopen twee decennia. Amerikaanse aandelen presteerden het best (+31%), op de voet gevolgd door Europese smallcap-aandelen. Aandelen in het Verenigd Koninkrijk bleven achter.

De technologiesector was duidelijk de best presterende (+50%) sector, maar ook aandelen in de industriële sector en communicatiesector stegen sterk. De energiesector bleef, net als in 2018, flink achter (+14%) ondanks dat de olieprijs ruim 20% steeg in 2019.

aandelen opkomende markten

Aandelen in opkomende markten bleven achter bij de ontwikkelde markten, maar noteerden nog steeds een positief rendement van 18%. Daarenboven stegen de valuta's van opkomende landen ten opzichte van de euro ook nog eens met zo'n 2,5%. Hiermee werd het verlies van 2018 meer dan goedgemaakt. De koersontwikkeling was in 2019 een goede weergave van de politieke en monetaire ontwikkelingen. In het eerste kwartaal van het jaar werden koersen ondersteund door de daling van de Amerikaanse rente. In het midden van het jaar daalden koersen te midden van de perikelen in de handelsoorlog, vooral in de exportgedreven Aziatische markten. Bovendien was sprake van politieke onrust in een aantal opkomende markten, zoals Chili, Ecuador en Libanon. De ontspanning in de handelsoorlog zorgde niettemin voor een goed vierde kwartaal.

vastrentende waarden

Vastrentende markten kenden een bijzonder jaar. Onder invloed van het beleid van centrale banken daalden de

beleggingen.

kapitaalmarkrentes aanzienlijk. In de eurozone daalde de rente tot historisch lage niveaus. De Duitse 10-jaarsrente liet een laagste punt van -0,72% zien in augustus maar eindigde het jaar op -0,19%. Per saldo daalden renteniveaus aanzienlijk gedurende het jaar, waardoor op obligatieportefeuilles prima rendementen behaald werden. De Europese staatsleningenindex liet een rendement van +6,8% zien.

Kredietopslagen in zowel Europa als in de Verenigde Staten daalden door de zoektocht naar rendement door beleggers. Zowel in het investment grade-deel als het minder kredietwaardige highyield-deel van de obligatiemarkten, was deze trend waarneembaar. Ook obligaties uit opkomende markten kenden een goed jaar. Kredietopslagen op zowel harde valuta obligaties als lokale valuta obligaties lieten een aanzienlijke daling zien over het jaar. Ook hier speelde de zoektocht naar rendement van beleggers een belangrijke rol.

De hypotheekmarkt kende een ander beeld dan de liquide vastrentende waarden. De hypotheekrente daalde slechts licht, waardoor de toename in waarde door het jaar heen veel minder was dan op liquide alternatieven. Dit zorgde voor een stabiel rendement dan op bijvoorbeeld staatsobligaties, met aan het einde van het jaar een vergelijkbaar resultaat.

Beleggingen in alternative credit (leningen met onderpand) leverden een lager rendement op dan bijvoorbeeld high yield. Dit was te herleiden naar het feit dat de spreads in de high yieldmarkt gedurende het jaar hard daalden. Omdat dit in alternative credit, waar bijvoorbeeld in Amerikaanse consumentenhypotheek wordt belegd, niet gebeurde was het rendement op korte termijn lager.

vastgoed

Ook voor beleggingen in vastgoed was 2019 wederom een goed jaar. Er werd geprofiteerd van de dalende rente, waardoor financieringskosten daalden en kasstroomgenererende beleggingen, zoals vastgoed in waarde stegen. Met name de beleggingen in Nederlandse woningen deden het uitstekend; de schaarste op de woningmarkt zorgt ervoor dat zowel huur- als verkoopprijzen in de lift zitten. In het winkelsegment waren de resultaten minder uitbundig vanwege de toenemende leegstand in winkelgebieden op mindere locaties en de concurrentie van elektronisch winkelen.

beleggingsresultaten

De beleggingsmix die SPR in 2019 heeft gehanteerd is vermeld in onderstaande tabel. Deze beleggingsmix is vastgelegd in het jaarlijkse beleggingsplan dat eind maart 2019 is geïmplementeerd. Ten opzichte van het beleggingsplan 2018 kende dit plan slechts zeer beperkte wijzigingen. De weging naar de illiquide beleggingen in niet-genoteerd vastgoed en alternative credit werden licht verhoogd ten koste van liquiditeiten. De normportefeuille in 2019 was daarmee ook vrijwel gelijk aan de strategische portefeuille die bij aanvang van 2019 opnieuw was vastgesteld.

Zoals ook elders in dit jaarverslag al gememoreerd is, hanteert het fonds ten behoeve van de renteafdekking een dynamische rentestafel. Kern van deze systematiek is dat de renteafdekking afhankelijk is van het niveau van de rente. Bij aanvang van 2019 werd 70% van de rentekarakteristieken van de verplichtingen afgedekt (op basis van de toezichtscurve). Vanwege de aanzienlijke daling van de rente die gedurende 2019 optrad, zou een op grond van de dynamische rentestafel een verlaging van het afdekkingspercentage naar 60 hebben moeten plaatsvinden. Het bestuur heeft echter besloten om af te wijken van de stafel en de afdekking onveranderd op 70% te houden. Gedurende het jaar heeft een maal een herbalancering tussen de matchingportefeuille en de rendementsportefeuille plaatsgevonden, omdat de weging van de matchingportefeuille vanwege de sterk toegenomen waarde van de vastrentende beleggingen buiten de bandbreedte dreigde te raken.

beleggingsmix 2019

in %		normweging
beleggingscategorie		
matchingsportefeuille (49%)		
	- 70% renteafdekking verplichtingen	
o.b.v. toezichtscurve (UFR)		
rendementsportefeuille (51%)		
	- aandelen ontwikkelde landen	21,6
	- aandelen opkomende landen	11,8
	- onroerend goed	10,8
	- bedrijfsobligaties	14,7
	- hypotheekleningen	22,5
	- hoogrentende leningen	4,9
	- structured credit (leningen)	10,8
	- liquiditeiten	2,9

beleggingen.

Als risicomaatstaven hanteerde het fonds in 2019 een vereist eigen vermogen in een bandbreedte tussen de 110% en 116% en een risicobudget, ofwel de dekkingsgraadvolatiliteit op basis van de toezichtcurve, in een bandbreedte tussen de 5,0% en 6,5%. Voor beide maatstaven gold dat het risicogebruik in 2019 aan de onderkant van de bandbreedtes lag. Dit werd veroorzaakt door de daling van de rente gedurende het jaar en de beperkte volatiliteit in de markten.

Bij aanvang van het jaar werden de rendementsverwachtingen onder het langjarig

gemiddelde ingeschat. Als gevolg van de gunstige beleggingsomgeving in 2019 behaalde SPR echter een resultaat dat veel hoger uitviel dan werd verwacht. Omdat – afgezien van de beleggingen in liquide middelen – vrijwel alle beleggingscategorieën hoge rendementen opleverden werd een totaal beleggingsresultaat van 19,0% gerealiseerd. De combinatie van een sterk dalende rente en hoge aandelenrendementen leidde daarmee tot één van de hoogste beleggingsresultaten in de afgelopen jaren. SPR behaalde de laatste tien jaar de beleggingsrendementen, zoals vermeld in onderstaande tabel.

beleggingsrendementen 2009-2018

in %

	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
beleggingsrendement SPR	19,0	1,3	4,4	10,8	(0,6)	34,0	(3,8)	16,0	9,6	17,4

Aan het eind van het verslagjaar is 46,9% van het belegd vermogen van SPR geïnvesteerd in de matchingportefeuille en 53,1% in de rendementsportefeuille. De allocatie van alle beleggingen over de portefeuilles en beleggingscategorieën is zichtbaar in de tabel op de volgende pagina.

beleggingen.

samenstelling beleggingen per portefeuille per beleggingscategorie ultimo jaar

beleggingscategorie	beheerders 2019	feitelijke allocatie in €		feitelijke allocatie in %	
		2019	2018	2019	2018
matchingportefeuille		596.847	542.983	46,9	50,9
vastrentende waarden		596.847	542.983	46,9	50,9
- staatsobligaties	discretionaire staatsobligaties van A, NL, D, B, FIN en EU.	100.794	126.627	7,9	11,9
- LDI-fondsen	Insight Investment	378.821	285.070	29,8	26,7
- geldmarktbeleggingen	Insight Investment	115.101	131.297	9,0	12,3
- liquide middelen	-	2.131	(11)	0,2	(0,0)
rendementsportefeuille		676.089	524.631	53,1	49,1
vastrentende waarden		385.806	298.874	30,3	28,0
- hypothecaire leningen	Aegon AM, ASR	139.421	125.431	11,0	11,7
- bedrijfsobligaties	Blackrock, Legal & General, Standard Life Investments	96.175	80.042	7,6	7,5
- structured credit	Kempen structured credit pool	67.749	58.256	5,3	5,5
- hoogrentende leningen (landen)	Legal & General	32.100	27.658	2,5	2,6
- geldmarktbeleggingen	Insight Investment	44.495	3.884	3,5	0,4
- liquide middelen	-	5.866	3.603	0,5	0,3
aandelen		232.502	162.503	18,3	15,2
- ontwikkelde markten	Northern Trust	148.542	103.363	11,7	9,7
- opkomende markten	Northern Trust	83.960	59.140	6,6	5,5
vastgoed		57.425	62.664	4,5	5,9
- niet-genoteerd vastgoed Nederland	Altera Vastgoed	57.425	62.664	4,5	5,9
absoluut rendement		0	632	0,0	0,1
- hedge funds	-	0	632	0,0	0,1
financiële derivaten		356	(42)	0,0	(0,0)
- valutatermijnderivaten	discretionaire termijncontracten	356	(42)	0,0	(0,0)
totaal beleggingen		1.272.936	1.067.614	100,0	100,0

beleggingen.

Onderstaand worden de resultaten per beleggingscategorie nader toegelicht.

beleggingsrendementen 2019 per portefeuille

in %			
beleggingscategorie	realisatie	benchmark	verschil
matchingportefeuille	23,9	23,9	0,0
- vastrentende waarden	23,9	23,9	0,0
- liquide middelen			0,0
rendementsportefeuille	12,7	13,5	(0,8)
- aandelen ontwikkelde landen	27,7	28,0	(0,3)
- aandelen opkomende landen	21,4	21,4	0,0
- niet-genoteerd onroerend goed	12,8	12,8	0,0
- bedrijfsobligaties	6,5	6,3	0,2
- hoogrentende leningen	16,1	16,4	(0,3)
- hypotheke	8,3	8,3	0,0
- structured credit	4,3	8,0	(3,7)
- liquide middelen	(0,8)	(0,4)	(0,4)

matchingportefeuille

De matchingportefeuille heeft tot doel het repliceren van de kasstroomkarakteristieken van de verplichtingen c.q. het afdekken van het renterisico op de pensioenverplichtingen van het fonds. Deze afdekking gebeurt aan de hand van discretionaire beleggingen in langlopende staatsobligaties van voornamelijk Duitsland, Frankrijk en Nederland en in LDI-fondsen van Insight Investment. Bij deze vermogensbeheerder belegt SPR in vier fondsen. Met de matchingportefeuille is in 2019 getracht om de impact van de renteontwikkeling op de pensioenverplichtingen voor 70% af te dekken (op basis van de toezichtcurve (UFR-rente)). Het perfect afdekken van het renterisico is niet mogelijk omdat er in de markt geen 'UFR-instrumenten' te verkrijgen zijn. In de LDI-fondsen wordt de renteafdekking geëffectueerd met behulp van rentederivaten en staatsobligaties. Bedrijfsobligaties en hypotheke maken geen deel uit van de matchingportefeuille, maar van de rendementsportefeuille. Bij het matchen van de pensioenverplichtingen wordt rekening gehouden met de rentekarakteristieken van de bedrijfsobligaties en de hypotheke die SPR in portefeuille heeft.

Het rendement van de matchingportefeuille was ten gevolge van de sterke rentedaling in 2019 zeer positief.

Hoewel de rente na het bereiken van een dieptepunt eind augustus in de daaropvolgende maanden weer geleidelijk steeg, was per saldo aan het eind van het jaar nog steeds sprake van een aanzienlijke daling van de rentecurve van circa 0,7%-punt. De afdekking van het renterisico is ondanks deze heftige schommelingen effectief gebleken. De matchingportefeuille presteerde vrijwel gelijk aan de benchmark met 23,9% rendement. Deze waardeontwikkeling werd met name gerealiseerd in de rentederivaten binnen de LDI-fondsen.

Ultimo 2019 was de verdeling van de rente-afdekking over de verschillende instrumenten als volgt:

verdeling afdekking renterisico

in %	
	2019
rentederivaten	59
staatsobligaties	5
bedrijfsobligaties	2
hypotheke	4
totaal	70

rendementsportefeuille

Met de rendementsportefeuille wil SPR zorgdragen voor positieve beleggingsrendementen die ertoe leiden dat de financiële positie van het fonds verbetert en er zodoende – op termijn – ruimte ontstaat voor verhoging van de pensioenen van deelnemers en pensioengerechtigden. SPR belegt binnen de rendementsportefeuille alleen in beleggingsfondsen. Een groot deel van deze fondsen hanteert een passieve beleggingsstijl, waarbij markindices kostenefficiënt gevolgd worden.

Het rendement op beleggingen in aandelen ontwikkelde landen was met 27,7% uitzonderlijk hoog en lag boven iedere marktverwachting. Hiermee werd vrijwel conform het benchmarkrendement van 28,0% gescoord. Binnen de regio's deden met name Amerikaanse aandelen het uitstekend met een rendement van 31,5%, waarmee desalniettemin een forse underperformance ten opzichte van de benchmark van 32,6% werd gescoord. Europese aandelen scoorden met 25,6% in lijn met de benchmark, evenals aandelen opkomende landen met 21,4%. De reden voor de mindere performance op Amerikaanse aandelen is dat SPR een deel van de

beleggingen.

aandelenbeleggingen heeft ondergebracht in beleggingsfondsen die een 'waarde-aanpak' nastreven. Hierbij worden met name aandelen geselecteerd die qua waarderingsniveau (dividendrendement, koers-/winstverhouding) goed scoren. Helaas is gebleken dat deze aandelen met name in de VS in 2019 een stuk slechter scoorden dan de gemiddelde index. Deze keuze voor waarde-aandelen heeft derhalve negatief bijgedragen in 2019.

De beleggingen in niet-genoteerd vastgoed bestonden bij aanvang van het jaar voornamelijk uit een fonds dat in woningen belegt en voor een relatief klein deel uit een fonds dat in winkels belegt. Halverwege 2019 is afscheid genomen van de winkelbeleggingen vanwege de mindere perspectieven voor deze categorie. Daardoor werd het uiteindelijke rendement van de beleggingen in niet-genoteerd vastgoed van 12,8% vrijwel volledig gegenereerd door beleggingen in woningen. Ook dit rendement lag ver boven de verwachtingen en boven het rendement dat als strategische benchmark voor deze illiquide categorie wordt gehanteerd.

Hypothecaire leningen scoorden in 2019 een stabiel rendement van 8,3% dat positief werd beïnvloed door de gedaalde rente. Hoewel de risico-opslagen op hypotheekleningen in 2019 verder daalden, bleef de vergoeding ten opzichte van staatsobligaties met een vergelijkbaar risico nog altijd zeer aantrekkelijk. Ook in hoogrentende landen werd met 16,1% rendement een ongekend rendement behaald. Dat was weliswaar iets onder het benchmarkrendement van 16,4%, maar nog altijd een ongekende score.

De categorie alternative credit tenslotte scoorde onder de verwachtingen met 4,3% rendement versus een benchmarkrendement van 8,0%. Alternative credit betreft leningen met onderpand, met name uit de VS. De forse underperformance laat zich deels verklaren vanuit de gekozen benchmark die voor deze categorie is toegepast en die in 2019 minder passend bleek, namelijk die van highyield-beleggingen, die het in 2019 zeer goed deden. De niet-beurgenoteerde beleggingen in alternative credit vertonen echter een minder volatiele waardeontwikkeling. Daarnaast speelden de relatief hoge kosten van afdekking van het valutarisico voor deze beleggingen een belangrijke rol. Per saldo is het rendement op deze beleggingen teleurstellend te noemen.

De afdekking van het valutarisico (met name de Amerikaanse dollar) leidde in 2019 door de zwakkere positie van de euro tot een negatief resultaat van -/0,5%.

Het totaalrendement van de rendementsportefeuille was in 2019 met 12,7% uitzonderlijk te noemen, maar bleef 0,9%punt achter bij het benchmarkrendement van 13,5%. Enkele beleidsmatige keuzes hebben helaas bijgedragen aan deze underperformance. Omdat de rendementsportefeuille – anders dan de matchingportefeuille – de waardeontwikkeling van de pensioenverplichtingen in 2019 niet kon bijhouden, daalde uiteindelijk de actuele dekkingsgraad van het fonds ten opzichte van ultimo 2018. Daarmee is wederom aangetoond dat beleggingsrendementen van pensioenfondsen altijd beoordeeld dienen te worden ten opzichte van de ontwikkeling van de pensioenverplichtingen. Dat bepaalt uiteindelijk of de doelstellingen van het fonds worden gerealiseerd. In 2019 was dat ondanks de hoge rendementen dus helaas niet het geval.

actuariële resultaten.

actuariële analyse

Bij de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen (VPV) van het fonds worden veronderstellingen gehanteerd met betrekking tot rente, sterfte, arbeidsongeschiktheid en kosten. De werkelijkheid wijkt onvermijdelijk af van deze veronderstellingen, waardoor er ten opzichte van deze

(actuariële) veronderstellingen winst of verlies wordt gerealiseerd.

De actuariële analyse maakt het totale saldo van baten en lasten per (actuariële) veronderstelling inzichtelijk. De analyse is opgenomen in onderstaande tabel en wordt daaronder toegelicht. Alle getallen in dit hoofdstuk zijn te lezen x € 1.000.

actuariële analyse

x € 1.000

	2019	2018	
premieresultaat			
- premiebijdragen	0	0	
- benodigde premie	0	0	
			0
resultaat op beleggingen			
- beleggingsresultaat	199.421	13.547	
- benodigd voor toegerekende rente aan VPV	2.539	2.735	
- wijziging marktrente (RTS) op VPV	(215.239)	(57.248)	
			(13.279)
			(40.966)
resultaat op pensioenaanpassing			
- toeslagen (geen korting)	12	10	
			12
			10
resultaat op kosten			
- beschikbaar voor kosten	912	921	
- beschikbaar voor kosten uit VPV	190	175	
- uitvoeringskosten in boekjaar	(912)	(921)	
			190
			175
resultaat op sterfte			
- resultaat langlevensrisico	(538)	(321)	
- resultaat overlijdensrisico	(240)	(964)	
			(778)
			(1.285)
resultaat op arbeidsongeschiktheid			
- resultaat op arbeidsongeschiktheid	85	435	
			85
			435
resultaat op aanpassing grondslagen			
- aanpassing actuariële grondslagen	(1.182)	14.874	
			(1.182)
			14.874
overige resultaten			
- resultaat op waardeoverdrachten	116	(628)	
- resultaat op overige mutaties	816	(130)	
			932
			(758)
saldo van baten en lasten			
			(14.020)
			(27.515)

De uitkomsten van de solvabiliteitstoets en het oordeel van de actuaris over de financiële positie van het fonds is elders in dit verslag opgenomen.

actuariële toelichting

premieresultaat

SPR is een gesloten pensioenfonds, er is zodoende geen sprake meer van inkomende premies. De voormalige aangesloten ondernemingen dragen onverminderd de uitvoeringskosten van het fonds, maar de hiermee gemoeide gelden worden niet als premieresultaat verwerkt. De premies en daarmee het premieresultaat zijn daarmee nihil. De uitvoeringskosten zijn wel zichtbaar in het resultaat op kosten dat onderstaand nader wordt toegelicht.

resultaat op beleggingen

Actuarieel gezien moet het rendement op de beleggingen van het pensioenfonds groter zijn dan de benodigde rentetoevoeging van de voorziening pensioenverplichtingen om te kunnen spreken van een positief beleggingsresultaat. Aangezien de interne rekenrente van het fonds in het verslagjaar daalde – van 1,5% per einde 2018 naar 0,8% ultimo 2019 – nam de voorziening pensioenverplichtingen sterk in waarde toe. Actuarieel gezien betekent dit een grote last ('wijziging marktrente'). Mede omdat de gevolgen van renteontwikkelingen bij SPR niet volledig zijn afgedekt, leidde de daling van de (reken)rente actuarieel tot een negatief beleggingsresultaat van € 13.279. Ondanks beleggingsopbrengsten van meer dan € 200.00 leidde de waardevermindering van de pensioenverplichtingen derhalve tot een negatief resultaat.

resultaat op pensioenaanpassing

Net als in de voorgaande tien jaren is er ook in 2019 geen toeslag verleend op de opgebouwde pensioenaanspraken en de ingegane pensioenuitkeringen. Ook is er in 2019 geen sprake geweest van verlagingen van de pensioenen. Het onder deze post vermelde resultaat op pensioenaanpassing betreft de jaarlijkse actuariële verhoging van het kleine deel aan herverzekerde aanspraken inzake WAO-hiaat. Aangezien deze verhoging niet wordt verwerkt in de uitkeringen van de deelnemers, leidt dit tot een beperkt positief resultaat van € 12.

resultaat op kosten

In de voorziening pensioenverplichtingen van SPR was een voorziening voor excassokosten opgenomen. Deze voorziening bedroeg tot de overdracht aan Hnpf 2% van de pensioenverplichtingen. Bij het verstrekken van pensioenuitkeringen komen deze gelden beschikbaar. Bij de meeste pensioenfondsen dienen deze gelden ter financiering van de uitvoeringskosten van het fonds. De uitvoeringskosten van SPR komen evenwel (met uitzondering van de kosten voor vermogensbeheer) voor rekening van de voormalige aangesloten ondernemingen. De vrijgevallen gelden uit de voorziening voor excassokosten zijn daarom niet benodigd voor de financiering van de uitvoeringskosten, waardoor het fonds actuarieel gezien een positief resultaat op kosten boekt. In 2019 bedroeg dit resultaat € 190. Vanaf het moment van de overdracht aan Hnpf – begin 2020 – zal deze systematiek niet langer van toepassing zijn. Uit de eenmalige bijdrage die door de voormalige aangesloten ondernemingen bij de overdracht betaald is, is een verhoging van de voorziening voor uitvoeringskosten gefinancierd. Dat betekent dat de bij uitkering vanuit deze voorziening vrijkomende gelden bij Hnpf wel zullen worden ingezet voor de financiering van de uitvoeringskosten en niet langer tot een bate zullen leiden.

resultaat op sterfte

Het resultaat op sterfte bestaat uit twee delen: het resultaat op langlevensrisico en het resultaat op overlijden. Het negatieve resultaat op langlevensrisico, ofwel het zich voordoen van het langlevensrisico van het fonds, wordt bepaald door de vraag of de middelen die beschikbaar kwamen als gevolg van overlijden, groter of kleiner waren dan waar op grond van de overlevingstafels op gerekend was. Voor de vaststelling van deze verwachting maakt SPR gebruik van de meest recente overlevingstafel van het Actuarieel Genootschap, de AG Prognosetafel 2018. Hierop worden leeftijdsafhankelijke correctiefactoren toegepast, gebaseerd op de woonplaats van de (gewezen) deelnemer of pensioengerechtigde, de zogeheten 'postcodemethodiek'.

Het resultaat op langlevensrisico was in 2019 € 538 negatief. Dat betekent dat er minder deelnemers overleden dan verwacht of dat de overleden deelnemers of pensioengerechtigden kleinere pensioenen hadden dan gemiddeld. Ook het resultaat op overlijden, ofwel het

zich voordoen van het overlijdensrisico van het fonds, was in 2019 negatief. De hoogte van de uit te keren partnerpensioenen was in 2019 hoger dan waar op grond van de actuariële grondslagen mee gerekend werd. Het nadelige resultaat bedroeg in 2019 € 240, waarmee het totale resultaat op sterfte op € 778 negatief eindigde.

Het aantal overlijdensgevallen binnen SPR is zodanig gering dat aan de resultaten op langlevens en resultaten op overlijden geen directe conclusies verbonden kunnen worden. In 2019 was net als in 2018 sprake van een negatief resultaat, maar in de jaren ervoor waren de resultaten positief of negatief en groter of kleiner in omvang. Een analyse van de laatste vijf jaar geeft geen indicatie van structurele winst of verlies. Vanwege de overdracht aan Hnpf is het vanaf 2020 aan het bestuur van Hnpf om prudente actuariële grondslagen vast te stellen die rekening houden met de resultaten uit het verleden.

resultaat op aanpassing grondslagen

Een resultaat op de aanpassing van grondslagen hangt gebruikelijk samen met een aanpassing van de gebruikte overlevingstafels. Dat was in 2019 echter niet het geval. Het nadelige resultaat van € 1.182 dat geboekt werd op deze post was het gevolg van een aanpassing in de grondslagen voor de risicoverzekering voor de arbeidsongeschikten. De certificerende actuaaris had bij het jaarwerk over 2018 de aanbeveling gedaan om voor de arbeidsongeschikte deelnemers een voorziening op te nemen voor de risico-uitkering in geval van overlijden. Er moeten in dat geval immers nabestaandenpensioenen worden uitgekeerd. SPR kende een dergelijke voorziening tot dat moment niet. In het verleden was de aanname dat de actuariële prudentie die werd gehanteerd bij de vaststelling van de voorziening voor arbeidsongeschikten, toereikend zou zijn om de kosten van overlijden voor de pensioendatum te compenseren. Uit onderzoek dat in 2019 is uitgevoerd werd duidelijk dat als gevolg van de gedaalde revalideringskansen deze prudentie niet langer toereikend was. Daarom heeft het bestuur eind 2019 besloten tot het instellen van de risicovoorziening overlijden ter hoogte van € 1.182.

resultaat op arbeidsongeschiktheid

Het resultaat van € 85 op arbeidsongeschiktheid over 2019 komt voort uit revalideringen en de verwerking van correcties met terugwerkende kracht. Aangezien alle

164 resterende arbeidsongeschikte deelnemers al minimaal vijf jaar en meestal veel langer arbeidsongeschikt zijn, zijn de kansen op revalidering inmiddels nagenoeg nihil.

overige resultaten

De totaalsom van de overige actuariële resultaten bedroeg € 932 positief en was als volgt vastgesteld:

resultaat op overige mutaties

in € 1.000

	2019
- resultaat op waardeoverdrachten	116
- resultaat op uitkeringen	(6)
- resultaat op pensionering en flexibilisering	(31)
- resultaat op conversie TOP	508
- overige actuariële resultaten	345
totaal resultaat overige mutaties	932

Het positieve resultaat op waardeoverdrachten van € 116 wordt veroorzaakt door het verschil tussen de afgerekende overdrachtswaarden en de actuariële vrijvallende koopsommen voor uitgaande waardeoverdrachten. Op de uitgaande waardeoverdrachten boekte SPR in 2019 actuariële gezien een winst omdat de wettelijke tarieven voor waardeoverdrachten tot overdrachtswaarden leidden die lager waren dan de actuele voorziening - bepaald aan de hand van de rentestand op het moment van overdracht - voor de bijbehorende pensioenaanspraken bij SPR. SPR heeft als gesloten fonds niet te maken gehad met inkomende waardeoverdrachten.

Het resultaat op uitkeringen en afkopen is beperkt en vloeit voort uit een verschil tussen de gehanteerde tarieven voor de afkopen van kleine pensioenen die in 2019 zijn uitgevoerd en de werkelijke grondslagen van de technische voorziening.

Ook op pensionering en flexibilisering werd een beperkt negatief resultaat geboekt. Dit resultaat ontstaat als gevolg van het gebruik van de diverse flexibiliseringsmogelijkheden die SPR bij ingang van het pensioen biedt, zoals vervroeging en uitstel van de pensioendatum en uitruil van pensioenaanspraken. De factoren hiervoor worden jaarlijks bij aanvang van het boekjaar vastgesteld. Als gevolg van de sterke

rentedaling gedurende het jaar sloten deze tarieven niet volledig meer aan op de actuariële grondslagen die in het verslagjaar bij de voorziening pensioenverplichtingen zijn gehanteerd.

Het grootste resultaat in de categorie 'overig' betreft het resultaat op de conversie van tijdelijke ouderdomspensioenen en bedraagt € 508. Dit resultaat wordt veroorzaakt als gevolg van het omzetten van de circa 3.500 tijdelijke ouderdomspensioenen. In het administratiesysteem was een voorziening voor deze tijdelijke ouderdomspensioenen opgenomen die was gebaseerd op een looptijd van drie jaar ofwel 36 maanden. Reglementair gezien bedroeg de looptijd van deze tijdelijke ouderdomspensioenen echter 35 maanden, hetgeen ook het uitgangspunt is geweest bij de actuariële neutrale omzetting in levenslange ouderdomspensioenen. De vrijvallende waarde van de ene maand tijdelijk ouderdomspensioen waar voor de betreffende deelnemers ten onrechte mee werd berekend in de voorziening bedroeg € 508.

De overige resultaten bedroegen € 345 positief en vloeiden voort uit correcties en een resultaat op de herverzekering.

Het negatieve beleggingsresultaat was ook in 2019 dominant voor de bepaling van het uiteindelijke actuariële resultaat, dat op +/- € 14.020 uitkwam.

rapportage van de raad van toezicht.

raad van toezicht stichting pensioenfonds randstad i.l.

Per 8 april 2019 is een permanente Raad van Toezicht (hierna: RvT) benoemd, omdat in de Pensioenwet een RvT verplicht wordt gesteld voor ondernemingspensioenfonds met een belegd vermogen van meer dan € 1 miljard. Tot en met 2018 werden jaarlijks visitaties uitgevoerd door een visitatiecommissie. De leden van de RvT zijn dezelfde als de leden van de laatste visitatiecommissie van Stichting Pensioenfonds Randstad i.l. (hierna: het Fonds) gelet op de wens voor continuïteit in het interne toezicht van het Fonds. De leden van de RvT zijn onafhankelijk en zijn op persoonlijke titel toegetreden tot dit fondsorgaan. Het belanghebbendenorgaan heeft de voorzitter en de leden van de RvT voor vier jaren benoemd. De Nederlandsche Bank heeft met de benoemingen ingestemd.

De RvT bestaat sinds zijn oprichting uit:

- Niek de Jager
- Herma Polee
- Frank Rijksen (voorzitter)

Conform de statuten van het Fonds legt de RvT verantwoording af over de uitvoering van de taken en de uitoefening van bevoegdheden aan het belanghebbendenorgaan en in het jaarverslag.

1. verantwoording

De taak van de RvT wordt bepaald door het wettelijk kader en de statuten en reglementen van het Fonds. Complementair hieraan heeft de RvT in overeenstemming met Norm 47 van de Code Pensioenfonds de Code betrokken bij de uitoefening van zijn taak. De wettelijke taak van de RvT bestaat in ieder geval uit het toezicht houden op het bestuursbeleid en de algemene gang van zaken van het Fonds, waaronder het toezien op een adequate risicobeheersing en op een evenwichtige belangenafweging. Tevens fungeert de RvT als sparringpartner voor het bestuur. Naast deze taken heeft de RvT een aantal goedkeuringsrechten.

De RvT heeft in 2019 vergaderd en gesproken met het bestuur, het belanghebbendenorgaan, de certificerend actuaris en de accountant. De RvT wordt proactief

geïnformeerd over belangrijke beleidsbeslissingen van het Fonds.

2. evenwichtige afweging van belangen

Naast zorgdragen voor een beheerste en integere reguliere bedrijfsvoering is in 2019 de focus van zowel bestuur als directie gericht geweest op het realiseren van een zorgvuldig transitieproces van het Fonds naar Het Nederlandse pensioenfonds (hierna: Hnfpf) met oog voor alle daarbij betrokken belangen. De belangrijkste reden voor de transitie naar Hnfpf is gelegen in de voordelen die dit biedt voor alle belanghebbenden boven voortzetting van een eigen Fonds. De RvT heeft kennisgenomen van de bij dit oordeel behorende afweging van alle betrokken belangen. Bij alle stappen in het transitieproces is de evenwichtige afweging van belangen de leidraad geweest en dit is voldoende zorgvuldig en gemotiveerd in de documentatie vastgelegd. Naar het oordeel van de RvT heeft het bestuur voldoende gedaan waardoor alle belanghebbenden zich op een evenwichtige wijze door de beleidsbepalers van het Fonds vertegenwoordigd kunnen voelen.

3. code pensioenfonds

De RvT heeft kennisgenomen van de analyse naleving Code Pensioenfonds door het bestuur. De RvT is van oordeel dat deze analyse voldoende robuust is om de afwijkingen van de Code aan het licht te brengen en uit te leggen.

Het bestuur behandelt in dit bestuursverslag de naleving van de Code per hoofdthema. Deze rapportage is naar het oordeel van de RvT compleet; daarom ziet de RvT af van een rapportage aan de hand van de acht hoofdthema's. Het bestuur legt de afwijkingen van de Code goed uit en de RvT vindt de afwijkingen die het bestuur heeft gemaakt bij de normen die niet worden nageleefd valide in relatie tot de plaatsgevonden collectieve waardeoverdracht en het voornemen tot liquidatie. Geen van de uitgelegde afwijkingen doet naar het oordeel van de RvT afbreuk aan een van de acht hoofdthema's van de Code.

4. collectieve waardeoverdracht en liquidatie

De RvT heeft kennisgenomen van de door het bestuur genomen besluiten tot collectieve waardeoverdracht aan Hnfpf en tot liquidatie van het Fonds, alsmede van de goedkeuring van deze besluiten door het

belanghebbendenorgaan. De onderbouwing van deze besluiten is goed gedocumenteerd. De RvT heeft een uitgebreide uitwisseling van vragen en antwoorden met het bestuur gehad. Het bestuur heeft de door de RvT gestelde vragen toereikend beantwoord. De RvT heeft het bestuur bij zijn goedkeuring van de genomen besluiten enkele aanbevelingen gedaan zoals het verbeteren van de redactie van de overeenkomst met Hnpf, het zorgdragen voor een robuustere onderbouwing van de toereikendheid van de excassovoorziening op het moment dat een overdracht plaatsvindt van de Pensioenkring Randstad Groep naar een algemene kring of een andere uitvoerder en het uitwerken van beleid inzake de overdracht van historische gegevens.

Het bestuur heeft de aanbevelingen naar de mening van de RvT adequaat afgewikkeld.

Verder zijn diverse onderwerpen waaronder assurance bij de overdracht en het belang van tijdige en volledige communicatie aan belanghebbenden door de RvT aan de orde gesteld.

De RvT concludeert dat het proces van collectieve waardeoverdracht en liquidatie op een zorgvuldige en gestructureerde manier is uitgevoerd waarbij rekening is gehouden met (wettelijke) voorschriften en evenwichtige belangenafweging. Er is voldoende aandacht besteed aan aanleiding, selectieproces, plan van aanpak, besluitvorming, risicomangement, uitvoering en communicatie met een grote betrokkenheid van het bestuur en het belanghebbendenorgaan.

5. goedkeuring besluit tot vaststelling bestuursverslag en jaarrekening 2019

De RvT constateert dat het proces van totstandkoming van het besluit van het bestuur tot vaststelling van het bestuursverslag en de jaarrekening over 2019 zorgvuldig is. Volgens de RvT heeft het bestuur voldoende blijk gegeven van een adequate risicobeheersing bij het opstellen van dit besluit en de onderliggende stukken. De externe accountant heeft een goedkeurende verklaring bij de jaarrekening afgegeven. De onderwerpen die specifiek zijn voor pensioenfondsen zijn in het bestuursverslag opgenomen. De certificerend actuaaris heeft zich kunnen verenigen met de waardering van de pensioenverplichtingen en heeft bevestigd dat het

bestuur de prudent personregel heeft nageleefd. De RvT geeft daarom goedkeuring aan het bestuursbesluit tot de vaststelling van het bestuursverslag en de jaarrekening.

6. overige onderwerpen

Gedurende 2019 zijn in het kader van het toezicht op het bestuursbeleid en de algemene gang van zaken van het Fonds, waaronder een adequate risicobeheersing, diverse andere onderwerpen aan de orde geweest. Zo is de opvolging van het aanbevelingenregister 2018 besproken. Daarnaast kwam de ontwikkeling in de (financiële) positie van het Fonds aan de orde. Dit leidde van de kant van de RvT niet tot opmerkingen over monitoring en risicobeheer. Gezien de ontwikkelingen in de dekkingsgraad en de consequenties daarvan voor de deelnemers (verlaging pensioenaanspraken waarschijnlijk onvermijdelijk ongeacht de keuze van de toekomstige uitvoerder) heeft de RvT het belang van duidelijke communicatie hierover benadrukt. Verder zijn het beleggingsbeleid en de ontwikkeling van de beleggingen, en governance en compliance met het bestuur doorgenomen.

De RvT heeft goedkeuring verleend aan de volgende besluiten van het bestuur:

- Vaststelling van het bestuursverslag 2018 en de jaarrekening 2018. De RvT heeft het bestuursverslag en de jaarrekening 2018 met de accountant en certificerend actuaaris doorgenomen, waarbij met name de toelichting van de voorgenomen collectieve waardeoverdracht in de jaarrekening 2018 aan de orde is gekomen.
- Collectieve waardeoverdracht aan Hnpf en voorgenomen liquidatie van Pensioenfondsen Randstad (zie onder 4.).
- Vaststelling van het beleid inzake beloningen. Hierbij zijn onder meer de kwantificeerbaarheid van prestatiebeloningen en de toepassing van het beloningsbeleid bij uitbestedingspartners besproken.
- Vaststelling profielschets onafhankelijk bestuurder. De RvT steunt in het kader van de naderende liquidatie van het Fonds de voorstellen van het bestuur om de continuïteit in de bemensing van het bestuur te borgen.

7. samenwerking en ondersteuning

De RvT heeft toegang gehad tot het online portaal met alle relevante documenten met betrekking tot het Fonds

en heeft in openheid kunnen functioneren. Bij de behandeling van de verschillende onderwerpen van de RvT met het bestuur en de directie was geen sprake van terughoudendheid.

De RvT complimenteert het bestuur en de directie met de professionele opzet en uitvoering van de transitie naar Hnpf.

Dit is tevens het laatste verslag van de RvT. Nu de collectieve waardeoverdracht is uitgevoerd en de liquidatie naar verwachting in de loop van 2020 zal worden geëffectueerd heeft het belanghebbendenorgaan in overleg met het bestuur en de leden van de RvT besloten dat de leden van de RvT op 30 juni 2020 zullen aftreden en dat de RvT mitsdien per die datum wordt opgeheven.

De RvT dankt het bestuur en het belanghebbendenorgaan voor de prettige en constructieve samenwerking.

Amsterdam, 26 juni 2020

Niek de Jager
Herma Polee
Frank Rijkse (voorzitter)

reactie van het bestuur

Het bestuur heeft het rapport van de Raad van Toezicht besproken. Dit is het eerste rapport van de Raad van Toezicht (RvT) en vanwege de opheffing van het pensioenfonds direct ook het laatste. Gelukkig hebben de leden van de RvT al eerder het intern toezicht op het fonds ingevuld in de vorm van een visitatiecommissie, waardoor er sprake was van een ingewerkte RvT.

Het bestuur heeft met waardering kennisgenomen van het positieve oordeel en bedankt de RvT voor de open en kritische opstelling in de afgelopen periode, die heeft bijgedragen aan de zorgvuldigheid van het proces om te komen tot collectieve waardeoverdracht.

rapportage van het belanghebbendenorgaan.

verslag en oordeel van het belanghebbendenorgaan

Het belanghebbendenorgaan heeft naast goedkeurings- en adviesrechten betreffende diverse bestuursbesluiten ook de taak om een oordeel uit te spreken over het gevoerde (en te voeren) bestuursbeleid.

verantwoording

In 2019 zijn er vijf overlegvergaderingen van het bestuur en het belanghebbendenorgaan geweest. Ondanks de soms kritische kanttekeningen die het belanghebbendenorgaan heeft geplaatst, heeft het belanghebbendenorgaan het bestuur in die overlegvergaderingen als open en constructief ervaren en kijkt het terug op een goede samenwerking in zo een wezenlijk jaar voor de toekomst van het fonds. Daarnaast is overleg gevoerd met de raad van toezicht, de certificerend actuaaris en de accountant. Het belanghebbendenorgaan heeft in het najaar van 2019 een zelfevaluatie uitgevoerd. De bevindingen daarvan zijn gedeeld met het bestuur en de raad van toezicht.

overdracht naar Hnpf

2019 heeft in het teken gestaan van het besluit over en de realisatie van overdracht naar Hnpf. Het belanghebbendenorgaan is door het bestuur gevraagd om in te stemmen met het voorgenomen besluit tot overdracht aan Hnpf en het belanghebbendenorgaan heeft hier op 4 juli 2019 mee ingestemd. Het besluit was het resultaat van een lang en zorgvuldig onderzoek naar mogelijke alternatieven voor de toekomstige pensioenuitvoering. Het onderzoek is door het bestuur eind 2016 gestart en gedurende het proces is altijd goed door het bestuur met het belanghebbendenorgaan afgestemd over opzet, processtappen en de voor de uiteindelijke besluitvorming gehanteerde matrix. Het onderzoek is stapsgewijs uitgekomen op twee alternatieven: de overdracht van alle bezittingen en verplichtingen naar een eigen kring bij een algemeen pensioenfonds en de voortzetting van het gesloten pensioenfonds maar met uitbesteding van de pensioenadministratie en bestuursondersteuning. Beide alternatieven zijn vervolgens door het bestuur nauwgezet uitgewerkt. Op basis van deze uitwerking heeft het bestuur uiteindelijk besloten tot overdracht naar Hnpf. Tijdens de uitwerking is door het bestuur over de uitvoeringskosten constructief overleg gevoerd en

zijn er afspraken gemaakt met de voormalige aangesloten ondernemingen. Het belanghebbendenorgaan is van mening dat het bestuur en de directie bij de uitvoering van onderzoek en de uitwerking van de alternatieven zeer zorgvuldig te werk zijn gegaan. Dit heeft naar het oordeel van het belanghebbendenorgaan bijgedragen aan en uiteindelijk geresulteerd in een uiterst evenwichtige besluitvorming over de toekomstige pensioenuitvoering.

Aansluitend op het besluitvormingsproces heeft het bestuur in de ogen van het belanghebbendenorgaan adequate opvolging en uitwerking aan het besluit gegeven en is de overdracht binnen de gestelde termijn gerealiseerd. Het belanghebbendenorgaan spreekt daarbij ook haar waardering uit voor de wijze waarop het bestuur in samenwerking met Hnpf heeft voorzien in de soepele transitie.

pensioenuitvoering

Naast de besluitvorming over en realisatie van de overdracht naar Hnpf, had het bestuur ook de taak in een goede pensioenuitvoering in 2019 te voorzien. Het belanghebbendenorgaan heeft kennisgenomen van de wijze waarop het bestuur invulling en uitvoering heeft gegeven aan het vermogensbeheer, de administratie, de compliance van het fonds, de Code Pensioenfondsen en de IORP II-richtlijn. Het belanghebbendenorgaan wil zijn waardering uitspreken voor de - gezien het besluit tot (voorgenomen) overdracht aan Hnpf - door het bestuur gemaakte keuzes waarmee de juiste balans is gevonden tussen een correcte en adequate uitvoering en het belang van een tijdige en succesvolle overdracht naar Hnpf, met oog voor alle belanghebbenden. Daarnaast spreekt het belanghebbendenorgaan zijn dank uit voor de uiterst professionele wijze waarop directie en pensioenbureau hun taken vervuld hebben in deze tijden van verandering.

Diemen, 26 juni 2020

Belanghebbendenorgaan
Stichting Pensioenfonds Randstad in liquidatie

Bart Gianotten, voorzitter
Mark Poort, plaatsvervangend voorzitter
Solange Overijnder-Schalkers, secretaris
Wil Kitslaar, lid
Robert te Riet, lid

reactie van het bestuur

2019 is het jaar waarin uiteindelijk besloten is tot de opheffing van het fonds. Aan dat besluit is, zoals het belanghebbendenorgaan beschrijft, een ruime periode met zorgvuldig onderzoek vooraf gegaan. In deze periode hebben belanghebbendenorgaan en bestuur regelmatig zowel over inhoud als proces overleg gevoerd. De kritische vragen van het belanghebbendenorgaan hebben beslist bijgedragen aan het uiteindelijke resultaat. Het bestuur wil het belanghebbendenorgaan bedanken voor de constructieve, maar tegelijkertijd kritische opstelling. Enkele leden van het belanghebbendenorgaan zijn inmiddels ook lid van het belanghebbendenorgaan van de Pensioenkring Randstad Groep bij Hnpf. Het stemt positief dat op deze wijze continuïteit wordt gegeven aan de behartiging van de belangen van de (gewezen) deelnemers en gepensioneerden.

Het bestuur heeft verder met waardering kennisgenomen van het positieve oordeel van het belanghebbendenorgaan. Bij de door het belanghebbendenorgaan getoonde waardering voor de directie en medewerkers van het pensioenbureau sluit het bestuur zich van harte aan.

In de komende periode zal de definitieve opheffing van het fonds zijn beslag gaan krijgen. Het bestuur (college van vereffenaars) ziet ernaar uit om ook in deze fase in goed overleg met het belanghebbendenorgaan tot een resultaat te komen.

verklaring en ondertekening.

ontwikkelingen in 2020

Direct aan het begin van 2020 zijn de bezittingen en de verplichtingen van SPR overgedragen naar Het nederlandse pensioenfonds. Deze overdracht betrof ook het negatieve eigen vermogen. De activa en passiva van de stichting zijn zodoende thans nagenoeg nihil: het fonds beschikt enkel nog over een bankrekening met een positief saldo van circa € 185 (duizend). Dit bedrag wordt deels gebruikt voor de betaling van de liquidatiekosten. Een eventueel batig saldo zal bij liquidatie worden overgemaakt naar Het nederlandse pensioenfonds. Het college van vereffenaars heeft het streven de liquidatie in 2020 af te ronden.

Ten tijde van de uitbraak van het Covid-19-virus in Nederland waren de bezittingen en verplichtingen van het pensioenfonds al overgedragen. Ook de pensioenadministratie werd derhalve al niet meer bij Ranstad Groep Nederland bv gevoerd. De impact van dit virus is dus uitermate beperkt. Medewerkers van het pensioenbureau hebben de overgebleven werkzaamheden (voornamelijk ten behoeve van de financiële administratie en het jaarwerk) vanuit huis voortgezet en de vereffenaars vergaderen digitaal. Geen van allen is door ziekte uitgevallen.

ondertekening

Aldus vastgesteld en ondertekend te Diemen op 26 juni 2020.

Het college van vereffenaars van Stichting Pensioenfonds Randstad in liquidatie,

Els Janssen
Ronald Ganzeboom

jaarrekening.

inhoud.

jaarrekening

- 73 balans per 31 december 2019
- 74 staat van baten en lasten over 2019
- 75 kasstroomoverzicht over 2019

toelichting op de jaarrekening

- 76 1 algemene toelichting
- 76 2 grondslagen voor waardering van activa en passiva
- 81 3 grondslagen voor bepaling resultaat
- 82 4 grondslagen kasstroomoverzicht
- 83 5 beleggingen voor risico pensioenfonds
- 87 6 herverzekeringsdeel technische voorzieningen
- 87 7 vorderingen en overlopende activa
- 87 8 overige activa
- 88 9 stichtingskapitaal en reserves
- 90 10 technische voorzieningen
- 91 11 overige schulden en overlopende passiva
- 92 12 risicobeheer
- 97 13 niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen
- 97 14 verbonden partijen
- 98 15 premiebijdragen (van werkgever en deelnemers)
- 98 16 beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds
- 99 17 overige baten
- 99 18 pensioenuitkeringen
- 99 19 herverzekering
- 99 20 mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds
- 101 21 mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen
- 101 22 saldo overdrachten van rechten
- 101 23 overige lasten
- 101 24 aantal personeelsleden
- 102 25 bezoldiging bestuurders
- 102 26 honoraria onafhankelijke accountant
- 102 27 uitvoeringskosten
- 103 28 gebeurtenissen na balansdatum
- 103 29 statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten
- 103 30 ondertekening jaarrekening

balans per 31 december 2019.

x € 1.000	referentie	31 december 2019	31 december 2018
ACTIVA			
beleggingen voor risico pensioenfonds	5		
vastgoedbeleggingen		57.425	62.664
aandelen		232.502	162.503
vastrentende waarden		982.653	841.857
financiële derivaten		356	156
overige beleggingen		0	632
		1.272.936	1.067.812
herverzekeringsdeel technische voorzieningen	6		
voorziening herverzekering		477	466
		477	466
vorderingen en overlopende activa	7		
vorderingen en overlopende activa		76	695
		76	695
overige activa	8		
liquide middelen		1.379	955
		1.379	955
TOTAAL ACTIVA		1.274.868	1.069.928
PASSIVA			
stichtingskapitaal en reserves	9		
stichtingskapitaal		0	0
algemene reserve		64.549	54.388
beleggingsreserve		75.320	90.313
toeslagreserve		(172.326)	(163.138)
		(32.457)	(18.437)
technische voorzieningen	10		
voorziening pensioenverplichtingen		1.290.977	1.087.765
		1.290.977	1.087.765
overige schulden en overlopende passiva	11		
financiële derivaten		0	198
nog te betalen pensioen		116	131
overige schulden		232	223
overlopende passiva		16.000	48
		16.348	600
TOTAAL PASSIVA		1.274.868	1.069.928

jaarrekening

staat van baten en lasten over 2019.

x € 1.000	referentie	2019	2018
BATEN			
premiebijdragen (van werkgever en deelnemers)	15	0	0
directe beleggingsopbrengsten		43.459	9.511
indirecte beleggingsopbrengsten		157.078	5.253
kosten vermogensbeheer		(1.116)	(1.217)
beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds	16	199.421	13.547
overige baten	17	16.138	0
TOTAAL BATEN		215.559	13.547
LASTEN			
pensioenuitkeringen	18	(9.649)	(8.738)
herverzekering	19	245	(660)
toevoeging pensioenopbouw		0	0
indexering en overige toeslagen		12	10
renteaangroei		2.539	2.735
onttrekking voor pensioenuitkeringen en -afkopen		9.563	8.884
onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten		190	175
wijziging rentetermijnstructuur		(215.239)	(57.248)
mutatie saldo overdrachten van rechten		1.204	12.185
mutatie op basis van sterftegevallen		(778)	(1.285)
mutatie op basis van arbeidsongeschiktheid		85	435
mutatie voorziening risicoherverzekering		0	557
overige mutaties		522	(164)
aanpassing actuariële grondslagen		(1.182)	14.874
mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds	20, 21	(203.084)	(18.842)
saldo overdracht van rechten	22	(1.088)	(12.813)
overige lasten	23	(16.003)	(9)
TOTAAL LASTEN		(229.579)	(41.062)
SALDO VAN BATEN EN LASTEN		(14.020)	(27.515)
verdeling van saldo van baten en lasten			
naar algemene reserve		0	0
naar beleggingsreserve		0	0
naar toeslagreserve		(14.020)	(27.515)
TOTAAL		(14.020)	(27.515)

kasstroomoverzicht over 2019.

x € 1.000	referentie	2019	2018
kasstroom uit pensioenactiviteiten			
ontvangen (betaalde) premies		3	0
ontvangen in verband met overdrachten van rechten		0	0
betaalde pensioenuitkeringen en afkopen kleine pensioenen		(9.864)	(8.991)
betaald in verband met overdracht van rechten		(1.081)	(12.813)
ontvangen (betaalde) herverzekeringsgelden		358	(557)
diverse ontvangsten en betalingen		16.887	51
		6.303	(22.310)
kasstroom uit beleggingsactiviteiten			
verkopen en aflossingen van beleggingen		300.965	506.687
ontvangen directe beleggingsopbrengsten		41.939	10.099
aankopen beleggingen		(347.688)	(494.849)
betaalde kosten voor vermogensbeheer		(1.095)	(1.237)
		(5.879)	20.700
mutatie liquide middelen			
		424	(1.610)
stand per 1 januari			
	7	955	2.565
mutatie liquide middelen			
		424	(1.610)
stand per 31 december			
	7	1.379	955

toelichting op de jaarrekening.

(Alle in de tekst opgenomen bedragen betreffen duizendtallen, tenzij anders aangegeven.)

1 algemene toelichting

activiteiten

Het doel van Stichting Pensioenfonds Randstad in liquidatie (SPR) is ('was', gezien de staat van liquidatie) het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden. Tevens verstrekt het fonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers. Het pensioenfonds geeft invulling aan de uitvoering van de voormalige pensioenregeling van de ondernemingen behorende tot de Randstad Groep Nederland bv die het zogeheten indirecte personeel in dienst hebben, evenals van Randstad nv. Met ingang van 1 juli 2015 hebben deze ondernemingen een andere pensioenregeling; deze wordt elders uitgevoerd. SPR is dientengevolge sindsdien een gesloten pensioenfonds. Op 1 januari 2020 heeft het fonds alle bezittingen en verplichtingen overgedragen aan een algemeen pensioenfonds, te weten 'Het nederlandse pensioenfonds'. Daardoor is SPR vanaf 2020 een stichting in liquidatie. De jaarrekening 2019 is dientengevolge de laatste 'volledige' jaarrekening die SPR oplevert.

De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41202016 en is statutair gevestigd te Amsterdam. Het feitelijke vestigingsadres is Diemermere 25 in Diemen.

financieel toetsingskader

Sinds 1 januari 2007 is de Pensioenwet in werking. Onderdeel van de Pensioenwet is het Financieel Toetsingskader (FTK). Het FTK is een verzameling van (reken)regels voor pensioenfonds en stelt daarmee de kaders waarbinnen een pensioenfonds moet opereren. SPR past het FTK toe in zijn jaarverslag, conform de bepalingen van RJ 610 Pensioenfonds van de Raad van de Jaarverslaggeving. In 2015 is het FTK herzien en sindsdien gelden er aangepaste regels, vastgelegd in het nFTK.

2 grondslagen voor waardering van activa en passiva

algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW – voor zover verplicht gesteld door de Pensioenwet – en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ), uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving. De jaarrekening is opgesteld in euro's.

Beleggingen en pensioenverplichtingen worden gewaardeerd op reële waarde. De overige activa en passiva worden gewaardeerd op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Als geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, dan vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans, de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen, waarmee wordt verwezen naar de toelichting.

vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn niet gewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar met uitzondering van de vorming van een reservering voor risicodekking voor overlijden van arbeidsongeschikte deelnemers. Deze reservering is nieuw bij SPR. Zie verder hieronder in de paragraaf 'schattingen en veronderstellingen'.

schattingen en veronderstellingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt het bestuur van SPR zich verschillende oordelen en maakt schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

SPR hanteert onverkort de rentecurve die DNB publiceert ten behoeve van haar toezicht op pensioenfonds, de zogeheten rentetermijnstructuur

mede gebaseerd op een ultimate forward rate (UFR)-correctie.

De correctiefactoren toegepast op de AG-Prognosetafel met overlevingskansen ter bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen van SPR worden gebaseerd op sociaal-economische factoren per leeftijd en geslacht aan de hand van postcodes in Nederland. Per einde 2015 zijn deze correctiefactoren voor het laatst geactualiseerd. De AG-Prognosetafel is in het verslagjaar niet geactualiseerd: de AG-Prognosetafel 2018 wordt toegepast.

In tegenstelling tot voorgaande jaren is er in de voorziening pensioenverplichtingen een aanvullende reservering voor de risicodekking van voor overlijden van arbeidsongeschikte deelnemers getroffen. Deze reservering werd voorheen niet nodig geacht, maar door het gesloten karakter van het fonds en gewijzigde arbeidsongeschiktheidswetgeving is er echter nog nauwelijks sprake van revalidering. De vorming van deze reservering wordt als een aanpassing van de actuariële grondslagen gezien.

discontinuïteit van de stichting

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de discontinuïteit van de stichting. De waarderingsgrondslagen zijn gebaseerd op de in het verleden gehanteerde grondslagen, rekening houdend met eventuele additionele afwaarderingen van activa en het treffen van aanvullende voorzieningen. De liquidatiegrondslagen van RJ 170 hoofdstuk 2 zijn niet toegepast, aangezien de de liquidatie zich voltrekt volgens een bepaald scenario en het college van vereffenaars verwacht dat de stichting aan haar verplichtingen ingevolge de liquidatie zal kunnen voldoen.

opname van actief, verplichting, baat of last

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de

omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

vreemde valuta

functionele valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. De jaarrekening is opgesteld in euro's. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. De euro is zowel de functionele als de presentatievaluta van SPR.

transacties, vorderingen en schulden

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum. Monetaire activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de staat van baten en lasten.

beleggingen

algemeen

De beleggingen zijn gewaardeerd op reële waarde. Slechts indien de reële waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs. Beleggingen voor risico pensioenfonds en voor risico deelnemers zijn op gelijke wijze gewaardeerd. (SPR heeft geen beleggingen voor risico deelnemers.) Lopende interestposities uit hoofde van beleggingen zijn verantwoord als onderdeel van de marktwaarde van de betreffende beleggingscategorie.

vastgoedbeleggingen

(Indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd op de per balansdatum geldende marktwaarde. Voor beursgenoteerde beleggingen is dit de beurskoers per balansdatum. Voor niet-beursgenoteerde beleggingen fondsbeleggingen is dit de nettovermogenswaarde van het beleggingsfonds. Ongerealiseerde waardeveranderingen worden via de staat van baten en lasten verwerkt.

aandelen

Aandelen en participaties in beleggingsinstellingen/fondsen zijn gewaardeerd op marktwaarde per balansdatum. Voor beursgenoteerde beleggingen is dit de beurskoers per balansdatum. Voor niet-beursgenoteerde beleggingen fondsbeleggingen is dit de nettovermogenswaarde van het beleggingsfonds. Ongerealiseerde waardeveranderingen worden via de staat van baten en lasten verwerkt.

vastrentende waarden

Vastrentende waarden en participaties in beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd op marktwaarde per balansdatum. Voor beursgenoteerde beleggingen is dit de beurskoers per balansdatum. Voor niet-beursgenoteerde beleggingen fondsbeleggingen is dit de nettovermogenswaarde van het beleggingsfonds. De lopende interest op vastrentende waarden wordt gepresenteerd als onderdeel van de marktwaarde van de vastrentende waarden.

financiële derivaten

Financiële derivaten worden in de jaarrekening opgenomen tegen marktwaarde. Indien geen marktwaarde beschikbaar is, wordt de waarde bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingmodellen. Er wordt geen gebruik gemaakt van hedge accounting. Indien een derivatenpositie (inclusief opgelopen rente) negatief is, wordt het op de passiefzijde van de balans verantwoord.

overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd op marktwaarde. Indien geen marktwaarde beschikbaar is, wordt de waarde bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingmodellen. Deposito's worden gewaardeerd tegen kostprijs.

methodiek bepaling marktwaarde

Bij de waardering van de beleggingen van het pensioenfonds kan voor het grootste deel gebruik worden gemaakt van marktnoteringen, met uitzondering van bepaalde derivaten, die op basis van waarderingmodellen en -technieken zijn gewaardeerd. Hierin worden veronderstellingen gehanteerd ten aanzien van bijvoorbeeld kredietrisico, correlaties en rentecurves.

Opgemerkt wordt dat schattingen naar hun aard subjectief zijn en dat de geschatte actuele waarden van financiële instrumenten daarom inherent onderhevig zijn aan onzekerheden. Deze schattingen zijn momentopnames, gebaseerd op de marktomstandigheden en de op dat moment beschikbare informatie. De waarderingmodellen en -technieken die gehanteerd zijn bij het schatten van de reële waarde van de derivaten zijn met name mededelingen geweest van gerenommeerde derdepartijen: banken, brokers, custodians, etc. ten aanzien van de transactiepreizen.

herverzekeringsdeel technische voorzieningen

herverzekeringspremies

Herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.

herverzekeringscontracten op risicobasis

Tot en met 2001 verzekerde SPR de mogelijke lasten voortvloeiend uit WAO-hiaten bij Zwitserleven. WAO-hiaatgevallen die betrekking hebben op de jaren tot en met 2001 komen zodoende ten laste van deze verzekeringsmaatschappij. Vorderingen uit dit herverzekeringscontract op risicobasis worden als actief verantwoord op het moment dat de onderhavige verzekerde gebeurtenis zich voordoet. De waardering vindt plaats op basis van de contante waarde van de verzekerde uitkeringen uit hoofde van het contract, volgens de grondslagen van het pensioenfonds, waarbij rekening wordt gehouden met de kredietwaardigheid van de verzekeraar (afslag voor kredietrisico). Genoemde grondslagen van het fonds zijn dezelfde als die voor de waardering van voorziening voor pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds worden gebruikt (zie hieronder).

De niet direct uit lopende afrekeningen opeisbare vorderingen uit verzekeringspolissen worden op de balans in een afzonderlijke actiefpost opgenomen. Opeisbare vorderingen/schulden uit hoofde van lopende afrekeningen binnen de contractperiode worden opgenomen als kortlopende vorderingen/kortlopende schulden.

De herverzekerde pensioenverplichtingen worden bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen ook aan de activazijde van de jaarrekening verwerkt. Deze zijn gewaardeerd op actuele waarde aan de hand van de door de verzekeraar bepaalde afkoopsom welke in het kader van de overdracht van de bezittingen en verplichtingen aan Hnpf overeengekomen en betaald is.

vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie.

Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente rente-inkomsten ten gunste van het saldo van baten en lasten gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Vorderingen en overlopende activa worden onderscheiden van vorderingen in verband met beleggingstransacties. Vorderingen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen.

liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen.

stichtingskapitaal en reserves

Het stichtingskapitaal en de reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en

posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen. SPR heeft een afgerond stichtingskapitaal van € 0 (reëel zijnde vijfenveertig euro).

De statutaire reserves en de overige wettelijke reserves die het pensioenfonds conform artikel 2:389 en artikel 2:390 BW vormt, blijken op grond van artikel 2:373 lid 1 BW afzonderlijk uit de balans. Er zijn drie reserves bij SPR:

- de algemene reserve;
- de beleggingsreserve;
- de toeslagreserve.

De algemene reserve bedraagt 5% van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds. De beleggingsreserve vormt samen met de algemene reserve het bedrag dat volgens het standaardmodel van DNB hoort bij het vereist eigen vermogen (VEV) van het pensioenfonds. De omvang van de toeslagreserve is gelijk aan de overwaarde of onderwaarde van het fonds buiten het totaal van de voorziening pensioenverplichtingen, de algemene reserve en de beleggingsreserve.

technische voorzieningen

algemeen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd op de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd op de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen.

Wanneer verplichtingen naar verwachting door een derde zullen worden vergoed, wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen indien het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting.

voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds (VPV) wordt tegen actuele waarde gewaardeerd aan de hand van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per balansdatum op basis van de UFR-rekenrente. De waarde van de voorziening wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken.

Bij de berekening van de VPV is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of op de opgebouwde pensioenaanspraken en ingegane pensioen toeslag (indexatie) kan worden gegeven. Toeslagen kunnen ook negatief zijn: de pensioenaanspraken en ingegane pensioenuitkeringen worden dan gekort. Alle per balansdatum bestaande toeslagenbesluiten zijn in de berekening begrepen; genomen toeslagenbesluiten betrekking hebbend op posities na balansdatum niet.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw voor de arbeidsongeschikte deelnemers van het fonds.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt rekening gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De VPV is gebaseerd op de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- De gehanteerde marktrente is gebaseerd op de rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB – inclusief UFR, rekening houdend met de looptijd van de uitkeringen;
- Overlevingstafel, te weten de AG-Prognosetafel 2018, startjaar 2020, inclusief op basis van sociaaleconomische factoren aan de hand van postcodes berekende correctiefactoren per leeftijd en geslacht (2018: AG-Prognosetafel 2018, startjaar 2019);
- Ten behoeve van alle actieve deelnemers is een nabestaandenpensioen op risicobasis verzekerd. Reservering voor nabestaandenpensioen ten behoeve van (gewezen) deelnemers vindt plaats voor de aanspraken op nabestaandenpensioen opgebouwd tot 1 januari 2001 en de aanspraken op nabestaandenpensioen die verkregen zijn uit uitruil van ouderdomspensioen op 30 juni 2015;
- Een kostenopslag ter grootte van 2,0% van de voorziening pensioenverplichtingen in verband met toekomstige administratie- en excassokosten;
- Voor de arbeidsongeschikte deelnemers wordt rekening gehouden met premievrijstelling van de toekomstige pensioenopbouw.

beleggingen (financiële derivaten)

Indien een derivatenpositie (inclusief opgelopen rente) negatief is, wordt deze op de passiefzijde van de balans verantwoord. Derivaten worden in de jaarrekening opgenomen tegen marktwaarde. Als er geen marktwaarde beschikbaar is, dan wordt de waarde bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingmodellen.

overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden worden opgenomen tegen de reële waarde van de tegenprestatie, gewoonlijk de nominale waarde. Overlopende passiva worden opgenomen tegen de reële waarde.

3 grondslagen voor bepaling resultaat

algemeen

De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderinggrondslagen voor beleggingen en de voorzieningen pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden direct verantwoord in het resultaat.

premiebijdragen (van werkgever en deelnemers)

Onder premiebijdragen van werkgever en deelnemers wordt verstaan de in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor op te bouwen en verzekerde pensioenen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Aangezien het fonds gesloten is, is deze resultaatpost niet langer meer van toepassing.

beleggingsresultaten risico pensioenfonds

directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en –lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten. Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling. Directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardewijzigingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. Indirecte beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

kosten vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer vallen de beheerkosten die de vermogensbeheerders – inclusief de fiduciaire vermogensbeheerder – in rekening brengen, evenals de transactiekosten, bewaarloon en de overige administratieve kosten van beleggingen.

verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen e.d.

pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan pensioengerechtigden uitgekeerde bedragen plus de afkopen (uitkeringen ineens) van kleine pensioenaanspraken. De afkopen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. De pensioenuitkeringen zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

toelichting op de jaarrekening.

pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

De mutatie voorziening pensioenverplichtingen betreft de wijziging in de waarde van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds. Voor de grondslagen wordt verwezen naar de paragraaf 'grondslagen voor waardering van activa en passiva'.

mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen

De mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen betreft de wijzigingen in de waarde van het herverzekeringsdeel technische voorzieningen.

saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdracht van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

overige lasten

Overige baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

4 grondslagen kasstroomoverzicht

Voor de opstelling van het kasstroomoverzicht is de directe methode gehanteerd, Hierbij zijn alle ontvangsten en uitgaven als zodanig gepresenteerd. Er is onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en kasstromen uit beleggingsactiviteiten.

toelichting op de jaarrekening.

5 beleggingen voor risico pensioenfonds

beleggingen naar soort

x € 1.000	vastgoedbeleggingen	aandelen	vastrentende waarden	financiële derivaten	overige beleggingen	totaal
				(saldo)		
beleggingen in categorie	57.114	230.733	973.993	356	0	1.262.196
opgelopen rente	0	0	662	0	0	662
openstaande transacties	311	1.769	0	0	0	2.080
liquide middelen	0	0	7.998	0	0	7.998
stand per 31-12-2019	57.425	232.502	982.653	356	0	1.272.936

verloop beleggingen

x € 1.000	vastgoedbeleggingen	aandelen	vastrentende waarden	financiële derivaten	overige beleggingen	totaal
				(saldo)		
stand per 1-1-2018	64.064	168.208	834.143	1.351	1.203	1.068.969
aankopen	0	109.072	393.429	0	0	502.501
verkopen	(6.960)	(90.292)	(413.777)	5.203	(540)	(506.366)
verkoopresultaat	207	694	(2.140)	(5.203)	6	(6.436)
waardeontwikkeling	5.522	(17.696)	25.568	(1.393)	(37)	11.964
stand per 31-12-2018	62.833	169.986	837.223	(42)	632	1.070.632
aankopen	1.332	53.227	285.477	0	0	340.036
verkopen	(11.961)	(34.264)	(262.443)	3.597	(470)	(305.541)
verkoopresultaat	(175)	4.694	3.423	(3.597)	(162)	4.183
waardeontwikkeling	5.085	37.090	110.313	398	0	152.886
stand per 31-12-2019	57.114	230.733	973.993	356	0	1.262.196

Op balansdatum is de waarde van de beleggingen van het fonds € 1.272.936 (2018: € 1.067.614) [zie eerste tabel]. Hiervan is € 1.262.196 aan beleggingen in bezit (2018: € 1.070.632) [zie tweede tabel]. Het verschil tussen deze bedragen betreft de opgelopen rente, de nog te ontvangen gelden uit openstaande transacties (bijvoorbeeld dividenden) en het kasgeld in de beleggingsportefeuille dat niet belegd is (zijnde liquide middelen).

Ultimo 2019 bedraagt de debetpositie van de financiële derivaten € 356 (2018: € 156). De creditpositie van de derivaten is € 0 (2018: € 198).

Aangezien er geen negatieve waarde van de financiële derivaten is, hebben de beleggingen aan de activazijde

van de balans eind 2019 dezelfde beleggingswaarde als de totale waarde van de beleggingen: € 1.272.936. In 2018 was de activawaarde hoger dan de totaalwaarde: € 1.067.812 vs. € 1.067.614.

beleggingen: activa en passiva

x € 1.000	2019	2018
activawaarde beleggingen voor risico van het pensioenfonds	1.272.936	1.067.812
passivawaarde beleggingen voor risico van het pensioenfonds (derivaten)	0	(198)
stand per 31 december	1.272.936	1.067.614

toelichting op de jaarrekening.

Financiële derivaten worden gebruikt om de valutarisico's af te dekken. Ten behoeve van het hedgen van de risico's die het fonds met de beleggingen loopt op de Amerikaanse dollar en het Britse pond, zijn valutatermijncontracten afgesloten. De gepresenteerde waarde aan derivaten betreffen deze valutatermijncontracten.

Het afdekken van het renterisico van de pensioenverplichtingen van SPR geschiedt binnen beleggingsfondsen en met directe beleggingen in staatsobligaties. Ook in de voor rente-afdekking gebruikte beleggingsfondsen wordt gebruik gemaakt van staatsobligaties. Tevens maken deze fondsen gebruik van forward bonds en renteswaps. Dit zijn financiële derivaten, maar deze worden niet onder deze beleggingscategorie in de jaarrekening vermeld: ze

maken integraal onderdeel uitmaken van beleggingsfondsen, de zogeheten LDI³-fondsen, waarin SPR belegt.

De omvang van de aan- en verkopen van voornamelijk de aandelenbeleggingen in het verslagjaar relatief groot als gevolg van 'herschikkingen' in de beleggingsportefeuille. Alle aandelenbeleggingen zijn overgeheveld naar ESG⁴-beleggingsfondsen van Northern Trust.

De verdeling van de beleggingen op basis van de verschillende waarderingstechnieken is opgenomen in de volgende tabel. Ruim 86% van de beleggingswaarde van SPR is gebaseerd op beurskoersen. [Merk op dat in deze tabel de liquide middelen niet als vastrentende waarden zijn geclassificeerd.]

x € 1.000	vastgoedbeleggingen		aandelen		vastrentende waarden		derivaten (gesaldeerd)		overige beleggingen + liquide middelen		totaal	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
categorie 1 (direct o.b.v. beurskoersen)	0	0	232.502	162.503	861.565	802.363	0	0	7.998	4.224	1.102.065	969.090
categorie 2 (indirect o.b.v. beurskoersen voor soortgelijke instrumenten)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
categorie 3 (waardering niet gebaseerd op beschikbare marktinformatie)	57.425	62.664	0	0	113.090	35.902	356	(42)	0	0	170.871	98.524
stand per 31 december	57.425	62.664	232.502	162.503	974.655	838.265	356	(42)	7.998	4.224	1.272.936	1.067.614

beleggingen in aangesloten ondernemingen

Stichting Pensioenfonds Randstad belegt niet direct in Randstad nv of in één van de andere bij het fonds aangesloten ondernemingen. Via participatie in aandelenbeleggingsfondsen kan er indirect wel sprake zijn van beleggingen in Randstad nv. Deze mogelijke, indirecte beleggingen zijn, als ze al voorkomen, zeer beperkt van omvang.

vastgoedbeleggingen

vastgoedbeleggingen (totaal)

x € 1.000	2019	2018
indirecte vastgoedbeleggingen (participaties in beleggingsfondsen)	57.425	62.664
stand per 31 december	57.425	62.664

Vastgoedbeleggingen bestaan bij SPR uit belangen in Altera Vastgoed N.V. inzake de sector 'woningen' (€ 57.114; 2018: €50.696 (excl. openstaande bedragen)). De belangen in vastgoedbeleggingen bij Altera in de

³ LDI = liability driven investments. Investerings die gebaseerd worden op de verplichtingen (structuur) van de belegger. In geval van pensioenfondsen: de pensioenverplichtingen.

⁴ Beleggingfondsen die beleggen aan de hand van ESG-criteria. ESG-criteria = ecological, social en governance-aspecten. Duurzaam c.q. maatschappelijk verantwoord beleggen zijn vergelijkbare termen hiervoor.

toelichting op de jaarrekening.

sector 'winkels' zijn in het verslagjaar afgebouwd naar € 0 (2018: € 12.137 (excl. openstaande bedragen)).

vastgoedbeleggingen (gesplitst)		
x € 1.000	2019	2018
indirecte vastgoedbeleggingen (participaties in beleggingsfondsen) in bezit	57.114	62.833
indirecte vastgoedbeleggingen (participaties in beleggingsfondsen) openstaande transacties	311	(169)
stand per 31 december	57.425	62.664

aandelen

aandelenbeleggingen		
x € 1.000	2019	2018
niet-beursgenoteerde aandelenbeleggingsfondsen	232.502	162.503
stand per 31 december	232.502	162.503

Aandelenbeleggingen vinden plaats in meerdere fondsen van vermogensbeheerder Northern Trust. Northern Trust is de enige aandelenbelegger van SPR.

aandelenbeleggingen (gesplitst)		
x € 1.000	2019	2018
niet-beursgenoteerde aandelenbeleggingsfondsen	230.733	169.986
niet-beursgenoteerde aandelenbeleggingsfondsen - openstaande transacties	1.769	(7.483)
stand per 31 december	232.502	162.503

vastrentende waarden

vastrentende waarden naar soort

x € 1.000	2019	2018
staatsobligaties	100.794	126.627
niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen - bedrijfsobligaties	96.174	80.043
niet-beursgenoteerde LDI-beleggingsfondsen	378.821	285.070
niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen - hoogrentende leningen (incl. structured credit)	99.849	85.913
niet-beursgenoteerde hypotheekfondsen	139.420	125.431
niet-beursgenoteerde geldmarktfondsen	159.597	135.181
liquide middelen	7.998	3.592
stand per 31 december	982.653	841.857

De waarde van de vastrentendewaardenbeleggingen van het fonds zijn inclusief de opgelopen couponrentes. Zie onderstaande tabel voor de uitsplitsing.

vastrentende waarden

x € 1.000	2019	2018
vastrentende waarden in bezit	973.993	837.223
opgelopen couponrente	662	1.042
nog te betalen transacties vastrentende waarden	0	0
stand per 31 december exclusief liquide middelen	974.655	838.265
liquide middelen	7.998	3.592
stand per 31 december	982.653	841.857

De beleggingen in vastrentende waarden bestaan uit staatsobligaties, uit beleggingsfondsen die in vastrentende waarden en in renteswaps beleggen (LDI-beleggingsfondsen) en uit beleggingsfondsen die investeren in bedrijfsobligaties of hoogrentende leningen van landen. Tevens is er sprake van beleggingen in hypotheek (via fondsen voor gemene rekening van Aegon Asset Management (AeAM) en ASR) en in 'structured credits', een bijzondere vorm van hoogrentende leningen voor bedrijven.

Het grootste deel van deze vastrentendewaardenbeleggingen is te vinden in de matchingportefeuille van SPR; deze beleggingen zijn gericht op het afdekken van het renterisico van de pensioenverplichtingen en vinden onder meer plaats bij

[toelichting op de jaarrekening.](#)

Insight Investment. Bij Insight Investment belegt SPR in vier liability-driven-investments-fondsen, waarmee een groot deel van het renterisico op de pensioenverplichtingen wordt afgedekt. Daarnaast is een substantieel deel van de matchingportefeuille belegd in (staats)obligaties van België, Duitsland, Nederland, Oostenrijk en supranationale instellingen als de Europese Unie. Deze (staats)obligaties zijn discretionaire beleggingen, ofwel beleggingen die direct op naam van SPR staan. Het pensioenfonds bezit geen inflatiegerelateerde staatsobligaties.

In de rendementsportefeuille van SPR zijn eveneens vastrentende waarden opgenomen. Deze zijn gericht op het behalen van rendement en bestaan voornamelijk uit beleggingsfondsen die in bedrijfsobligaties, hoogrentende leningen (van landen en bedrijven), waaronder genoemde 'structured credits', of hypotheekleningen investeren.

Ultimo 2019 zijn de beleggingen in vastrentende waarden (waaronder geldmarktbeleggingen) in beheer bij acht vermogensbeheerders.

[vermogensbeheerders beleggingen in vastrentende waarden](#)

LDI-fondsen gericht op matching renterisico	Insight Investment
bedrijfsobligaties	Blackrock, Legal & General, Standard Life Investments
hoogrentende leningen (incl. structured credit)	Legal & General, Kempen Diversified Structured Credit Pool
hypothecaire leningen	ASR, AeAM (Aegon)
geldmarktfondsen	Insight Investment

financiële derivaten

SPR maakt - op eigen naam - beperkt gebruik van financiële derivaten. Deze hebben het afdekken van het valutarisico als doel. De posities van deze financiële derivaten (valutatermijncontracten) per jaareinde, die direct op naam van SPR staan, zijn vermeld in onderstaande tabel. De contracten zijn (alle) afgesloten met JP Morgan.

[financiële derivaten](#)

x € 1.000	2019		totaal	2018
	debet	credit		
valutaderivaten	356	0	356	(42)
stand per 31 december	356	0	356	(42)

Derivaten ter afdekking van het renterisico op de pensioenverplichtingen zijn onderdeel van de LDI-fondsen van Insight Investment (zie vastrentende waarden). Deze LDI-fondsen maken voornamelijk gebruik van forward bonds en renteswaps. Deze derivaten kennen het kredietrisico (het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen) als grootste risico. Dit risico wordt beperkt door Insight alleen transacties toe te laten staan met kredietwaardige tegenpartijen, en door te werken met onderpanden die op dagbasis uitgewisseld worden.

overige beleggingen

Op balansdatum heeft SPR geen overige beleggingen meer. Tot voor kort bestonden de overige beleggingen uit participaties in beleggingsfondsen die gericht zijn op het behalen van absoluut rendement (hedge funds). SPR heeft de beleggingen in hedge funds de afgelopen jaren afgebouwd tot nul: de rendementen stonden naar de mening van het bestuur niet in verhouding tot de hoge kosten van deze fondsen.

[overige beleggingen](#)

x € 1.000	2019	2018
niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen		
overige beleggingen	0	632
stand per 31 december	0	632

toelichting op de jaarrekening.

6 herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Tot en met 2001 verzekerde SPR de mogelijke lasten voortvloeiend uit WAO-hiaten bij Zwitserleven. WAO-hiaatgevallen die op deze herverzekering betrekking hebben, komen zodoende ten laste van deze verzekeringsmaatschappij en zijn voor SPR een vordering herverzekering WAO-hiaat. Deze bedraagt ultimo 2019 € 477 (2018: € 466).

voorziening herverzekering

x € 1.000	2019	2018
stand per 1 januari	466	512
verhoging arbeidsongeschiktheidsgraad	142	(14)
toeslagverlening	12	10
renteaangroei	(1)	(1)
mutatie sterfte	1	2
aanpassing middeling rentetermijnstructuur	0	0
actualisering rentetermijnstructuur	30	8
onttrekking voor pensioenuitkeringen	(55)	(50)
onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	(1)	(1)
herwaardering o.b.v. afkoopsom	(117)	0
stand per 31 december	477	466

In de voorziening pensioenverplichtingen van het fonds is deze vordering tevens als herverzekeringsdeel opgenomen. Het betreft een verplichting die op balansdatum volledig herverzekerd is. In het kader van de overdracht van alle bezittingen en verplichtingen aan Het Nederlandse Pensioenfonds, is deze voorziening begin 2020 overgenomen door dit algemene pensioenfonds tegen de afkoopwaarde ultimo 2019 die de verzekeraar uiteindelijk betaald heeft. Ten behoeve daarvan heeft per einde 2019 een herwaardering op basis van de afkoopwaarde van de verzekeraar plaatsgevonden.

Door de herwaardering is de waarde van het herverzekeringdeel van de technische voorzieningen niet meer gelijk aan de 'tegenhanger' van deze post aan de passivazijde van de balans, de voorziening

pensioenverplichting herverzekering. Het verschil tussen deze posten (€ 117) is in het resultaat opgenomen.

7 vorderingen en overlopende activa

vorderingen en overlopende activa

x € 1.000	2019	2018
vorderingen i.h.k.v. verzekeringen	24	656
overige vorderingen en overlopende activa	52	39
stand per 31 december	76	695

De post 'vordering i.h.k.v. verzekeringen' betreffen door SPR ten behoeve van de voormalige aangesloten ondernemingen van het fonds voorgeschoten WAO-hiaatuitkeringen.

Daarnaast zijn de voormalig aangesloten ondernemingen het pensioenfonds gelden verschuldigd met betrekking tot vergoedingen voor de onafhankelijke bestuursleden, de leden van de raad van toezicht en enkele leden van het belanghebbendenorgaan van SPR. Deze worden door SPR betaald, maar worden doorbelast aan de voormalig aangesloten ondernemingen SPR: zij betalen de uitvoeringskosten, waaronder de bestuurskosten, van het fonds. De op balansdatum hieromtrent openstaande vordering op de voormalige aangesloten ondernemingen vormt de post 'overige vorderingen en overlopende activa'.

Alle vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd van minder dan één jaar en zullen in verband met de staat van liquidatie in 2020 binnen het fonds worden afgewikkeld.

8 overige activa

overige activa

x € 1.000	2019	2018
liquide middelen	1.379	955
stand per 31 december	1.379	955

toelichting op de jaarrekening.

De overige activa van het fonds zijn de liquide middelen ofwel de tegoeden op bankrekeningen die direct opeisbaar en ter vrije beschikking van SPR zijn. Liquide middelen met betrekking tot de beleggingsrekeningen zijn verantwoord onder de beleggingen. De hier vermelde liquide middelen zijn bedoeld ter (na)betaling van pensioenuitkeringen en de afwikkeling van liquidatiekosten van het fonds. Bovendien zal € 1.251 van deze middelen begin 2020 overgedragen worden aan Het Nederlandse pensioenfonds, daar dit gelden betreft die in feite tot de algemene reserve van SPR behoren.

9 stichtingskapitaal en reserves

stichtingskapitaal

SPR heeft een stichtingskapitaal van vijfenveertig euro.

algemene reserve

De algemene reserve bedraagt 5% van de voorziening pensioenverplichtingen eigen rekening en is in het boekjaar in omvang toegenomen gezien de gestegen waarde van de voorziening pensioenverplichtingen.

algemene reserve

x € 1.000	2019	2018
Stand per 1 januari	54.388	53.448
(onttrekking)/toevoeging algemene reserve (naar)/uit beleggingsreserve	10.161	940
(onttrekking)/toevoeging uit bestemming van het saldo van baten en lasten	0	0
stand per 31 december	64.549	54.388

beleggingsreserve

De beleggingsreserve vormt samen met de algemene reserve het bedrag dat volgens het standaardmodel van DNB hoort bij het vereist eigen vermogen (VEV) van het pensioenfonds. De beleggingsreserve is ultimo 2019 5,8% (2018: 8,3%) van de voorziening pensioenverplichtingen.

beleggingsreserve

x € 1.000	2019	2018
stand per 1 januari	90.313	90.236
(onttrekking)/toevoeging beleggingsreserve (naar)/uit toeslagreserve	(4.832)	1.017
(onttrekking)/toevoeging beleggingsreserve (naar)/uit algemene reserve	(10.161)	(940)
(onttrekking)/toevoeging uit bestemming van het saldo van baten en lasten	0	0
stand per 31 december	75.320	90.313

verloop stichtingskapitaal en reserves

x € 1.000	stichtingskapitaal	algemene reserve	beleggingsreserve	toeslagreserve	totaal
stand per 1-1-2018	0	53.448	90.236	(134.606)	9.078
bestemming van het saldo van baten en lasten	0	0	0	(27.515)	(27.515)
overige mutaties	0	940	77	(1.017)	0
stand per 31-12-2018	0	54.388	90.313	(163.138)	(18.437)
bestemming van het saldo van baten en lasten	0	0	0	(14.020)	(14.020)
overige mutaties	0	10.161	(14.993)	4.832	0
stand per 31-12-2019	0	64.549	75.320	(172.326)	(32.457)

toelichting op de jaarrekening.

toeslagreserve

De toeslagreserve heeft als doel toekomstige toeslagverleningen aan de gewezen deelnemers en de pensioengerechtigden te kunnen uitvoeren. De toeslagreserve wordt gevoed door de toevoeging van het financiële resultaat voor zover dit niet benodigd is voor de andere reserves. De omvang van de toeslagreserve is in beginsel onbeperkt, maar bedraagt door de tekorten van het fonds op de balansdatum -/- € 172.326 (2018: -/- € 163.138).

Bij een positieve toeslagreserve verleent SPR in beginsel toeslagen. Ultimo 2019 is de toeslagreserve negatief; reden waarom er geen toeslagen gegeven kunnen worden. Het verloopoverzicht van de toeslagreserve staat in de tabel hieronder.

toeslagreserve

x € 1.000	2019	2018
stand per 1 januari	(163.138)	(134.606)
(onttrekking)/toevoeging toeslagreserve (naar)/uit beleggingsreserve	4.832	(1.017)
(onttrekking)/toevoeging uit bestemming van het saldo van baten en lasten	(14.020)	(27.515)
stand per 31 december	(172.326)	(163.138)

solvabiliteit en dekkingsgraad

Op basis van de wettelijke regels van het FTK worden verplicht buffers aangehouden voor de risico's die het pensioenfonds loopt. Deze zijn terug te vinden in de algemene reserve en de beleggingsreserve. Volgens de FTK-richtlijnen zijn deze buffers als vermeld in onderstaande tabel weer te geven. Ook zijn de verschillende dekkingsgraden van het fonds vermeld.

solvabiliteit en dekkingsgraad

x € 1.000	2019	2018
minimaal vereist eigen vermogen (MVEV)	52.930	44.622
vereist eigen vermogen (VEV)	139.869	144.701
solvabiliteitsbuffer	(172.326)	(163.138)
MVEV als % van VPV	104,1%	104,1%
VEV als % van VPV	110,8%	113,3%
actuele dekkingsgraad	97,5%	98,3%
beleidsdekkingsgraad	96,4%	100,4%
reële dekkingsgraad	76,7%	80,2%

De buffers worden door het pensioenfonds met behulp van de standaardmethode van DNB berekend. Hierbij wordt voor de samenstelling van de beleggingen uitgegaan van de feitelijke beleggingsmix in de evenwichtssituatie. Deze buffers zijn niet voldoende aanwezig; de som van het stichtingskapitaal en de reserves is kleiner dan de vereiste buffers, het fonds verkeert in de situatie van een dekkingstekort.

De actuele dekkingsgraad van SPR bedraagt per 31 december 2019 97,5% (2018: 98,3%). De dekkingsgraad wordt berekend uit het quotiënt van de activa van het fonds en de voorziening pensioenverplichtingen, rekeninghoudend met de herverzekerde verplichtingen.

De beleidsdekkingsgraad, het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden van de laatste twaalf maanden, bedraagt per jaareinde 2019 96,4% (2018: 100,4%).

De reële dekkingsgraad was aan het einde van het verslagjaar 76,7% (2018: 80,2%).

De beleidsdekkingsgraad van SPR is lager dan de dekkingsgraad die hoort bij het minimaal vereist eigen vermogen (MVEV) van het fonds. De beleidsdekkingsgraad zijn beide ook lager dan de dekkingsgraad die hoort bij het vereist eigen vermogen (VEV) van het fonds. Deze dekkingsgraad is 110,8% ultimo 2019. SPR verkeert zodoende zowel in een reserve- (t.o.v. VEV) als in een dekkingstekort (ten opzichte van het MVEV).

Het minimaal vereist eigen vermogen (MVEV) bedraagt ultimo 2019 4,1% van de voorziening pensioenverplichtingen € 52.930). Eind 2018 bedroeg

toelichting op de jaarrekening.

deze eveneens 4,1% (€ 44.622). Het MVEV is bepaald op basis van beleggingsrisico en overlijdensrisico en is de som van 4% van de voorziening pensioenverplichtingen (gecorrigeerd met een verhoudingsgetal voor wat betreft de herverzekerde pensioenverplichtingen) en 0,3% van het aanwezige risicokapitaal.

Het vereist eigen vermogen (VEV) bedraagt ultimo 2019 10,8% van de voorziening pensioenverplichtingen, te weten: € 139.869. Ultimo 2018 bedroeg deze 13,3% (toen € 144.701). Het VEV is bepaald aan de hand van het standaardmodel uit het FTK gebaseerd op een tiental risicofactoren (S1 t/m S10). In het bestuursverslag is het VEV in detail opgenomen.

Gezien het reservetekort van SPR is er een herstelplan van toepassing. Evaluatie van dit herstelplan in 2019 leerde dat het fonds zich op eigen kracht financieel tijdig kon herstellen, wat wil zeggen dat de situatie waarin de beleidsdekkingsgraad lager is dan de dekkingsgraad behorende bij het VEV binnen de (gekozen) termijn van tien teniet gedaan kan worden. Evaluatie van het herstelplan leert echter ook dat het dekkingstekort naar verwachting niet tijdig wordt opgeheven: SPR zou waarschijnlijk eind 2020 voor de zesde opeenvolgende keer op jaareinde een beleidsdekkingsgraad hebben die lager is dan het MVEV. Door de overdracht van alle bezittingen en verplichtingen begin 2020 aan Het nederlandse pensioenfonds (Hnpf), zal hiervan bij SPR geen sprake zijn - maar bij de eigen kring van Hnpf waarschijnlijk wel. Het negatieve eigen vermogen van het fonds wordt ook overgedragen, de kring bij Hnpf start zodoende met een dekkingstekort. Verlagen van de opgebouwde pensioenaanspraken en ingegane pensioenen lijken derhalve op korte termijn onvermijdelijk, maar besluiten hierover zijn niet meer aan SPR.

De praktijk van 2019 leidde dus tot slechtere resultaten dan die in het herstelplan van 2019 waren vastgelegd. In het herstelplan werd per einde 2019 uitgegaan van een actuele dekkingsgraad van 99,9% en een beleidsdekkingsgraad van 99,1%. Ultimo 2019 zijn deze dekkingsgraden dus lager: het financiële herstel verliep slechter dan verwacht.

10 technische voorzieningen

voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen is gelijk aan de contante waarde van de opgebouwde pensioenaanspraken en ingegane pensioenuitkeringen. Aanvullend geldt dat voor arbeidsongeschikte deelnemers ook de toekomstige opbouw in aanmerking is genomen. De contante waarde wordt bepaald aan de hand van de door De Nederlandsche Bank gepubliceerde rentetermijnstructuur (RTS).

Per einde 2019 bedraagt de gemiddelde rekenrente voor de pensioenverplichtingen van SPR 0,81% bij een duratie van 24,3 jaar (2018: 1,48%; duratie van 23,7 jaar).

De voorziening voor de herverzekerde pensioenverplichtingen maakt geen deel uit van de voorziening pensioenverplichtingen voor eigen rekening ('VPV eigen rekening').

verloop voorziening pensioenverplichtingen

x € 1.000	2019	2018
stand per 1 januari	1.087.299	1.068.457
toevoeging pensioenopbouw	0	0
indexering en overige toeslagen	(12)	(10)
renteaangroei	(2.539)	(2.735)
onttrekking voor pensioenuitkeringen en -afkopen	(9.563)	(8.884)
onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	(190)	(175)
wijziging rentetermijnstructuur	215.239	57.248
mutatie saldo overdrachten van rechten	(1.204)	(12.185)
mutatie op basis van sterftegevallen	778	1.285
mutatie op basis van arbeidsongeschiktheid	(85)	(435)
mutatie voorziening risicoherverzekering	0	(557)
overige mutaties	(522)	164
aanpassing actuariële grondslagen	1.182	(14.874)
stand per 31 december (VPV eigen rekening)	1.290.383	1.087.299
herverzekeringsdeel technische voorziening	594	466
stand per 31 december (VPV)	1.290.977	1.087.765

toelichting op de jaarrekening.

toeslagverlening

Het bestuur van SPR besluit jaarlijks of de opgebouwde aanspraken en ingegane uitkeringen aangepast worden, waarbij er wordt uitgegaan van 'toekomstbestendig indexeren'. Dit betekent dat als de beleidsdekkingsgraad 110% of meer bedraagt door het bestuur wordt vastgesteld welke toeslag(en) er verantwoord verleend kunnen worden - zodanig dat de financiële positie van het fonds direct of in de toekomst niet verslechtert.

Het bestuur heeft gezien de negatieve waarde van de toeslagreserve besloten de pensioenen in 2019 niet te verhogen. Er werd geen toeslag verleend. Het al dan niet verlenen van toeslagen in 2020 en de jaren erna is niet meer aan het bestuur van SPR, maar aan het bestuur van het algemene pensioenfonds waaraan de bezittingen en pensioenverplichtingen begin 2020 zijn overgedragen.

Er is geen recht op toekomstige verhogingen van de pensioenen. Het is - ook bij het algemene pensioenfonds - niet zeker of en in hoeverre in de toekomst toeslagen kunnen worden verleend. SPR heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige verhogingen en deze ook niet toegezegd. Eventuele verhogingen zijn geheel afhankelijk van de financiële situatie van het fonds. Deze feiten gelden ook voor Het Nederlandse pensioenfonds, het algemeen pensioenfonds dat vanaf 2020 de pensioenen beheert en verzorgt.

Voor een toelichting op de verschillende posten van de voorziening pensioenverplichtingen wordt verwezen naar de toelichting op de posten bij de staat van baten en lasten.

De voorziening voor pensioenverplichtingen eigen rekening is naar categorieën van deelnemers als volgt samengesteld:

voorziening pensioenverplichtingen eigen rekening verdeeld naar soorten en aantallen deelnemers

	31-12-2019		31-12-2018	
	x € 1.000	aantal	x € 1.000	aantal
actieve deelnemers	0	0	0	0
arbeidsongeschikten	31.064	164	23.324	167
gewezen deelnemers	1.078.077	14.761	902.998	14.873
pensioengerechtigden	173.553	815	154.704	756
toekomstige opbouw arbeidsongeschikten	8.022		6.489	
nog niet ingegaan WAO-hiaat	261		250	
voorziening stop-lossverzekering	0		0	
stand per 31 december	1.290.977	15.740	1.087.765	15.796

herverzekeringscontracten

De waarde van de voorziening voor de herverzekering bedroeg per 31 december 2019 € 594 (2018: € 466). Dit betreft de verzekering van het WAO-hiaat die tot en met 2001 was ondergebracht bij Zwitserleven.

11 overige schulden en overlopende passiva

overige schulden en overlopende passiva

x € 1.000	2019	2018
financiële derivaten	0	198
nog te betalen pensioen	116	131
overige schulden	232	223
overlopende passiva	16.000	48
stand per 31 december	16.348	600

De overige schulden en overlopende passiva hebben alle een resterende looptijd van minder dan één jaar. In deze post zijn nog te betalen pensioenen, nog te betalen loonheffingen over de uitgekeerde pensioenen (gepresenteerd als 'overige schulden') en overlopende passiva opgenomen.

De overlopende passiva bestaan voornamelijk uit de van de voormalig aangesloten ondernemingen ontvangen eenmalige bijdrage van € 16 miljoen, zijnde een bijdrage voor de toekomstige uitvoeringskosten van de eigen

kring bij het algemene pensioenfonds waaraan SPR begin 2020 de bezittingen en verplichtingen overdraagt. Dit bedrag komt derhalve de Pensioenkring Randstad Groep bij Het Nederlandse pensioenfonds toe.

Ook de overige schulden zullen in verband met de staat van liquidatie in 2020 binnen het fonds worden afgewikkeld. De in 2020 nog aanwezige liquide middelen zijn toereikend hiervoor. De nog te betalen pensioenen zullen, voor zover niet alsnog door SPR betaald, begin 2020 worden overgedragen aan de Pensioenkring Randstad Groep bij Hnfpf.

12 risicobeheer

beleid en risicobeheer

In het bestuursverslag is uiteengezet welke risico's het pensioenfonds loopt en welk beleid er tot met 2019 werd gevoerd ter beheersing van de risico's. In deze paragraaf wordt ingegaan op de kwantitatieve en kwalitatieve aspecten van de beheersingsmaatregelen. Het grootste deel van deze paragraaf is in de verleden tijd gesteld: door de overdracht van alle bezittingen en verplichtingen van SPR aan Het Nederlandse pensioenfonds primo 2020, is het risicobeheer van SPR historisch geworden.

Voor risicobeheer heeft het bestuur normaal gesproken de beschikking over de volgende beleidsinstrumenten:

- ALM-beleid en duration-matching;
- Dekkingsgraad (buffervorming);
- Financieringsbeleid;
- Premiebeleid;
- Indexatiebeleid;
- Herverzekeringsbeleid;

- Risicobeleid ten aanzien van uitbestede werkzaamheden aan derden.

Gezien het gesloten karakter van het fonds was premiebeleid als instrument al langer niet meer van toepassing bij SPR. Welke beleidsinstrumenten het bestuur op welke manier wel hanteerde, werd mede bepaald aan de hand van analyses van de te verwachten toekomstige ontwikkelingen van de verplichtingen en de ontwikkelingen op de financiële markten. Voor deze analyses gebruikte het fonds onder andere asset-liability-management-studies (ALM-studies). Op basis van de uitkomsten van deze analyse stelde het bestuur beleggingsrichtlijnen vast waarop het door het fonds uit te voeren beleggingsbeleid wordt gebaseerd.

De beleggingsrichtlijnen zetten uiteen binnen welke grenzen en normen het beleggingsbeleid moest worden uitgevoerd, en richtten zich op het beheersen van de belangrijkste (beleggings)risico's, waaronder het gebruik van derivaten en het beoordelen van 'tegenpartijen'. Het beleggingsbeleid omvatte de jaarlijkse vaststelling van een beleggingsplan (per kalenderjaar) en bepaalde de opdracht die fiduciair vermogensbeheerder KCM kreeg voor het beheren van het vermogen van het fonds.

Hieronder worden meerdere risico's cijfermatig toegelicht. Hierbij is het lookthrough-principe gehanteerd, wat wil zeggen dat er 'door' de verschillende beleggingsfondsen waar SPR in belegde, is 'heen gekeken'. Opdat zichtbaar wordt in welke beleggingscategorieën feitelijk (echt) belegd wordt. Dit heeft grote verschuivingen tot gevolg. In onderstaande brugstaat worden deze verschuivingen zichtbaar gemaakt.

toelichting op de jaarrekening.

brugstaat lookthrough-beleggingen

verslagjaar 2019	in bezit	opgelopen rente	openstaande transacties	totaal	correctie openstaande transacties	look-through aanpassing	totaal o.b.v lookthrough
vastgoedbeleggingen	57.114	0	311	57.425	(311)	5.469	62.583
aandelen	230.733	0	1.769	232.502	(1.769)	(9.066)	221.667
vastrentende waarden	973.993	662	0	974.655	0	(493.955)	480.700
financiële derivaten (saldo)	356	0	0	356	0	138.774	139.130
overige beleggingen	0	0	0	0	0	0	0
liquide middelen	7.998	0	0	7.998	0	358.778	366.776
stand per 31 december 2019	1.270.194	662	2.080	1.272.936	(2.080)	0	1.270.856

renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarden van de in de beleggingsportefeuille opgenomen vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen veranderen als gevolg van ongunstige veranderingen in de marktrente. De maatstaf voor het meten van rentegevoeligheid is de duratie. De duratie is de gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren van de kasstromen.

Als de duratie van de beleggingen aanzienlijk korter is dan de duratie van de verplichtingen, dan is er sprake van een zogeheten 'duration-mismatch'. Bij een rentedaling zal de waarde van beleggingen minder snel stijgen dan dat de waarde van de verplichtingen dit zal doen (bij toepassing van de actuele marktrentestructuur), met als gevolg dat de dekkingsgraad zal dalen. Aangezien normaliter meer dan de helft van de portefeuille van SPR belegd was in vastrentende waarden, deed deze reactie zich bij SPR voor als de rente daalde: de dekkingsgraad daalde dan ook. Daarom trachtte SPR het renterisico ten opzichte van de verplichtingen voor een aanzienlijk deel af te dekken. Dit geschiedde door beleggingen in LDI-fondsen van Insight Investment. Binnen deze fondsen werd door het aankopen van langlopende staatsobligaties, door het afsluiten van renteswaps en

het kopen van forward bonds het renterisico van de pensioenverplichtingen van SPR grotendeels afgedekt. Forward bonds en renteswaps zijn rentederivaten. Genoemde obligaties en rentederivaten brachten de duratie van de beleggingen omhoog, richting een vergelijkbare hoogte als de duratie van de verplichtingen.

Sinds 2012 worden de pensioenverplichtingen gewaardeerd op basis van een UFR-rente. Op basis van de UFR-rente is er bij SPR sprake van een grote mate van afdekking van het renterisico van verplichtingen, zij het dat de effectiviteit van deze renteafdekking kan variëren. Deze kon (en kan) hoger of lager zijn, afhankelijk van de renteontwikkelingen op de financiële markten. In 2019 was het beleid om 70% van het renterisico van de verplichtingen - gewaardeerd aan de hand van de UFR-rente - af te dekken.

De vastrentende waarden, exclusief de opgelopen rente, de openstaande posten (vrnl. dividenden) en de liquide middelen behorende bij deze beleggingscategorie, staan uitgesplitst naar looptijd in onderstaande tabel vermeld.

looptijden vastrentende waarden

	2019		2018	
	x € 1.000	in %	x € 1.000	in %
rusterende looptijd ≤ 1 jaar	25.870	5,4	116.478	20,1
rusterende looptijd > 1 en < 5 jaar	174.538	36,3	172.544	29,8
rusterende looptijd ≥ 5 jaar	280.292	58,3	289.906	50,1
stand per 31 december	480.700	100,0	578.928	100,0

duratie

in jaren	2019	2020
duratie van de vastrentende waarden (voor derivaten)	4,1	4,3
duratie van de vastrentende waarden (na derivaten)	19,4	19,2
duratie van de nominale pensioenverplichtingen	24,3	23,7

toelichting op de jaarrekening.

Beleggingen in beleggingsfondsen worden gezien als beleggingen met een looptijd langer dan vijf jaar. Uitzonderingen hierop zijn de beleggingen in een geldmarktfonds van Insight Investment. Dit betreft de in de tabel vermelde beleggingen binnen de vastrentende waarden met een looptijd van minder dan één jaar.

valutarisico

Valutarisico is het gevaar dat de waarde van een financieel instrument zal wijzigen als gevolg van veranderingen in valutawisselkoersen. Aangezien het pensioenfonds in euro's administreert, wordt dit risico bepaald door de omvang van beleggingen in niet-euro valuta. SPR dekte in 2019 de Amerikaanse dollar, de Hongkong dollar en het Britse pond sterling voor 60% af. Hierbij wordt 'door de beleggingsfondsen heen gekeken': bij de beleggingsfondsen werd gekeken in hoeverre hun bezittingen zijn samengesteld uit investeringen die noteerden in vreemde valuta, ongeacht het feit of het beleggingsfonds in euro of in een vreemde valuta rapporteerde. Wel werd er gekeken of er binnen de beleggingsfondsen zelf sprake is van valuta-afdekking (hedging). Vervolgens worden door KCM de valuta-afdekkingen vormgegeven. De waarde van de per het einde van het verslagjaar uitstaande termijncontracten ten behoeve van deze valuta-afdekkingen bedraagt € 356 (2018: -/- € 42).

Op balansdatum zijn de in de hierna volgende tabel vermelde ongerealiseerde posities betreffende alle financiële derivaten in de beleggingsportefeuille opgenomen. Het gros hiervan is onderdeel van de

verschillende beleggingsfondsen waarin SPR belegt; per saldo zit er voor € 139,1 miljoen aan derivaten in de beleggingsportefeuille van SPR.

financiële derivaten

x € 1.000	hoofdsom		marktwaarde	
	2019	2018	2019	2018
aandelenderivaten	13	334	5	4
rentederivaten (swaps, bond futures)	2.709.692	2.863.099	137.156	96.622
valutaderivaten (fx forwards)	115.727	140.453	1.969	464
stand per 31 december	2.825.432	3.003.886	139.130	97.090

kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee over-the-counter (OTC-)derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Om dit risico te beperken worden eisen gesteld aan de kredietwaardigheid van tegenpartijen, wordt gezorgd voor voldoende spreiding of worden extra zekerheden verlangd. De spreiding komt onder meer tot uiting in de verschillende sectoren waarin belegd wordt.

beleggingen naar valuta

x € 1.000	vastgoedbeleggingen		aandelen		vastrentende waarden		derivaten (gesaldeerd)		overige beleggingen + liquide middelen		totaal	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
euro	58.345	63.710	46.097	35.089	380.603	492.536	248.046	223.890	366.119	169.690	1.099.210	984.915
Canadese dollar	16	51	2.775	2.047	0	0	(19)	65	36	(45)	2.808	2.118
Zwitserse frank	62	40	12.733	8.952	0	0	0	133	228	49	13.023	9.174
Deense kroon	0	0	2.948	1.858	0	0	0	29	40	8	2.988	1.895
Britse pond	311	159	21.435	17.070	301	794	(18.658)	(15.414)	40	(560)	3.429	2.049
Hongkong dollar	1.048	1.424	16.082	16.360	0	0	407	26	(404)	64	17.133	17.874
Noorse kroon	0	0	1.323	1.108	0	0	0	9	24	14	1.347	1.131
Zweedse kroon	0	0	4.469	3.440	0	0	(1)	56	51	(2)	4.519	3.494
Singaporese dollar	0	179	0	987	0	0	0	0	0	15	0	1.181
Amerikaanse dollar	1.827	1.373	59.775	41.868	84.598	72.415	(91.652)	(111.727)	1.647	(515)	56.195	3.414
overige valuta	974	366	54.030	34.100	15.198	13.183	1.007	23	(1.005)	180	70.204	47.852
stand per 31 december	62.583	67.302	221.667	162.879	480.700	578.928	139.130	97.090	366.776	168.898	1.270.856	1.075.097

toelichting op de jaarrekening.

In de tabel 'beleggingen naar sector' is de verdeling van de aandelenbeleggingen naar sectorsoort weergegeven.

beleggingen naar sector

x € 1.000	2019	2018
basismaterialen	13.330	9.994
communicatiediensten	19.811	6.394
cyclische consumptiegoederen	28.982	20.142
defensieve consumptiegoederen	20.495	15.205
energie	12.448	10.220
financiële dienstverlening	45.409	34.458
gezondheidszorg	21.957	16.317
industrie	19.902	14.705
nutsbedrijven	7.615	6.193
technologie	31.566	27.380
overig	152	1.871
totaal	221.667	162.879

Een andere manier voor het aanbrengen van spreiding is door te beleggen in verschillende delen van de wereld (regiospreiding). De verdeling van de beleggingen naar regio is weergegeven in onderstaande tabel. Hierin zijn alle beleggingen uitgezonderd financiële derivaten opgenomen.

beleggingen naar regio

x € 1.000	2019	2018
ontwikkelde markten	1.034.011	900.020
opkomende markten	97.715	77.987
totaal	1.131.726	978.007

Ten aanzien van de kredietwaardigheid van de debiteuren kan onderstaand overzicht voor de bij SPR in bezit zijnde vastrentende waarden worden gegeven, conform de credit rating van Standard & Poor's.

kredietwaardigheid vastrentende waarden

x € 1.000	2019	2018
AAA	66.429	79.012
AA	88.519	131.350
A	42.431	92.002
BBB	63.113	49.062
lager dan BBB	13.866	13.586
geen rating	206.340	213.916
Totaal	480.698	578.928

Voor de bepaling van de kredietwaardigheid wordt "door de fondsen heen gekeken". SPR belegde voornamelijk met behulp van beleggingsfondsen in vastrentende waarden: voor de kredietwaardigheid wordt echter niet de kredietwaardigheid van het beleggingsfonds als geheel, maar de individuele beleggingen die dat fonds bezit, als uitgangspunt genomen. Zowel hogere als lagere credit ratings komen voor in deze beleggingsfondsen. Een substantieel deel van de vastrentende waarden had een credit rating van AAA of AA (32% van de vastrentende waarden ultimo 2019; 36% ultimo 2018).

Het grootste deel van de beleggingen in vastrentende waarden van SPR bestond uit beleggingen in staatsobligaties van de hoogkredietwaardige landen Duitsland, Nederland, Finland en Oostenrijk. 'Geen rating' is voornamelijk van toepassing op beleggingen binnen de fondsen van Insight Investment.

concentratierisico

Het concentratierisico omvat de verhoging van rente-, prijs- en kredietrisico's indien beleggingen niet adequaat worden verspreid. Van concentratie kan worden gesproken indien er geen sprake is van een evenwichtige spreiding over de beleggingscategorieën, sectoren, regio's en tegenpartijen.

SPR belegde voornamelijk in beleggingsfondsen van professionele vermogensbeheerders. De grootste beheerder voor SPR is Insight Investment. De vijf grootste beleggingsposities per einde 2019 staan in onderstaande tabel.

toelichting op de jaarrekening.

de vijf grootste beleggingen

x € 1.000	2019
Insight Investment LDI Solutions Plus Euro 30 Year Fund	175.728
Insight Investment Liquidity Euro Cash Fund	159.566
Insight Investment LDI Euro Assets Fund	114.793
AeAM (Aegon) Dutch Mortgage Fund	94.079
Kempen Alternative Market Structured Credit	67.749

De beleggingen in de Insight-fondsen zijn beleggingen in vastrentende waarden en renteswaps – gericht op de matching van het renterisico van SPR. Op de balansdatum zat bijna 41% van het belegde vermogen van SPR in beleggingsfondsen van Insight Investment. Een percentage dat een jaar eerder lager was, namelijk 25%. De stijging zit met name in het overbrengen van kasgeldbeleggingen naar het liquiditeitsfonds van Insight Investment.

Het genoemde fonds van AeAM (Aegon) is een fonds dat in Nederlandse hypotheekleningen belegt. Het vermelde fonds van Kempen betref een mix van beleggingen in onderhandse leningen van bedrijven ('structured credits').

Buiten de beleggingen in beleggingsfondsen was ultimo 2019 de grootste belegging een Nederlands staatsobligatie.

de grootste discretionaire belegging

x € 1.000	2019
Netherlands government 0,75% - 15/7/2027	5.651

Met betrekking tot de discretionaire beleggingen van SPR zijn er geen beleggingen die afzonderlijk meer waard dan 5% van de totale beleggingsportefeuille van het pensioenfonds.

liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat het pensioenfonds niet de mogelijkheid heeft om de financiële middelen te verkrijgen die benodigd zijn om aan zijn verplichtingen te kunnen voldoen. Het liquiditeitsrisico binnen het pensioenfonds was zeer beperkt aangezien er geen beleggingen plaatsvinden in incurante effecten. Vrijwel alle beleggingen hebben direct dan wel indirect

een notering. Binnen zekere restricties kunnen veel beleggingen op korte termijn tegen de actuele waarde te gelde worden gemaakt. De minst liquide beleggingen zijn de vastgoedbeleggingen in de fondsen van Altera Vastgoed en beleggingen in de hypotheekbeleggingsfondsen van AeAM (Aegon) en ASR; deze beleggingen zijn op basis van inschrijvingen op naam en kunnen dientengevolge niet zonder meer verhandeld worden. Er is echter relatief grote vraag naar deze beleggingen - er gelden wachtrijen voor inschrijvingen. In geval van mogelijke (vrijwillige) liquidatie van het pensioenfonds - indien ervoor gekozen zou zijn de pensioenen van SPR onder te brengen bij een andere pensioenuitvoerder - was er de verwachting dat de beleggingsportefeuille liquide genoeg is om de eventuele liquidatie te kunnen doen. In de praktijk bleek dat Het Nederlandse pensioenfonds deze beleggingen in stand wilde houden: liquide maken ervan is niet aan de orde geweest.

Aangezien SPR al enkele jaren een gesloten fonds was, waren er geen premie-inkomsten meer. Met uitzondering van de directe beleggingsopbrengsten waren er alleen nog uitgaande geldstromen, met name in de vorm van pensioenuitkeringen. In relatie tot de omvang van de beleggingsportefeuille waren deze pensioenuitkeringen in omvang zodanig klein dat er weinig kans was dat het fonds op korte dan wel middellange termijn in betalingsproblemen zou komen. De beleggingsportefeuille was voldoende liquide dan wel liquide te maken, zodanig dat de uitkeringen gedaan konden blijven worden.

verzekeringstechnische (actuariële) risico's

De belangrijkste verzekeringstechnische risico's zijn het langlevens-, overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico. Het langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Als gevolg hiervan kan de pensioenvermogenopbouw niet toereikend zijn voor de uitkering van de pensioenverplichtingen. Op basis van de door het Actuarieel Genootschap in september 2018 gepubliceerde Prognosetafel AG2018 zijn de overlevingskansen van deelnemers en gepensioneerden van SPR bepaald.

Het overlijdensrisico betekent dat het fonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het fonds onvoldoende voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen.

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen (schadereserve). Voor dit risico werd jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Door de sluiting van het fonds is dit risico in eerdere jaren al afgehandeld.

13 niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Er zijn geen 'niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen'.

Wel wordt hier gemeld dat de fiduciaire managementovereenkomst tussen SPR en KCM is afgesloten voor onbepaalde tijd - met een opzegtermijn van één maand voor beide partijen. Gezien de overgang van de bezittingen en verplichtingen van SPR naar Het nederlandse pensioenfonds, is deze overeenkomst met ingang van 2020 opgezegd.

De uitbestedingsovereenkomst betreffende de uitbesteding van de pensioenuitvoering (o.m. administratie) van SPR en Randstad Groep Nederland bv geldt voor onbepaalde tijd - met een opzegtermijn van zes maanden voor beide partijen. Deze overeenkomst heeft geen financiële gevolgen voor het pensioenfonds: de onderneming Randstad neemt de kosten van de pensioenuitvoering voor zijn rekening, zoals ook is vastgelegd in een andere overeenkomst - de uitvoeringsovereenkomst.

Deze uitvoeringsovereenkomst, afgesloten tussen SPR enerzijds en Randstad nv en Randstad Groep Nederland bv anderzijds, geldt eveneens voor onbepaalde tijd - met een opzegtermijn van drie maanden voor beide partijen. Indien Randstad en Randstad Groep Nederland de overeenkomst eenzijdig beëindigen, dienen zij de contante waarde van de toekomstige kosten van de

pensioenuitvoering direct aan SPR te voldoen.

Gebaseerd op deze bepaling is de elders in dit verslag vermelde eenmalige bijdrage ten behoeve van de toekomstige uitvoeringskosten voor het algemene pensioenfonds waaraan SPR de bezittingen en verplichtingen begin 2020 overdraagt, vastgesteld. Deze bijdrage is vastgelegd in een vaststellingsovereenkomst tussen SPR enerzijds en Randstad nv en Randstad Groep Nederland bv. Hierin is ook (wederom) vastgelegd dat de voormalige aangesloten ondernemingen alle (toekomstige) uitvoerings- en liquidatiekosten van SPR dragen.

14 verbonden partijen

transacties met bestuurders

De onafhankelijke bestuurders van het fonds ontvangen een bezoldiging van SPR (die wordt doorbelast aan de voormalige werkgever). Het pensioenfonds heeft geen leningen verstrekt aan (voormalige) bestuurders. Ook heeft SPR geen vorderingen op (voormalige) bestuurders.

overige transacties met verbonden partijen

SPR heeft een uitvoeringsovereenkomst afgesloten met de voormalige werkgever ten aanzien van de uitvoering van de pensioenregeling. Een beschrijving op hoofdpunten van de uitvoeringsovereenkomst is opgenomen in het bestuursverslag. De voormalig aangesloten ondernemingen dragen geheel de pensioenuitvoerings- en administratiekosten, waaronder ook de kosten voor bezoldiging van de bestuurders. Uitsluitend de beleggingskosten (kosten vermogensbeheer) worden gedragen door het pensioenfonds.

toelichting op de jaarrekening.

15 premiebijdragen (van werkgever en deelnemers)

pensioenpremies

x € 1.000	2019	2018
premiebijdragen werkgever	0	0
premiebijdragen deelnemers	0	0
premies vrijwillige stortingen	0	0
totaal	0	0

Gezien het feit dat het fonds per 1 januari 2016 formeel gesloten is, zijn er geen pensioenpremies meer.

De uitvoeringskosten van SPR worden betaald door de voormalig aangesloten ondernemingen. Toen het fonds nog niet gesloten was, werden deze kosten ten behoeve van actuariële berekeningen en verantwoording fictief opgenomen in de kostendekkende en feitelijke (of verschuldigde) premies van het fonds. Deze 'fictie' had geen invloed op het resultaat, maar gaf inzicht in hoeverre de verschuldigde premie alle kosten voor pensioen, waaronder die voor de pensioenuitvoering, dekte. Aangezien er geen premies meer verschuldigd zijn, is deze fictie ook niet meer van toepassing. Wel wordt hier vermeld dat de uitvoeringskosten in 2019 € 912 (2018: € 921) bedragen.

16 beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds

beleggingsresultaten

x € 1.000	directe beleggingsopbr.		indirecte beleggingsopbr.		kosten vermogensbeheer		totaal	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
vastgoedbeleggingen	1.514	2.298	4.910	5.559	0	0	6.424	7.857
aandelen	3.759	2.051	41.784	(17.050)	0	0	45.543	(14.999)
vastrentende waarden	38.209	5.162	113.735	23.372	0	0	151.944	28.534
financiële derivaten	0	0	(3.200)	(6.596)	0	0	(3.200)	(6.596)
overige beleggingen	(23)	0	(151)	(32)	0	0	(174)	(32)
kosten vermogensbeheer	0	0	0	0	(1.116)	(1.217)	(1.116)	(1.217)
totaal	43.459	9.511	157.078	5.253	(1.116)	(1.217)	199.421	13.547

De directe beleggingsopbrengsten zijn € 43.459 in 2019 (€ 9.511 in 2018).

De indirecte beleggingsopbrengsten zijn € 157.028 (2018: € 5.253).

De kosten van vermogensbeheer zijn € 1.116 (2018: € 1.217). Deze kosten zijn de kosten bestaande uit beheervergoedingen voor het vermogensbeheer en uit de transactiekosten, het bewaarloon en andere administratieve kosten voor de beleggingen die het pensioenfonds in eigendom heeft. Deze zijn niet toegerekend aan de verschillende beleggingscategorieën, omdat het vergoedingen betreft die op alle categorieën van toepassing zijn: fiduciair vermogensbeheerder KCM en custodian KAS Bank (Caceis) verrichten diensten voor de gehele

beleggingsportefeuille van het fonds. De kosten die zij in rekening brengen bij SPR, zijn op basis van functionele werkzaamheden opgesteld en worden niet per beleggingscategorie berekend of verdeeld.

Gespecificeerd staan de kosten van vermogensbeheer in onderstaande tabel.

vermogensbeheerkosten

x € 1.000	2019	2018
beheerkosten fiduciair vermogensbeheerder	(708)	(858)
administratiekosten custodian & beleggingsadministrateur	(242)	(244)
bewaarloon, bank- en transactiekosten	(166)	(115)
Totaal	(1.116)	(1.217)

toelichting op de jaarrekening.

Kortingen die KCM weet te verkrijgen bij vermogensbeheerders waarin door SPR belegd wordt, worden direct verrekenend met de beheerkosten die KCM bij SPR in rekening brengt. KCM ontvangt geen performancegerelateerde vergoedingen.

17 overige baten

De overige baten betreffen de eenmalige bijdrage van de voormalig aangesloten ondernemingen ten behoeve van de financiering van de toekomstige uitvoeringskosten van de Randstad Groep Pensioenkring bij Het Nederlandse Pensioenfonds vanaf 2020. Deze bijdrage komt SPR in feite niet toe: zij is direct bij de overgang naar Het Nederlandse Pensioenfonds door SPR overgedragen aan dit algemene pensioenfonds. SPR heeft deze bijdrage enkel ontvangen op de voorwaarde van de overgang naar Het Nederlandse Pensioenfonds en zodoende vormt deze € 16 miljoen ook een schuld, welke eveneens in de overige lasten van het fonds is opgenomen. Zie hiervoor hoofdstuk 23.

overige baten	2019	2018
x € 1.000		
eenmalige bijdrage voormalig aangesloten ondernemingen	16.000	0
incidentele baten	138	0
totaal	16.138	0

18 pensioenuitkeringen

Aangezien het aantal pensioengerechtigden jaarlijks toeneemt, neemt ook het bedrag dat aan pensioenuitkeringen betaald wordt, toe. Zo ook in 2019.

pensioenuitkeringen

x € 1.000	2019	2018
ouderdomspensioen	(7.529)	(6.693)
arbeidsongeschiktheidspensioen	(42)	(32)
nabestaandenpensioen	(1.799)	(1.687)
wezenpensioen	(76)	(78)
WAO-hiaatpensioen	(121)	(104)
samenloop en derden	(4)	(4)
afkoop kleine ouderdomspensioenen	(51)	(118)
afkoop kleine nabestaanden- en wezenpensioenen	(22)	(22)
intrestvergoeding later betaalde uitkeringen	(5)	0
totaal	(9.649)	(8.738)

19 herverzekering

De post herverzekering bestaat uit een saldo van uitkeringen betreffende herverzekeringen. In 2019 gaat het per saldo om ontvangsten van de herverzekeraar en is er sprake van een bate.

herverzekering

x € 1.000	2019	2018
premies herverzekering	0	(557)
uitkering herverzekering (WAO-hiaatuitkeringen)	245	(103)
totaal	245	(660)

20 mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

De mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds wordt berekend door de beginstand van de voorziening van de eindstand af te trekken.

toevoeging pensioenopbouw (0)

Aangezien SPR gesloten is, heeft er geen pensioenopbouw plaatsgevonden. De premievrije pensioenopbouw van de arbeidsongeschikte deelnemers is reeds opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen.

indexering en overige toeslagen (+ € 12)

SPR streeft ernaar de pensioenen van de deelnemers en gepensioneerden jaarlijks aan te passen. Dit kan echter alleen als de financiële situatie van het fonds daartoe toereikend is; de toeslagverlening heeft derhalve een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat geen recht op indexering bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst indexering kan plaatsvinden. De mogelijke toeslagverlening wordt gefinancierd uit de financiële reserves van het fonds (indien aanwezig). Ook neerwaartse aanpassingen van de pensioenen (kortingen) zijn mogelijk.

De herverzekerde pensioenaanspraken worden jaarlijks verhoogd met 2%.

renteaangroei (+ € 2.539)

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met -/- 0,235%. De rentetoevoeging is bepaald op basis van de éénjaarsrente van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per 31 december 2018. Door de negatieve rente leidt de oprenting dit jaar tot een positief resultaat voor SPR.

onttrekking voor pensioenuitkeringen en -afkopen, onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten (+ € 9.563 & + € 190)

Er wordt een actuariële berekening gemaakt van de toekomstige pensioenuitvoeringskosten (met name excassokosten) die gepaard gaan met het doen van pensioenuitkeringen, en van de pensioenuitkeringen zelf. Deze berekeningen worden in de voorziening pensioenverplichtingen opgenomen. Deze post betreft de vrijval ten behoeve van de financiering van uitkeringen en afkopen (€ 9.564) als ook de kosten (€ 190) van het verslagjaar.

wijziging rentetermijnstructuur (-/- € 215.239)

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder de post 'wijziging markttrente'. Per 31 december 2019 was de gemiddelde interne rekenrente 0,8%, op basis een UFR-rekenrente (31 december 2018: 1,5%). De rentedaling leidt tot een negatief resultaat.

mutatie saldo overdrachten van rechten (+ € 1.204)

De inkomende en uitgaande waardeoverdrachten hebben invloed op de hoogte van de voorziening. Aangezien het fonds gesloten is, zijn er enkel nog uitgaande waardeoverdrachten. De beleidsdekkingsgraad bedroeg in 2019 het grootste deel van het jaar minder dan 100%: zodoende zijn het hele jaar maar weinig waardeoverdrachten uitgevoerd.

overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen (-/- € 171)

x € 1.000	2019	2018
mutatie op basis van sterftegevallen	(778)	(1.285)
mutatie op basis van arbeidsongeschiktheid	85	435
mutatie voorziening risicoherverzekering	0	557
overige mutaties	522	(164)
totaal	(171)	(457)

Het langlevensrisico leidde in 2019 tot een verlies (-/- € 538): op grond van de overlijdensgevallen kwamen minder middelen beschikbaar dan waar op grond van de overlevingstafels op was gerekend. Ook het overlijdensrisico was negatief (-/- € 240). Per saldo een sterfteresultaat van -/- € 778.

Het resultaat op arbeidsongeschiktheid bedraagt € 85.

De mutatie voorziening risicoherverzekering betreft de afboeking van de resterende voorziening stop-loss in 2018. Daarmee is toentertijd die herverzekering afhandeld: derhalve geen resultaat meer in 2019.

De andere posten die in deze overige mutaties zijn opgenomen, zijn onder meer resultaten op uitkeringen en op flexibilisering, maar bovenal resultaten uit de conversie van ouderdomspensioenaanspraken van pensioeningangleeftijd 62 jaar naar 65 jaar. Deze conversie heeft collectief actuariel neutraal plaatsgevonden onder hantering van sekseneutrale factoren, maar kent toch een resultaat van € 508 als gevolg van een methodeverschil in de duur van de uitkering tussen 62 en 65 jaar. In de pensioenadministratie betrof deze duur twee jaar en elf

toelichting op de jaarrekening.

maanden, in de actuariële berekening drie jaar. Hierdoor is een positief resultaat ontstaan.

aanpassing actuariële grondslagen (-/- 1.182)

Tot nog toe vond er in de voorziening pensioenverplichtingen geen reservering plaats voor de risicodekking voor overlijden van arbeidsongeschikte deelnemers. Mede door het gesloten karakter van het pensioenfonds, de komende overdracht naar Het nederlandse pensioenfonds en gewijzigde arbeidsongeschiktheidswetgeving is er in de praktijk echter nog nauwelijks sprake van revalidering. Zodoende is ultimo 2019 een aanvullende reservering voor genoemde risicodekking bij overlijden getroffen van € 1.182. Deze is als aanpassing van de actuariële grondslagen verantwoord.

21 mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen

De mutatie herverzekeringsdeel technische pensioenverplichtingen wordt berekend door de beginstand van de voorziening van de eindstand af te trekken. Zie hiervoor hoofdstuk 6. De herwaardering op 'marktwaarde' ten behoeve van de overdracht van het herverzekeringsdeel van de technische voorziening maakt geen onderdeel van deze mutatie. De mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen is derhalve -/- € 128.

22 saldo overdrachten van rechten

inkomende en uitgaande waardeoverdrachten

x € 1.000	financieel (jaarrekening)		actuariael	
	2019	2018	2019	2018
inkomende waardeoverdrachten	0	0	0	0
uitgaande waardeoverdrachten	(1.088)	(12.813)	(1.204)	(12.185)
Totaal	(1.088)	(12.813)	(1.204)	(12.185)

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen (inkomende) dan wel overgedragen (uitgaande) pensioenverplichtingen. Inkomende waardeoverdrachten komen gezien het gesloten karakter van het fonds niet meer voor. Uitgaande wel, zij het maar beperkt; bij deze boekte SPR een positief resultaat, doordat de wettelijke tarieven voor waardeoverdrachten tot een lagere overdrachtswaarde (zie kolom 'financieel') leidden dan in de voorziening pensioenverplichtingen (kolom 'actuariael') was opgenomen.

23 overige lasten

overige lasten

x € 1.000	2019	2018
interest uit niet-beleggingsactiviteiten	(3)	(9)
andere (eenmalige) lasten	(16.000)	0
totaal	(16.003)	(9)

Naast de betaalde rente op liquide middelen bestaan de overige lasten uit de aan Het nederlandse pensioenfonds te betalen, van de voormalig aangesloten ondernemingen ontvangen, eenmalige bijdrage ter financiering van de toekomstige uitvoeringskosten bij de Randstad Groep Pensioenkring bij dit algemeen pensioenfonds. Deze € 16 miljoen is eveneens als bate verantwoord (zie hoofdstuk 17), maar vormt feitelijk geen resultaat voor SPR.

24 aantal personeelsleden

Bij SPR zijn geen werknemers in dienst. De werkzaamheden worden verricht door werknemers die in dienst zijn van de voormalig aangesloten ondernemingen, i.c. bij het pensioenbureau van Randstad Groep Nederland bv. Ultimo 2019 waren dit vijf personeelsleden, zijnde 4,8 FTE's. Eén medewerker vertrok medio 2019.

Het pensioenbureau heeft meer taken dan de uitvoering voor SPR. Uit een interne kostenverdeelstaat blijkt dat gemiddeld 1,83 FTE's zich bezighouden met dienstverlening ten behoeve van en namens SPR. De

toelichting op de jaarrekening.

personeelskosten zijn voor rekening van de voormalige aangesloten ondernemingen.

25 bezoldiging bestuurders

De bezoldiging voor (voormalige) bestuurders, leden van het belanghebbendenorgaan en de raad van toezicht van SPR bedroeg in totaal € 166 in 2019 (2018: € 138). Door de installatie van een raad van toezicht in 2019 is het bezoldigingsbedrag in het verslagjaar gestegen.

Met de implementatie van het onafhankelijke bestuursmodel in 2016 ontvangen de onafhankelijke bestuursleden jaarlijks (geïndexeerde) vergoedingen, zijnde - in 2019 - € 39,5 voor de voorzitter en € 26,4 voor een bestuurslid. Daarnaast worden reis- en verblijfkosten vergoed. Leden van het belanghebbendenorgaan ontvangen een vergoeding van € 3,5 (per jaar). Leden van de raad van toezicht ontvangen € 12,5 per jaar, de voorzitter € 17,5.

De vergoedingen voor de bestuursleden, deleden van de raad van toezicht en de leden van het belanghebbendenorgaan namens deelnemers en namens de pensioengerechtigden worden vergoed door de voormalig aangesloten ondernemingen en komen per saldo niet ten laste van SPR.

26 honoraria onafhankelijke accountant

De kosten voor de onafhankelijke accountant worden niet gedragen door SPR. Randstad Groep Nederland bv neemt alle uitvoeringskosten, waaronder deze, voor haar rekening. De onafhankelijke accountant, PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (PwC), heeft de in de tabel vermelde kosten in rekening gebracht.

accountantskosten

x € 1.000	2019	2018
kosten jaarwerkcontrole	(52)	(47)
kosten andere controlediensten	0	0
kosten (fiscale) advisering	0	0
totaal	(52)	(47)

Deze kosten zijn exclusief btw.

De honoraria hebben betrekking op het onderzoek van de jaarrekening over het boekjaar 2019, ongeacht of de werkzaamheden reeds gedurende het boekjaar zijn verricht.

27 uitvoeringskosten

De kosten voor vermogensbeheer en de kosten voor pensioenuitvoering zijn elders in deze jaarrekening gepresenteerd. Ten behoeve van het overzicht zijn ze hier gegroepeerd.

In de kosten voor vermogensbeheer zijn niet de kosten opgenomen die binnen beleggingsfondsen verrekend worden. Het betreft hier alleen de kosten die direct bij SPR in rekening zijn gebracht.

uitvoeringskosten

x € 1.000	2019	2018
kosten vermogensbeheer	(1.116)	(1.217)
kosten pensioenuitvoering	0	0
bestuurskosten	0	0
totaal	(1.116)	(1.217)

De kosten voor pensioenuitvoering worden, zoals vermeld, gedragen door Randstad Groep Nederland bv en zijn dus niet ten laste van het fonds gebracht. Uit een interne kostenverdeelstaat blijkt dat € 912 (2018: € 921) te relateren is aan kosten van pensioenbeheer voor SPR - waaronder 'verplichte' kosten voor DNB, AFM, het Pensioenregister, de onafhankelijke accountant en de waarmede actuaaris.

Voor de bestuurskosten wordt verwezen naar paragraaf 25 'Bezoldiging bestuurders'.

28 gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die invloed hebben op de in de jaarrekening gepresenteerde cijfers. Maar direct aan het begin van 2020 zijn de bezittingen en verplichtingen van het fonds overgedragen naar Het nederlandse pensioenfonds: op 1 en 2 januari 2020 zijn de bezittingen en verplichtingen van SPR overgezet. Het negatieve eigen vermogen van het fonds maakt onderdeel uit van deze overdracht.

De activa en passiva van de stichting zijn zodoende thans nagenoeg nihil - de balans is bijna leeg. Er is feitelijk alleen nog een bankrekening met een positief saldo van circa € 185 (duizend) ten behoeve van de afwikkelkosten van het fonds. Het fonds verkeert momenteel in een staat van liquidatie en het bestuur is zodoende omgezet in een college van vereffenaars. Het streven is om de stichting in 2020 ook daadwerkelijk te liquideren. Daarmee zal na 52 jaar een einde komen aan Stichting Pensioenfonds Randstad.

Ten tijde van de uitbraak van het Covid-19-virus in Nederland waren de bezittingen en verplichtingen van het pensioenfonds al overgedragen. Ook de pensioenadministratie werd derhalve al niet meer bij Ranstad Groep Nederland bv gevoerd. De impact van dit virus is dus uitermate beperkt. Medewerkers van het pensioenbureau hebben de overgebleven werkzaamheden (voornamelijk ten behoeve van de financiële administratie en het jaarwerk) vanuit huis voortgezet en de vereffenaars vergaderen digitaal. Geen van allen is door ziekte uitgevallen.

29 statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Conform artikel 2 van de statuten van SPR wordt het maken van winst niet beoogd. Daardoor zal het saldo van baten en lasten op basis van bestuursbesluiten ten gunste dan wel ten laste van de reserves van het fonds worden gebracht.

Het saldo van baten en lasten van 2019 is geheel ten laste van de algemene reserve van het fonds gebracht.

30 ondertekening jaarrekening

De jaarrekening 2019 is opgemaakt en ondertekend op 26 juni 2020.

Het college van veffenaars van Stichting Pensioenfonds Randstad in liquidatie,

Els Janssen
Ronald Ganzeboom

overige gegevens.

- 105 bijdrage in het tekort
- 105 financiële overeenkomst met sponsors
- 105 actuariële en bedrijfstechnische nota
- 106 verklaring van de actuaris
- 108 controleverklaring van de onafhankelijke accountant
- 111 personalia stichting pensioenfonds randstad

bijdrage in het tekort

Conform artikel 18 lid 4 van het Pensioenreglement 2019 van SPR zullen in het geval de middelen van het fonds ontoereikend zijn om de verplichtingen van het fonds te dekken, alle ingegane pensioenen en opgebouwde pensioenaanspraken worden verlaagd, indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- De technische voorzieningen en het minimaal vereist eigen vermogen van het fonds zijn niet meer volledig door waarden gedekt;
- Het pensioenfonds is niet in staat binnen de wettelijk gestelde termijnen de technische voorzieningen en het minimaal vereist eigen vermogen door waarden te dekken zonder dat de belangen van (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden of de werkgever onevenredig worden geschaad; en
- Alle overige beschikbare sturingsmiddelen, met uitzondering van het beleggingsbeleid, zijn ingezet zoals uitgewerkt in een kortetermijnherstelplan.

financiële overeenkomst met sponsors

Na sluiting van het fonds is met betrekking tot 2016 en de jaren daarna in 2015 een herziene uitvoeringsovereenkomst afgesloten. Dit is de huidige uitvoeringsovereenkomst; deze kent een looptijd van onbepaalde duur.

In genoemde overeenkomsten zijn de voormalige aangesloten ondernemingen, de voormalige werkgever, uitsluitend gehouden tot voldoening van een eventuele werkgeversbijdrage (pensioenpremie) met terugwerkende kracht op basis van een leeftijdsafhankelijke staffel die tot en met 2015 toegepast werd op de pensioengrondslagen van de actieve deelnemers van SPR. In geen geval konden (en kunnen) de voormalig aangesloten ondernemingen verplicht worden om additionele bijdragen te doen. De voormalige werkgever kon (en kan) nimmer enige aanspraak doen gelden op de middelen van het fonds. Van terugstorting van premies of verlaging van premies op grond van de financiële situatie van het fonds kon, kan en zal derhalve nooit sprake zijn.

In de uitvoeringsovereenkomst ter zake 2016 en de jaren erna is vastgelegd dat zolang SPR bestaat, de voormalige aangesloten ondernemingen de uitvoeringskosten van het fonds voor hun rekening zullen nemen.

Met de liquidatie van het fonds in het vooruitzicht is dit principe in 2019 wederom vastgelegd in een vaststellingsovereenkomst. Hierin is ook opgenomen dat genoemde ondernemingen de liquidatiekosten van het fonds voor hun rekening nemen.

actuariële en bedrijfstechnische nota

Volgens de Pensioenwet dient een pensioenfonds een actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn) vast te stellen betreffende het te voeren beleid, waarin de financiële opzet en de waarderingsgrondslagen waarop het beleid rust, gemotiveerd zijn omschreven.

Elementen uit de abtn van SPR zijn:

- Indirecte en directe beleggingsresultaten worden toegevoegd c.q. onttrokken aan het resultaat van SPR;
- Technische en overige resultaten worden toegevoegd c.q. onttrokken aan het resultaat van SPR;
- De algemene reserve, de financiële buffer van het fonds, wordt gevoed door het jaarlijkse resultaat dat resteert na de mutaties van de voorzieningen en andere reserves, de extra reserve moet fluctuaties ten gevolge van gelopen risico's opvangen, evenals de kosten verbonden aan periodieke aanpassing van de actuariële grondslagen.

Daarnaast zijn in de abtn de belangrijkste beleidsuitgangspunten van het fonds vastgelegd. Dit zijn onder andere het beleggingsbeleid, het uitbestedingsbeleid, de wijze van risicobeheersing en het communicatiebeleid. Feitelijk zijn deze uitgangspunten ook beschreven in dit jaarverslag. Tevens maakt het financieel crisisplan onderdeel uit van de abtn. De abtn is te vinden op de website van het fonds.

verklaring van de actuaris

opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Randstad te Amsterdam is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2019.

onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Randstad in liquidatie, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds.

gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 4.800.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 320.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-personregel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet met uitzondering van de artikelen 131 (minimaal vereist eigen vermogen), 132 (vereist eigen vermogen) en 133 (dekking door waarden).

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Randstad is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening slecht, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het minimaal vereist eigen vermogen. Het pensioenfonds heeft per 1 januari 2020 alle bezittingen middels een collectieve waardeoverdracht overgedragen naar een andere uitvoerder.

Amstelveen, 26 juni 2020

Origineel getekend door:

drs. H. Zaghdoudi AAG
Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het college van vereffenaars van Stichting Pensioenfonds Randstad in liquidatie

verklaring over de jaarrekening 2019

ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van Stichting Pensioenfonds Randstad in liquidatie ('de stichting') een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de stichting op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019 van Stichting Pensioenfonds Randstad in liquidatie te Diemen gecontroleerd. De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2019;
- de staat van baten en lasten voor het jaar geëindigd op 31 december 2019; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is Titel 9 Boek 2 BW.

de basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Randstad in liquidatie zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

benadrukking van discontinuïteit van de stichting

Wij vestigen de aandacht op paragraaf 'Discontinuïteit van de stichting' in de toelichting van de jaarrekening op pagina 77, waarin uiteengezet is dat de stichting zal worden geliquideerd en dat het college van vereffenaars verwacht aan alle verplichtingen te kunnen voldoen. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van vereffenaars is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

verantwoordelijkheden van het college van vereffenaars voor de jaarrekening

Het college van vereffenaars is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW; en voor
- een zodanige interne beheersing die het college van vereffenaars noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van vereffenaars afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet het college van vereffenaars de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het college van vereffenaars het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het college van vereffenaars moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

onze verantwoordelijkheid voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze doelstellingen zijn een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten en een controleverklaring uit te brengen waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Amsterdam, 26 juni 2020

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door: drs. H.C. van der Rijst RA

bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2019 van stichting pensioenfonds randstad in liquidatie

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

de verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze doelstelling is om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening vrij van materiële afwijkingen als gevolg van fouten of fraude is. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van vereffenaars en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het college van vereffenaars gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het college van vereffenaars onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

personalia stichting pensioenfonds randstad i.l.

bestuur / college van vereffenaars

	functie	leeftijd	nevenfuncties (per 31-12-2019)
Els Janssen	plv. voorzitter	48	senior consultant Edmond Halley B.V. onafhankelijk voorzitter Stichting Pensioenfonds van de Grolsche Bierbrouwerij bestuurslid Pensioenfonds Openbare Bibliotheken manager bestuursbureau St. Pensioenfonds AT&T Nederland voorzitter visitatiecommissie Stichting Pensioenfonds HaskoningDHV lid visitatiecommissie Stichting Pensioenfonds Staples
Ronald Ganzeboom	secretaris	49	uitvoerend bestuurslid Stichting Pensioenfonds voor Personeelsdiensten penningmeester Stichting Hockeypark Myra

belanghebbendenorgaan

	functie	leeftijd	nevenfuncties
Bart Gianotten	voorzitter	51	CFO Yacht Group Nederland bv
Solange Overeijnder-Schalcker	secretaris	55	international legal counsel Randstad Sourceright EMEA
Wil Kitslaar	plv. secretaris	73	-
Robert te Riet	lid	52	strateeg divisie Pensioen & Leven Achmea
Mark Poort	plv. voorzitter	48	manager social & public affairs Randstad Groep Nederland bv

raad van toezicht

	functie	leeftijd	nevenfuncties
Frank Rijksen	voorzitter	55	voorzitter Stichting Metro Pensioenfonds partner VCHolland
Herma Polee	lid	61	partner en secretaris VCHolland
Niek de Jager	lid	65	voorzitter bestuur Stichting Pensioenfonds Ernst & Young lid raad van commissarissen Turien Holding B.V. en Ansva Verzekeringsmaatschappij N.V. lid redactie Verzekeringsarchief auteur Kluwer compendium voor de jaarrekening partner en penningmeester VCHolland penningmeester Fundashon Plataforma Kultural

directie

	functie	leeftijd	nevenfuncties (per 31-12-2019)
Raimond Schikhof	directeur	54	directeur pensioenzaken Randstad Groep Nederland bv voorzitter Stichting Pensioenfonds Flexsecurity fractie-assistent VVD Gemeente Oostzaan secretaris Stichting West Coast Challenge docent Stichting Pensioen Opleidingen extern deskundige pensioencommissie Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten

Stichting Pensioenfonds Randstad i.l.
Postbus 12600
1100 AP Amsterdam
Telefoon: +31 (0)20 569 53 80
E-mail: pensioenfonds@randstadgroep.nl

